

Revistă de cultură și artă

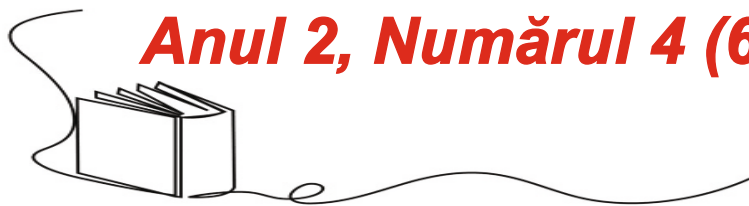
PIEDESTAL

Anul 2, Numărul 4 (6)/2024

Revistă de cultură și artă **PIEDESTAL**

Anul 2, Numărul 4 (6)/2024

***Editată cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara și al
Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Hunedoara - Deva***

Motto:

„Alegând confortul și siguranța drumurilor bătătorite, zadarnică ne va fi truda identificării
amprentelor proprii, măturate între timp de valurile trecerii!”

Dumitru Dumitrescu

Redactori permanenți:

Dumitru DUMITRESCU

Camelia ARDELEAN

Ioan Sebastian BARA

Mirela COCHECI

Elisabeta BOGĂȚAN

Monica DUȘAN

Radu IGNA

Mihai PETRE

Colaborator permanent:

Constantin STANCU

Ladislau DARADICI

Corectură:

Diana FERENCZ

Traian MARIAN

Tehnoredactare:

Carmen POPESCU

Copertă, grafică:

Carmen POPESCU

Adresă:

Strada Traian Vuia, Nr. 4

Deva, Județul Hunedoara

ISSN:

3008-2250 ISSN-L 3008-2250

Sub egida ASOCA Deva

Pagina Web: asoca.ro

Persoane de contact: Dumitru Dumitrescu; [email:scdumitrex@yahoo.com](mailto:scdumitrex@yahoo.com)

Camelia Ardelean; email:coa_72@yahoo.ro

Tiparul executat la Casa de editare EMIA Deva

SUMAR**CAPITOLUL I POEZIE****POEZIE**

Nicolae Crepcia	2
Anca Ciolca	2
Felix Marțian	3
Ioan Pârva	5
Miron Țic	6
Ruben Bucoiu	7
Dorel Neamțu	8
Simion Cozmescu	10
Nora Hruban	11
Florentina Mitrică	12
Georgiana David	13
Mirela Coheci	13
Elisabeta Bogățan	15
Ioan Vasii	16
Ciprian Cozma	17
Ion Dulugeac	19
Cristian Harnău	20
David Valentin	21
Mara Hașa	23
Isabela Hașa	24
Mihaela Cazimirovici	25
Dumitru Dumitrescu	26
Mihai Victor Afilom	28
Paul Vețan	29
Adrian Munteanu	30
Ovidiu Oana-Pârău	31
Ianina Cupșan Morar	32
Florin Faur	33
Marcel Șerb	34
Silvia Faur	35

POEZII DIALECTALE

Cornelia Neaga	36
----------------	----

FABULE

Camelia Ardelean	37
Florea Constantinescu	39

EPIGRAME

David Valentin	41
----------------	----

POEZII PENTRU COPII

Marioara Ardelean	42
Edy Moțățianu	44

CAPITOLUL II PROZĂ**ROMAN**

Daria Dalin	46
Dan Orghici	48

PROZĂ SCURTĂ

Monica Dușan	51
Sorin Micuțiu	54
Ladislau Daradici	56
Tudor Cicu	59

INTERVIU

Mihai Petre	63
Ioan Dănilă	66

CRONICI LITERARE

Constantin Stancu	69
Elisabeta Bogățan	73
Ladislau Daradici	77
Camelia Ardelean	80
Daria Dalin	83
Ionel Necula	83
Florina Ster	84
Virgil Borcan	85

STUDII, CERCETARI, TRADIȚII

Miron Simedrea	86
----------------	----

OPINII

Virgil Ioviță	88
Isabela Hașa	90

ESEU

Christian W. Schenk	91
---------------------	----

CUGETĂRI

Dumitru Dumitrescu	93
--------------------	----

CAPITOLUL III**ARTE AUDIO-VIZUALE****PICTURĂ**

Dan Ioan Cîrjoi	94
-----------------	----

CAPITOLUL IV EVENIMENTE

Dumitru Buțoi	95
---------------	----

NICOLAE CREPCIA

pe peretele alb al imaginației

și ca să nu te mai simți singur
desenezi pe peretele alb al imaginației
o fereastră
prin care o pisică privește
cum ninge afară

stai în fotoliu lângă soba fierbinte
tu știi că timpul nu trece
decât în închipuirea ta

pisica vine și ți se așază în poală
începe să toarcă fir subțire
din caierul iernii

închizi ochii și imprimi pe memorie
un poem de iubire
ațipești cu surâsul pe chip
și nu mai auzi
lătratul răgușit al realității

zidul care ne separă

în zidul care ne separă
ca pe două ideologii
ca pe două tăceri
ar trebui săpată o fereastră
în care să se așeze temeinic
lumină

sau și mai bine
pe zidul acesta înalt și inutil
ar trebui înșirate
toate furnicile iertării
să-l demoleze definitiv
(cum Zidul Berlinului)

să-l facă drum de piatră
pe care să ne preumblăm
cu sentimentele puse în ordine
-

ANCA CIOLCA

Cerere

Cu foc în glas, o să te cer la noapte
Într-o poiană la o margine de vis
Am împletit inel din vers și șoapte
Și mărturii pe toate stelele ți-am scris.

Ți-am așternut în suflet o cărare
Cu maci de foc să-ți amintești că ard
Pe buze te aștept, c-o sărutare
Să hoinărim în lumea de hazard.

Am așezat, cu palmele fierbinți,
Cheița mea, într-un seif discret
Păstrează-o tu și-atuncea când mă simți
Deschide-l și citește-mă încet.

Atinge-mă cu un sărut divin
Și pune cercuri de lumină albă
Pe sânii mei cu gust de rozmarin
Și moi, precum petalele de nalbă.

Cu tine infinitul e mai mare
Secunde se scurg ca un șuvoi.
O să te cer în fiecare clipă-n care
Ne bem cafeaua dimineța, goi.

Condamnare

Pecete dulce inimii mi-ai pus
Cu un sărut nocturn, incandescent
Și mii de valuri trupul mi-au cuprins
Curgând prin mine zei, ca un torent.

Când ochii tăi mă învelesc duios
În nopțile când mă-nfior de frig
Revin din alte lumi abstracte
Și mă trezesc cu gândul să te strig.

Pe degete ți-am desenat cireșe
Și vreau să mi le pui pe buze
Să-mi stingi încet foamea de tine,
Să-mi limpezești tăcerile confuze.

Fluturi de puf îți dorm în palmă
Și mă atingi cu aripile lor
Fără să știi că mă condamni pe viață
Să mă topesc de dragul tău, de dor...

Noți promise

Mi-ai desenat pe spate perseide
În seara asta cu parfum de mosc
Și tremur toată, ca o frunză crudă
În brațele pe care-acum le recunosc.

Tu mă aprinzi ca o lumină vie
Cu sărutări și mângâieri fierbinți
Și mă seduci cu ochii tăi de soare
Când îmi oferi îmbrățișări și mă alinți.

Îmi conturezi, cu buze de mătase,
Tot trupul cu miros fermecător
Și îmi deschizi poteci spre nebunie
Când mă topești și curg și zbor...

Tu mi-ești hotarul viselor târzii
Cu tine aripile-mi sunt deschise
Mă-nalț, plutesc însă revin mereu
Să ne iubim, în nopțile promise.

Muguri noi

Cu tine înfloresc în fiecare zi
Am muguri noi și flori înmiresmate,
Arome dulci și buze parfumate
Cu care îți compun pe piele, simfonii.

Tu știi să mă îmbraci în păsări
Și-nvăț să zbor cu aripile lor
Când nopțile au gust de dor
Și-atingerile se transformă-n flăcări.

Cu tine frunzele-mi foșnesc în taină
La fiecare adiere de tumult
Și viscolul din mine îl ascult
Când mă-ncălzești în suflet ca o haină.

Acum, că știi ce doruri mă apasă
Și cum îmi picură din buze rouă
Să vii, în serile cu lună nouă,
Să te dezmierezi cu gura mea frumoasă!

SIMION FELIX MARȚIAN

Crochiu de primăvară

E primăvară-n zborul de cocoare,
În fulgi târzii ce se transformă-n plâns
Pe buza florii și pe ochiul strâns
Al mugurului înfiat de soare.

E primăvară-n gâlgâit de sevă
Și-n câmpul cald răsând cu bănuței,
În turmele ce înfloresc cu miei
Când lupii se retrag, intrând în grevă.

E primăvară-n măduva din oase
Cu vie dezmorțire de sezon,
În triluri franjurate, ton cu ton,
Și-n brazda grea ce a belșug miroase.

E primăvară-n viața ce renaște
Cu cântec nou pe buze și-n urechi,
În turla unde clopotul cel vechi
Repetă deja dangătul de Paște.

E primăvară-n toată primenirea,
Pereții lumii se albesc cu var,
Un alb care devine tot mai rar
În straiul ce îmbracă omenirea.

E primăvară, Doamne, peste toate,
Și dacă mai suntem în suflet goi,
Ne împrăvărează și pe noi
Și ne spoiește-n alb de bunătate!

Dor de frumos

Pe scena lumii ies prea des la rampă
Orori ce nici măcar nu se fardează,
Negarea e în fiecare frază
Și umbrele se-nghesuie pe lampă.

Grotescul bate pasul de paradă
În cor lătrat de note fără lesă,
Și pare c-a pierdut orice adresă
Această insolită mascaradă.

Mi-e dor, însă, așa, un dor... ce doare,
Să văd frumosul cucerind pământul,
Fiindu-i și esența și veșmântul,
Mi-e dor de frumusețea ca o stare.

Să-l știu prezent în vorbe și în gânduri,
În gesturi și-n surâsuri delicate,
Să-l văd în cărți, cu aripi avântate,
Pe pagini scrise, „în” și „printre” rânduri.

Frumosul, miez și țel? Poate în vise,
Spun scepticii pătrunși de îndoială,
Dar eu, lăsând în suflet, cu sfială,
Spre Dumnezeu ferestrele deschise,

Am înțeles că, generând frumosul
Și oferindu-l cu luciri divine,
Sunt printre noi azi oamenii de bine
În care Și-a pus chipul Său Hristosul!

Se poate astfel decora planeta,
Cu armonie de Eden în toate,
Dacă vom rezona în unitate
Și-I vom lăsa lui Dumnezeu bagheta.

Simfonie de primăvară

S-a răsculat lumina, revendicându-și timpul
Și calendarul însuși a nechezat din file,
Când s-a schimbat cu zumzet de viață anotimpul
Și-o diademă pus-a, de zâmbete, pe zile.

Îmbălsămata sevă îmi primenește versul
Și-l pârguiește dorul din soarele ce arde,
Când dedulcit cu muguri îngână Universul
O simfonie nouă în inimă, pe coarde.

S-a-naripat culoarea, curgând pe săturate,
Înfiorând petale din flori cu gustul mizerii,
E o-ncântare totul, dar, mai presus de toate,
E anotimpul vieții, e vremea învierii!

Și-n simfonia care încet, încet se naște,
Pe partitură punem, din „dolorose” uliți,
În cadențare tristă, și pașii-n prag de Paște
Ai Celui ce spre moarte mergea împuns de sulți.

Redeșteptați de focul aducerii-aminte
În primăvara caldă și castă care vine,
Să ne trăim viața în dragoste fierbinte,
Și spre-nvierea noastră să ne sfințim, creștine!

Sonet înșeuat

Mă simt stăpân pe lume sus în șa,
Gonind spre țintă pe sub ploi de stele,
Și ies comete albe din caiele
Când piatra-și strigă lung zdrobirea sa.

Dar când în drum vin povârnișuri grele
Și-n jur prăpăstii prind a se căsca,
Simt că se stinge și trufia mea
Și scânteierile de foc, rebele.

Vreau încă zori cu plete de rubine
În drumul meu pe calul acaju,
De-aceea, Doamne, strig acum spre Tine:

În greul care-n cale apăru,
Te rog să vii, să stai în șa, cu mine,
Iar frâul... e mai bine să-l ții Tu!

Sonetul... sonetelor

Iubesc sonetul, căci iubesc să scriu,
Și iau lumină coaptă din vitralii,
Sculptând în ea miresme cu detalii,
Dorind să-l simt pulsând, să simt că-i viu.

Din arderea cumplitelor travalii
Îl scot, atent la fiecare pliu,
Și vreau cu fir de lavă să-l transcriu,
Cum ard în asfințituri portocalii.

Cu el vreau, Doamne, Ție să mă-nchin,
Dar simt că totuși ceva îi lipsește,
De-aceea eu cu rugămintă vin:

Să torni acum, când versul se-mplinește,
Pe-acest sonet un strop de har divin
Și-apoi să îl primești, când clocotește!

IOAN PÂRVA

Poarta cerului

În Poarta Cerului
mă voi opri
să-mi trag sufletul
chinuit de anii
pe care îi port în desagă
și gândurile
mă vor copleși din nou
cu obsesia lor stăruitoare.
Ce bine ar fi fost,
dar e păcat
că nu a fost.
Dacă ne-am fi întâlnit
pe-un picior de plai
pe-o gură de Rai
am fi fost fericiți?
Peste decenii
degeaba îți mai pui
întrebări retorice
la care cunoști dinaite
răspunsul.
Și nu-ți rămâne
decât să te vezi
pe ruinele Memfisului
ori pe malurile
Nilului albastru
într-un crepuscul exotic
cu miresme de santal
și Orient,
îmbrățișându-ți
cu drag iubita
cu părul bălai.
Era oare Fata Morgana?
Nu vreau cred
că totul ar fi dus
către un sfârșit
de poveste
cu „A fost odată...”
M-ar cutremura ideea
iscată din senin
și aș bate aprig
cu un toiag
în poarta zăvorâtă
cu lacăt de regrete,
deși ea rămâne încă,
închisă.
Oare pentru cât timp?
O lume de fantasme
spulberate

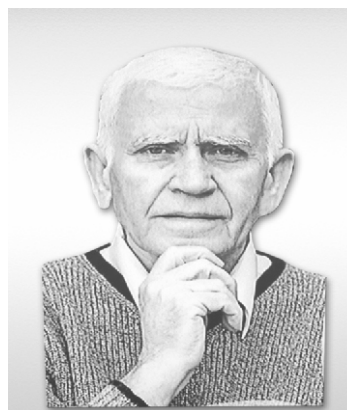
ar rămâne în urmă
și fluturii albaștri
speriați
purtând pe aripile lor fragile
mesaje de dor,
vor căuta adăpost
în scorburile platanilor
seculari,
ori în scoicile
de pe malurile
anticului Pont.
Dar poveste ca un vis
țesut din fire aurii
de mătase chinezească,
încă se deșiră
de pe ghem.
Pe o brumă ușoară,
la câteva minute
după decolarea
de pe o pistă
plină de crăpături,
Boeingul a luat foc
și-n uriașa vâlvătaie
portocalie
s-au prefăcut în nimic,
nu numai povești
dar și dorințe
ori idealuri înalte.
La teorema accelerării
ori dictatura prezentului
s-a mai adăugat
o secvență
asemenea unei eliberări,
iar inspirația
vine ca o binecuvântare,
ca un verdict suprem
când te aștepti mai puțin,
aducându-ți mângâieri sufletești
pe lângă un strop de elixir
cu miresme de trandafiri
ori violete de Parma...

Săgeată de foc

Timpul ca o săgeată de sânge și foc
înfiptă într-o dâră de kerosen
și roata istoriei
ce se învârte
cu o viteză
din ce în ce mai mare
angrenată de o mână diavolească
apărută la început de Apocalipsă.
Totuși,

viața în luna îngerilor
e un spectacol ispititor
fără sfârșit,
sub o rază de soare
pe o scenă
din oglinzi de gheață
ființei
care prin zâmbet
ori prin fiece cuvânt
îmi oferă
un strop de fericire
ce prețuiește mai mult
decât toate bogățiile Terrei.
Ființă enigmatică
te iubesc
simțindu-te sufletu-mi pereche
ce-mi dăruiește
cu fiecare zi
picuri de afecțiune
caldă și tandră, dincolo de zările în flăcări,
iar tu,
într-o clipă de revelație
îmi pari o Cosânzeană
spre care se îndreaptă
privirile mele cutezătoare
cu frica
de a nu pierde chipul
de care am atâta nevoie
într-o lume
tot mai greu de înțeles,
iar ispita Raiului
atât de frecvent invocată
mi se pare
o pălăvrăgeală
de doi bani.
Și atunci
gândurile mele pornesc
într-un lung pelerinaj de închinare
către tărâmul Meteorei
pentru a ajunge
în creștet de munte
cât mai aproape de Dumnezeu.
Acolo,
cu tălpile goale,
după ce am bătut
în lung și-n lat
pământul transilvan,
pe un altar
din lespezi de piatră
colțuroasă,
voi murmura îndelung
Rugăciunea inimii

aducând slavă Creatorului,
celor văzute și nevăzute
dar simțite
în toată plenitudinea lor
îndumnezeită,
căci altfel mi s-ar ofili
credințele
și rămân pe mai departe
un cioplitor de cuvinte
în dulcele grai
al moșilor și strămoșilor
noștri...

MIRON ȚIC

RUGĂCIUNE

Azi am citit câțiva psalmi
De care mi-am legat toate gândurile
Rugăciunea a devenit propria-mi trăire
Ea îmi este purtătoare de suflet
Împlinire
Tot ce rodește ziua
Seara și noaptea
Fie-ne acum și-n vecie
Mântuirea
Cuvântul în sfânta lumină
Icoanele binecuvântate
Rugăciunea de dimineață este roua
Întinsă peste iarba dulce
A pământului

TE AȘTEPT

Te aștept
Undeva la marginea umbrei
Unde o parte din paradis
A devenit ruină
Te aștept
De zile și nopți

Să te țin pe genunchi
Convins că nu ne vede nimeni
Până vom trece
De acea clipă stinsă
În care privirea mea
Se va ascunde în privirea Ta
Până ni se vor trezi cuvintele

ZÂMBETUL TĂU

Eu nu am scris niciun poem
I-am respirat doar aerul
Crezând că odată și odată
Îmi voi uita numele
Sub acea umbră de metaforă
Eu nu am scris niciun poem
Am privit doar
Dintr-o noapte spre cer
Neuitând să adun din tot ce-am risipit
Zâmbetul tău

SĂRUTUL

Nu-ți ascunde zâmbetul
Lasă-l să curgă voluptuos
Peste petala gurii
Supărările
De le-ar arde focul
Cu uscăturile din pădure
Nu-ți ascunde zarea inimii
Aș vrea să te poftesc la masa de prânz
Fazan și vin
Trimise de părinți
În pahar parcă
E sânge roșu aprins
Secundele așteaptă la rând
Pentru noi doi
Sărutul
Răsăritul viu din fiecare gând

FERICIT...

Fericit de iubirea
Ce ți-o oferă femeia
Care se plimbă
Prin suflet cu pașii ei ușori
Iar tu
Îți astâmperi foamea
Și te lași în voia ei
Ademenit
Ca un șarpe
De cântecul dulce din fluier

CÂNDVA

Tot mai rar mi se întâmplă
Să mă umplu de bucurie
Să fiu binedispus
Cineva vrea să-l însoțesc
Pe strada acoperită
De ceață și de galerii de cârțiță
Cândva aici era mare veselie
Cânta Barbu Lăutaru
Și arlechinii căutau urma Zeiței Vântului
Există oare zarul norocos
Să dau cu el și să îndepărtez
Zgomotul ce se aude pe muntele pe care urcă
Sisif?
Ascult simfonia torsului de pisică
Privesc lăstunii zgribuliți de frig
Și mă întreb
De ce nu e doar primăvară
Cum să mă pot sătura
De parfumul florilor de lalele
Cuibărite-n gânduri?

RUBEN BUCOIU

puncte fixe

știu sigur că sunt
de-aș fi un vis de-al meu
aș fi prea lung - coșmar
că cine altcineva m-ar visa
într-atât
în "moartea provizorie" timpu-i mort
sau poate că s-a dus
și el la somn
visând când ere când eoni pe care
îi măsoară anapoda
cu inima

știu sigur că mă voi trezi
din vis sau voi muri

că cine ar putea să definească
mai exact
ce e secunda asta
dintre
tot ce a fost
și ce va fi..

pirueta

moartea făcea piruete pe balustradă
eu îmi țineam respirația – ținut în brațe
de balansoar – și-mi tremura sufletul
ori de câte ori părea că-și pierde echilibrul
când se-nclina spre stânga ploua mai tare
în ferestre cu lacrimi ce spală griul privirilor
din zilele senine
când se-nclina spre stânga se sprijinea
în roșul însângerat ca-ntr-o furie ce te ajută
să mergi înainte când schiopătezi de câte
o zi a săptămânii sau chiar de-un întreg
weekend
mi-a întins mie coasa
mânjită de culoare umbrită
ia-o, mi-a zis, mânjește-ți mâinile
cu timpul rămas și taie c-o piruetă
de sub picioarele mele
balustrada
taie-mi iarba neagră a gleznelor
taie dintr-o mișcare genunchiul
fă brazdă din mijlocul meu încins
cu perseverență
taie cușca coastelor în care
bătăile inimii au adunat cifrele
vieților cărora le-am adunat în căușul palmei
ultima suflare
bucuriile ajunse la capătul zilelor
nădejdea strangulată de lipsa de aer
taie gâtul cu noduri cu tot
desparte buzele una de alta
gura-mi ce rostește sentințele de piatră
în colecțiile cimitirelor
taie ca un indian scalpul acestor gânduri
cu propria-mi armă
eu emoționat am făcut pirueta
– perfectă –
și mi-am tăiat elanul în timp
ce moartea neînfricăta îmi arăta
cum să-mi transform viața
în balustradă

DOREL NEAMȚU

EU TE-AM IUBIT...

Eu te-am iubit cu mii de inimi,
Tu m-ai iubit c-un spin adânc,
Și cu-ale mele albe patimi,
Eu te iubesc și eu tot plâng.

Printre atâția nori ce plouă
Și frunze ce foșnesc în vânt,
Ne sărutam cu stropi de rouă
Lângă un fulg, lâng-un cuvânt.

Eu te-am iubit cu ochii negri
Și c-un oftat din patru zări,
Și culegeam mere din merii,
Și pe ascuns, și pe-nserări.

Purtam în inimă colinda
Cu stele roșii prinse-n brad,
Mi se umplea de veac colinda,
Sărutul tău mi-e cel mai drag.

Și așteptam, sfințit de Soare,
Ca să-mi trimiți al tău senin,
Și mă opream la prima floare
Și o sorbeam ca pe un vin.

De-a pururi veșnica iubire
Ne va purta în glasul ei,
Și noi vom fi în nemurire
Parfumul florilor de tei.

ȘI TE-AM NINS

Și te-am nins
Te-am nins
Până te-am cuprins
Cu aripi de foc

Flori de busuioc
Tainicul noroc

Și ți-am scris
Ți-am scris
Cu lacrimi de vis
Pe o sfântă stea
Toată dragostea
Fraged fulg de nea

Și te-am plâns
Te-am plâns
Cu ochii te-am strâns
Peste al tău brâu
Cu unda de râu
Spicul sfânt de grâu

Și te-ai dus
Te-ai dus
Până-n spre apus
Și-am rămas un semn
Ca să mă îndemn
Pe-o cruce de lemn

Și de vii
De vii
Măine printre vii
Struguri albi ți-am copt
În somn să înnopt
Pe-o frunză de opt

Și de-am răs
De-am răs
A fost un surâs
Dulce ca un spin
Rupt dintr-un senin
La tine să vin

Ramuri de măslin
La tine mă-nchin
Și-oi visa , visa
Ochii tăi de nea
Să mă ningi cu ea

EU M-AM NĂSCUT

Eu m-am născut
Din visul Mamei mele
Să te sărut
Când s-or aprinde stele

Și-am alergat

Pe fulgii de zăpadă
Cu tine-n gând
Ca nimeni să mă vadă

Și-am sărutat
Mai întâi o floare
Și-apoi pe tine
Ca pe-o sărbătoare

Eram de-o zi
Sau, poate, de mai multe
Scriam poezii
Ca fluturi să le-asculte

Să ți le-aducă
La somnul tău de doruri
Ca să se aprindă
În ochii tăi fioruri

Și-acum când crești
Ca mătasea iernii
Te ning pe buze
Cu sfintele vecernii

De ești izvor
Ca apa cea aleasă
Cobori din nor
Ca floarea de mireasă

Și s-or împlini
Visurile-amândurora
Și-apoi vom fi
A doua Aurora

Pe cerul veșnic
Aprins întru iubire
Tu o mireasă
Lângă al tău mire

SIMION COZMESCU

Schiță pentru vioară și pianină

văd o adolescentă cu o vioară
la un șevalet.
înmoaie arcușul în note și desenele se succed –
o plajă tropicală, apoi un munte,
o lacrimă, un băiat, o floare,
un câine lăptos...
cu un glissando schițează un măr pe o pianină
ia mărul și mușcă din el
proptind de șevalet vioara obosită.
din pianină începe o ploaie
ce bate pe un geam prin care mă uit
la o adolescentă mușcând dintr-un măr.

Inocența începutului de toamnă

valurile se izbesc de faleza nopții de dragoste,
sunt pești colorați plecați din etrava sărutului
meu
străbătând oceanul deasupra claviculei tale
transparente
pot să văd păsările cum îți trec orizontul
pot să văd rotocoalele cuvintelor tale marcate de
ruj
au înlocuit fumul familiarelor țigări
aprope iubito mi-e dor de mirosul lor brun...

inocența-i o monedă calpă introdusă în
tonomatul de vise
strivesc strugurii găsiți sub
cămașa toamnei deschiate impudic
în așteptarea plecărilor din zori
câtiva pescăruși albaștri și călifari albi dau ture
de încălzire
știi dacă visezi îndeajuns inocența ți se poate

returna

o putem folosi să ne plătim cafeaua de dimineață
la automatul din spatele halei
unde pescari androgini ne îmbie cu peștele prins
în vârșe împletite noaptea din genele ochilor mei

oceanul s-a retras în depărtare

un singur val rupt de el

a rămas să bată repetat în malul acestei zile de
dragoste

Contrabandă

Poemele lasă cercuri în creionul care le scrie
îmi spuneai tandră în timp ce respirațiile noastre
se împleteau în volutele unui sărut –
știi că albatroșii zgârie valuri pe cer
în căutarea porților spre genunile de înalt?

Umbra norilor din tine își caută

popas în sufletul meu

sub fumul strigat de ruguri

care-mi ard sângele în vers –

zâmbeam în timp ce creionam

dansul nostru subțire

un dublu axel tășnit din pojghița realității

unde separați de vămi și controale acerbe

ne iubeam prin contrabandă.

Ceața

strada aceasta se va risipi odată cu ceața,
abur al respirației unor felinare astmatice.
sufletele noastre lasă urme umede pe asfalt
printre zboruri care cad din stolurile fără păsări.
cu eșarfa rămasă unduind pe muchia unui
gând îmi pari mai tristă mai neînțeleasă
sub străveziul rochiei din dansul fluturilor
atrași de pielea ta împletită din iluzie fină.
așteptarea primăverii nu alungă ninsorile,
timpul se curbează strângându-mă dureros.
ehei, tu ai plecat în căutarea altui anotimp
atunci când strada aceasta a dispărut
odată cu ceața....

NORA HRUBAN

Gândul tău

Ne-am legat prin șoapte
Când vis devenea
Singurătatea privirii tale,
Dispărută fără cuvinte.
Acum durerea e tăcută,
Se clatină mereu
Izbăvitorul început,
Sfârșitul ecoului îl aud,
Îl văd în uimirea gândului tău,
Fremătând printre ramuri,
Lângă norii care se destramă,
Lăsând oglinda închipuirii
Singură, goală, înstrăinată.

Însemne

Mi-s vrăjite cuvintele
De resemnatele păreri,
De false gingășii cu rădăcini aeriene,
Prefigurând meșteșugul
Unui suflet disperat,
Pe un colț de cer,
Îmi acoperă trupul,
Conjurat de spaime,
Uneori te lași cuprins în taină
Cu puterea cuvântului
Simțirea risipește trezire gândului
Fiind răsplata însemnelor aprinse.

Pe muntele de aer
Poveste, liniște...
Zidiri peste anotimpuri
În focul de aer totul se pierde,
Înălțând umbra
Vie să fie.
Simțurile să dea ascultare

Vântului și nopților ascunse în tine.
Precum un muribund
Sătul de zile,
Pe muntele de aer
Afli prima și ultima casă
Lipsită de durere
Sub ultimul și primul tău cer.

În sfera cuvântului

Lumina aripile-ți animă,
Te înalță-n miraculosul vârtej
Sufletul veacului în care ne-am trezit.
Cerule ne poartă în legea sfințirii,
Ne călăuzește în împărăția cuvântului
Înfrățit cu rostirea semenilor tăi
În imnul bucuriei de a fi.

Clipele

Doamne, nu lăsa clipele să doarmă!
Nu opri visele să-mi spună
Cum răsare soarele de pe lună
Cum aleargă zorii dimineților
Să reverse lumina
Pentru fiecare fir de iarbă,
Pentru toate aripile
Care se zbat la porțile întredeschise ale vieții!

Zidirea

Spirala înțelepciunii
Se înalță deasupra timpului,
Poartă coroana înroșită a versului,
Dezleagă sub temelia casei tale
Izvorul cuvântului
Zidit între primul și ultimul poem
Al ființei și neființei.
Cugetând cu sfințenie,
Veșnicia rămâne încercarea
Care poartă roadele muncii tale.

În oglinda vieții

Clepsidra de foc
Cerne milenii
În oglinda vieții
Clocotesc idei
Însemnate curg prin suflete
Clepsidra dă măsura
Adâncului de foc.
Gândurile chemate
Luminii vestesc poezii

Întruchiparea geometriei
Rotind lumea cerurilor finite,
Suprafirescul semnelor
Din zborul spre cuvânt
Al ochiului atotvăzător
Când fură privirea
Sublimul clepsidrei nemiloase.

FLORENTINA MITRICĂ

Povești în pragul iernii

Eu sunt la fel, tot cum mă știi,
Sunt tot la fel de iubitoare,
Numai copacii ni-s pustii,
Dar o să vină o ninsoare
Și o să fie albi și flori
De gheață or să crească-n ramuri,
Ca în tăcerea nopților
Să-mi scuture visări la geamuri,
Și-mi vor zâmbi cu nonșalanță,
Ca un îndemn, să le răspund,
Ca o întoarcere spre viață,
Să hohotesc larg și rotund.
Așa că, dragul meu, sunt bine!
Prin fulgiiăștia care cad,
Mustește primăvara-n mine
Și sunt la fel, un foc ce ard!
Sunt cum eram odinioară!
Nu m-am schimbat, sunt iubitoare,
Mai am trăirea de fecioară
Și-s tot la fel de simțitoare.
Noaptea sunt propria-mi regină,
Iar candelabrele se-aprind
Din cer și îmi aduc lumină,
O mână doar dacă întind.
Și dacă, totuși, nu îmbrac
O rochie cu iz de bal,
În iarna asta o să fac

Să ningă fulgii ireal,
Să mă îmbrace-n albul pur,
Un alb așa strălucitor,
Precum sunt toate împrejur
În iarna amintirilor.
Sunt bine, dragul meu, cum știi
Că sunt și pot, când ninge-afară,
Când m-adâncesc în poezii,
Cum o făceam odinioară,
Și nu mă tem de întuneric,
De gerul care îmi brodează
Atâtea flori, ca un generic,
La filmul care îmi rulează
Pe un ecran imaginar,
Căci visele îmi înfloresc,
Când stau de vorbă c-un hoinar
Și-n felul meu îi povestesc
Cum că sunt bine, cum eram
Cândva, că am să fiu mereu!
Că fulgii ce se-așază-n ram
Sunt florile lui Dumnezeu,
Iar eu, cuprinsă de uimire,
Respir din albu-nfloritor,
Ca o dovadă de iubire,
În iarna amintirilor.
Din jilțul meu, stând în palat,
Când încă scriu, și-afară ninge,
Tu să mă ierți, n-am întrebat,
Ninsoarea dacă te atinge,
Pe tine te-a înnobilat?
08.12.2022

Tratament

Mi-am tratat imensitatea spiritului, pământește,
I-am dat hrană din iubirea aia ce mă nemurește,
Fiindcă-mi accesez menirea, iar din Eva
trădătoare,
Mă voi dărui luminii ca femeie iubitoare.

A zvâcnit în pieptul meu nebunia mea flămândă
De iubire și i-am fost, ba izbândă, ba osândă,
Zvâncolirile n-au fost într-un fel material,
Eu îmi reparam, iubind, ADN-ul meu astral.

Am plutit, pe marea vieții, pe-o construcție
lacustră,
Am fost magul vieții mele, o altfel de
Zarathustră,
Împletind experiențe cu o altfel de trăire,
Am făcut vrăjitorii c-o baghetă din iubire.

Mi-au zvâcnit în măruntaie simțăminte și trăiri,
Pregătindu-mă să fiu rodul unei mari iubiri,

Și-am uitat de rațiune și de verbul "a gândi",
Dar m-am dedicat simțirii, simplității de-a iubi.

Am lăsat pe buza nopții un sărut scânteietor,
Mirosea a veșnicie, a iubire și a dor,
Prin sărutul nemuririi, am hrănit un curcubeu,
Din izvorul care suntem, împreună, tu și eu.

14.11.2024

GEORGIANA DAVID

Amurg

Când din sufletul meu se revărsa iubirea,
în părul tău mirosind a toamnă,
se oglindeau nuanțe fumuriu-violet.
Privirea ta își potolise focul,
prevestind amurgul și frunzele căzătoare,
Ochii tăi adăposteau mistere,
eu pictam în acuarelă tabloul final,
albul stins în umbre pe perete.

Când m-ai regăsit privindu-te,
ai clipit vinovat și nu ai plecat,
așteptând să mă petreci cu privirea
până la capătul apusului.

Dor de primăvară

Mi-e dor de tine, Primăvară,
Frumoasă cu față minunată, zâmbitoare
Și plete din raze de lumină,
Cu strai din flori, țesut în fire fine!

Mi-e dor de măiestre curcubeie,
De flori și petale pictând albastrul infinit,
Mi-e dor de taină și mistere,
Brodate magic pe ramul înflorit!

Simt izuri de flori și pământ,
Amestecate în arome fermecate

Plutind, dansând, seducând,
Printre stropi de ploaie revărsate!

Primăvară ești plină viață, cântec și culoare,
Desprinsă din tărâm celest, necunoscut,
Iar noi, ca ființe muritoare, călătoare,
Ne bucurăm de noul-început!

În dragoste

Mă înfășor în dragoste
ca într-o pătură de viață,
iubitul meu...

Sunt deșertul care reînvie
la fiecare ploaie,
cu iz arămiu
îmi îmbrac umbra
și apun după recele dunei,
așteptând să înfloresc.

Mă îmbrac în magia liliachiului,
a rozului și a nisipului umed
și ador lumina soarelui,
a iubirii, a viului și culorii.

Mă înfășor în pătura mea de viață,
Iubitul meu...

MIRELA COCHECI

ȚINUTUL MOMÂRLANILOR

Ținutul momârlanilor, tresalți
Când intri-n Valea Jiului, „acasă”
Și parcă-ți vine, zău, să te descâlți
La poarta ei atâta de frumoasă.

Când Jiu-i scaldă tălpile ușor
Se-apeacă munții mâna să-i sărute
Și cu bucăți din cerurile lor
Îi țeș ștergar cu mii de flori cusute.

Ținutul momârlanilor, un rai
Cu amintiri și urme geto-dace,
Odată ce-ai intrat mai vrei să stai
Ca Valea în lumini să te îmbrace.

VALEA JIULUI – MIREASĂ

Mi-am pus busuioc în straiță
Într-o noapte, la opaiță
Și-am visat o stea frumosă:
Valea Jiului – mireasă.

Și-avea drept însoțitoare
Șase tinere fecioare,
Șase perle luminând
Jiu-n ochii lor curgând.

Din Parâng în Retezat
Valea-n flori s-a îmbrăcat
Și din Câmp la Petroșani
Nuntă ca la momârlani.

Mi-am pus busuioc în straiță
Într-o noapte, la opaiță...

SATUL MEU DE DUPĂ URICANI

Pe-un drum ce șerpuiește printr-o vale,
Pe-o cărăuie, după Uricani
Să te oprești, străinule, din cale
În satul meu cu harnici momârlani.

La poarta de intrare-n Retezat
Unde se-mbină cerul cu pământul
Să te oprești din drum la mine-n sat
Să-ți altoiască muntele veșmântul.

Să poposești la stânele de oi
Când momârlanii-s duși la ciobănie,
Te-or aștepta cu brânză și cu sloi,
Te-or îmbia cu-o gură de răchie.

Iar de vei bea din Jiul ce străbate
Sătucul meu de după Uricani
N-o să mai vrei din drum a te abate
Și vei rămâne printre momârlani.

LÂNGĂ MINA URICANI

Lângă Mina Uricani,
Peste drum, în partea dreaptă,
Într-un sat de momârlani
Maica Domnului te-așteaptă.

În biserica de lemn
Mică, însă luminoasă,
Amiroase-a untdelemn
Și-ntr-o liniște pioasă

Se ivește din altar
Preotul Petrache, cântă
Cu evlavie și har
Sfânta Liturghie, Sfântă.

Și-apoi semnul crucii pune
Peste noi, cu mâini sihastru
Și dispar ca prin minune
Toate temerile noastre.

„Se împărtășește robul...”,
Astfel preotul grăiește
Și-adunarea vede bobul
Cum se schimbă, cum rodește...

Peste tot a tămâiat
Și-n bisericuța mică
Dumnezeu a Înviat
Și la ceruri se ridică.

Strana pare un veșmânt
Rupt din bolțile albastre
Se pogoară Duhul Sfânt
Peste capetele noastre.

Lângă Mina Uricani,
La biserică, pe-o coamă,
Într-un sat de momârlani
Dumnezeu la el te cheamă.

LA NEDEIE

Mi-am pus cătrânță și poale
Și-un frumos ciupeag
Că-i nedeie mare, mare
În Câmpu lui Neag,
Opinci cu călțuni de lână
Cârpă-n ciucurei
Că așa merg la nedeie
Momârlanii mei.

Badea e fălos că poartă
Straiul geto-dac:
Cămeșuie învărgată,
Cioareci din bumbac

Și la brâu chimir din piele
Două palme lat,

Clop din pănură teșită
Fain s-o îmbrăcat.

Și făloși și plini de viață
Mergem amândoi
Să jucăm o învârtită
Ca în Câmp la noi,

O-nvârtită și-o jiană
Ca la momârlani
Să se-audă tropotitul
Până-n Uricani.

DOSUL PRIBEAGULUI

În Dosul Pribeagului,
Lângă piatra Neagului
Pusă-n loc de frontiere,
În ajun de Înviere

Prinde Neagu să coboare
Să se roage-n Postul Mare,
Îngenunchie și sărută
Crucea-n piatră apărută

Și se-nchină, și se-nchină
Codrului să-i dea lumină,
Că de când s-o haiducit
Și în munte o fugit

Retezatu-i mănăstire,
Spadă, scut, adăpostire,
Și căsoane, și duhovnic
Iară el s-o prins țârcovnic

Să-l caute de nevoi
Să-l apere de ciocoi,
Să le facă mare bai
Să le fure din parai

Și să dea celor sărmani
Din Câmp și din Uricani,
Să cumpere oi și vaci
Să le-mpartă la săraci,

Iar în Postul Paștelui
Poala Retezatului
Îi e loc de rugăciune,
De grijit, de-nchinăciune...

Se spovăduiește Neagu
De se scutură ciupeagu,

Codru-l iartă de păcate
Și îi dă, pe nemâncate,
Mugur din brădui verziu,
Apă limpede din Jiu...
De păcate izbăvit,
Spovedit și-mpărtășit

Strigă Neagu-n lung și-n lat:
No, HRISTOS O ÎNVIAT!
Și-un ecou s-o înturnat:
ADEVĂRAT O-NVIAT!

În Dosul Pribeagului,
Lângă piatra Neagului...

ELISABETA BOGĂȚAN

Trup de gând

ești dor fugar
până când
până când

ai trup amar
trup de gând
trup de gând
te-ai vrea amnar
scăpărând
scăpărând
te-ai vrea olar
modelând
modelând
clipa de dar
scăpătând
scăpătând

Argument

vai mie
vai mie
tot ce ating se face scriere

pâinea apa vinul
și țărna
trupul tău buzele tale părul
și ochii
o Doamne până și ochii

geamul pe care-l spăl
să văd unde gonesc
ziua și noaptea
vara și iarna
geamul pe care-l ating
se face scriere
și nu știu Doamne
de-i bine
sau rău

aerul se face și el
scriere
aerul prin care-ți fac semn
cu mâinile
în depărtare
și mă cutremur
cum vor mai putea respira
cei care nu înțeleg
scrierea
poeticească

veniți aș striga
spălați-mă de sângele meu
de cerneală
care-mi curge din degete
voi cei care nu vă temeți
de această treaptă de kali-yuga
când totul se destramă
totul curge

totul pare de aceeași culoare
cu nimicul
uite pe străzi
sexul
și moartea
merg braț la braț
târând agățate zdrențele nopții
gata cu sistemele
gata cu morala
gata cu lumina asta orbitoare

gata cu principiile
se strigă din gâtlejuri de cârciumi
și eu trec pitulată pe lângă
zidurile cenușii
mă țin cu mâinile de zidurile
cenușii

care iată devin scriere
o scriere cu litere rare
printre care
din când în când
câte-un bețiv îmi strigă
cine ești tu,
bă?!

IOAN VASIU

C A T R E N E

din rai trimite tata o scrisoare
și-mi spune că și-acolo e mai greu
că s-a scumpit biletul de intrare
la balul găzduit de dumnezeu
ooo
mi-e noaptea cel mai bun companion
îmi pare luna o icoană sfântă
cu vântul mă iau deseori la trântă
și-i reproșez mereu că e afon
ooo
iarna începe tot mai mult să-mi placă
pomii s-au îmbrăcat în promoroacă
pe străzi sunt numai oameni de zăpadă
se țin de mâini de teamă să nu cadă
ooo
sângerează cerul la apus
dorm pe stradă oameni de zăpadă
vântu-i ca un câine nesupus
care fuge să nu ne mai vadă
ooo
eu și tu ca două porți deschise
două frunze ce nu vor să cadă
două stele ce se-ascund în vise
eu și tu doi oameni de zăpadă
ooo
fiecare poezie e o barcă pe-un ocean
fiecare anotimp este un pictor talentat
fiecare despărțire e ca norul diafan
fiecare noapte tristă e ca un orfelinat

ooo

dați-mi voie vă rog să tac puțin
vreau să vorbesc în gând cu Dumnezeu
mă sperie ninsorile ce vin
și frigul cuibărit în ochiul meu

ooo

de-un timp am doi prieteni dragii mei
un telefon și-un laptop mai sprințar
mă supără dar nu mă cert cu ei
știu că în viață rău-i necesar

ooo

fug de teama ploilor târzii
fug când din cuvânt țâșnește sânge
fug și mă ascund în poezii
fug dar bătrânețea mă ajunge

ooo

din vechiul an atât mi-a mai rămas
un tren cu amintiri într-un tunel
s-a scurs încet-încet ceas după ceas
ducând un munte de iubiri cu el

ooo

nu știu dacă mă credeți pe cuvânt
că eu trăiesc doar pentru poezie
și pentru mine fiecă cuvânt
e ca o lacrimă de apă vie

ooo

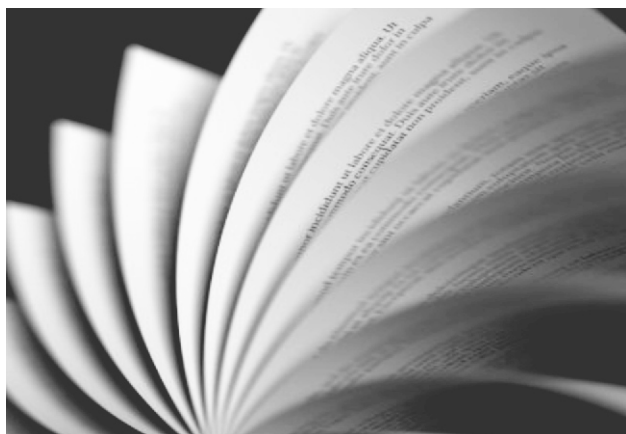
e-atât de frig în versuri și ninge-n amintiri
e-atât de cald în visul ce-abia se înfiripă
îmi bate iarna-n poartă cu degete subțiri
când vârsta mea atârna adeseori de-o clipă

ooo

în suflet am o primăvară caldă
în ochii mei vara cu drag se scaldă
iarna o las să se topească-n palmă
în brațe strâng mereu o toamnă caldă

ooo

plâng câmpiile fără zăpadă
pădurile tânjesc după ninsori
timid soarele râde printre nori
cred că-i este dor să ne revadă

CIPRIAN IOAN COSMA

Visul nopții

E noapte deplină și liniște-afară,
Pe cer numai stele și Luna-i regină,
Doar vântul adie și cântă-n surdina
O muzică tainică, fără de rimă,
E noapte deplină.

Și toată tăcerea se tulbură-n noapte,
Un greier hoinar răscolind adierea,
Pribeag prin pădure își cântă durerea,
Distruge tot somnul dulceag ca și miera
Și toată tăcerea.

Roind din adâncuri vin sute de fluturi,
Bătăile lor se-nfiripă în cânturi,
Dansează un dans neștiut nici de vânturi
Și vin, vin întruna purtați doar de gânduri
Roind din adâncuri.

Tăcut somnul vine curgând printre gene,
Se-mbie plăcerea și liniștea-n sine,
Tăcut-au și greierii, totul e bine,
În aer un fluture vântul nu ține,
Tăcut somnul vine.

Plouă-n septembrie

Afară e noapte și plouă,
Ascunsă-i sub nori alba doamnă,
Pe pieptu-i curg ape șiroaie,
Născute din ploaia de toamnă.

Tresare tot codrul în noapte,
Copacii din vârf se-ncovoie
Și-și lasă toți umerii-n ierburi,
Bătuți sunt cu toții de ploaie.

În scâncete plânge copilul
Trezit dintr-un leagăn de picuri,
Ce dulce e cântul măicuței,
Ce vrajă se-ascunde-ntr stihuri.

Mă plimb prin septembrie-n vise,
Vuieste pădurea, izvorul,
Își deapănă timpul, trecutul,
Iubirea, tot visul și dorul.

Și plouă mereu și tot plouă,

Un cântec de leagăn în noapte
Străbate văzduhul malefic
Prin murmure, vise și șoapte.

Țel

S-atingi cerul
Cu o floare,
Cu un vis,
Cu un cântec,
Să-i săruți mantia
De credință,
De viață,
De lumină,
Să visezi iubire
Cu inima,
Cu gândul
Și cu sufletul,
Acesta este infinitul.

Teoremă

Dacă zâmbetul tău îmi înseninează viața,
vorbele tale îmi alină durerea,
inima ta îmi oblojește sufletul,
gândurile tale îmi călăuzesc cugetul,
Dacă cugetul meu îți călăuzește gândurile,
sufletul meu îți oblojește inima,
vorbele mele îți alină durerea
și zâmbetul meu îți înseninează viața,
atunci noi ne iubim!

Mai speră!

Nebun îmi e gândul, încerc să-l alung,
Plăpând îmi e visul, cu lacrimi îl plâng,
Amarnică-i vrerea, coșmar nevisat
Lovit de lumină, în suflet intrat.

Mi-e albă privirea și gândul mi-e foc,
În suflet îmi zburdă și nu are loc,
Încearcă cu vrerea de poți să-l strivești,
Degeaba te chinui că nu reușești.

Și dai cu mânie, te lupți în zadar,
Voința nu poate, ajungi un Icar,
Cu aripi la soare tu vrei să ajungi,
Mânat de coșmar, de viață tu uiți.

Și simți cum de soare te-apropii, tot vii,
Ți-e inima plină de gânduri, sunt mii,
Te chinuie groaznic florul luminii,

Încet te omoară toți ghimpii, toți spinii.
Și simți cum deodată în veșnicul soare
Se rupe viața de moarte și moare,
Și aripa-ți rupe și cazii în abis,
Prăpastia mare ți-e lucru prescris.

Și cazii, și abisul din nou te-nconjoară,
Și inima-ncepe din nou să te doară,
Iar pierde lumina pe care ai vrut
În noapte s-o furi și nu ai mai putut.

Ți-e sufletul plin, că sunt mii de păcate,
Și plumb îți sunt ele și grele sunt toate,
Sub a lor povară încet vei muri,
Speranță de viață, te chem: vrei să vii?

Degeaba ți-e gândul nebun de iubire
Și visul iubirii e singur cu tine,
Mai speră-n iubire, doar ea e măreață,
Căci viața e moarte și moartea e viață.

Două flori

Din zâmbetele mele-am strâns culoare,
Un strop de vis, un picur de lumină,
Le-am adunat cu razele de soare,
Cu inima-mi de fericire plină.

Și le-am urcat la cer, la-nchinăciune,
La ruga ce preschimbă totu-n vis,
Ca să le dea suflare și lumină,
Și viață să le dea din paradis.

Și-apoi tot cu smerenie și rugă,
Am coborât în inima-mi comori,
Ca să le dăruiesc cu viața-mi toată
La două suflete, la două flori.

Purpuriu

Infinitatea gândului îmi refuză liniștea,
Taina vieții îmi refuză viitorul
Și le-ascunde într-un boboc de trandafir
Cu mii de petale, roșu infinit,
Care te-ndeamnă să le descoperi,
Petală cu petală, din sufletul meu,
Din sufletul florii, din culoarea vieții,
Din liniștea visului.

ION DULUGEAC

Cuvântul din slove...

Sunt invitația din caruselul cunoscut,
Ce privesc, fără să joc, suspin și-ascult.
De ne rămân cuvintele, în slove scrise,
Prin frumusețea poveștilor promise.

Copil fiind am adormit cu perna moale,
Ca o rotire în cercul scris, de tălpi goale.
Aceleași lumini din ochii mici de acum,
Revăd nădejdea ce trecea ades, prin fum.

Și au rămas cuvintele, în gânduri scrise,
Sunt porți spre alte lumi, ferestre-nchise.
Părând ca universul pentru fiecare stea,
Ce lumina... cuvântul strofelor prin nea.

Bunica și florile.

Bunica când înainta sfios, tiptil,
Privind spre noi era ușor mirată.
Cu-n zâmbea cald, părând umil,
Nici când bătrâna nu e supărată.

Stă singură, și vede cum trec anii,
Frumoasa-i casa îi părea străină.
Vecinii se uitau de sus, sărmanii,
Cum bunica aducea mereu câtină.

Cum ei mereu, părând tot ocupați,
Muncind adesea, până-n noapte.
Fiind de stres și griji împovărați,
Bunica îi ajută când mai poate.

Cum nu au timp nici de copiii lor,
Pe care-i cresc la creșă sau în sat.
Micuții simt de mici în suflet, dor,
Părinții de nu-s, le dă câte un sfat.

Prin curtea veche, colorată-n flori,
Se vedeau în brazde, frumos așezate.
Ea privind spre ele, o treceau flori,
Având în fereastră mușcate curate.

Lumânare vie

Sunt o lumânare vie
în ungherul dintre stele.
Dar sunt tată și dau pâine
unui suflet ce-a crescut
în palmele mele.

Cu un strop de libertate
pusă-n faptă prin cuvânt,
Eu îmbrac în sărbătoare
visul crud dintre sprâncene
să poată zbura în voie
fără aripi și dojene.

Iar de-o învia pustiul
în odihna dintre ploi,
Vor sosii din pribegie
vechi fântâni de taine pline
ce în nopți fac ape bune.

Când s-au adunat la sfat,
asfințitul și-o fecioară,
Vom uita copilăria
și ceea ce ne înconjoară,
să trăim din nou fericite
viața de la sat.

Timpul care trece

Stau la poarta vremii, dornic și aștept,
Cineva s-apară, ca să-mi dea binețe.
Dar iată trec de mine într-un iureș sterp,
Anii frumoși, plini de trudă și de tinerețe.

Vin prin valuri anii, mă ating și pleacă,
Eu mă-ndrept agale, tot mergând domol.
Dar în prag de seară, gândurile-mi seacă,
Vine toamna lungă, ca păsărea-n stol.

Timpu-mi cere plată și-mi râde nedrept,
Chiar de-i cer răgaz, știu că mi-l refuză.
Bat în poarta vremii, aprig stau și-aștept,
Vremea să-mi întoarcă viața mea confuză.

Zâmbetul uitat!

De vei fugi mereu de sentimente,
Permite-ți, iată, uneori să plângi.
Când viața-i plină de multe regrete,
De vrei, oriunde ai putea s-ajungi.

Lasă-ți în vânt, acum, nemulțumirea,

Și strigă ferm, dar cât de tare poți.
Glasul tău puternic, trecând pădurea,
Vor tremura copacii și dușmanii toți.

De plouă, nu spune nicicând că-i soare,
Căci ploaia știi... că-și are rostul ei.
Spălând adesea rana care nu te doare,
Cu stropii săi ea te alină, dacă vrei.

Nu plânge de se duc, în zbor cocorii,
De-ți scapă fără știre, vara din privire.
Așteaptă-n liniște, să treacă norii,
Și vei gusta voios o mare fericire.

Dar nu poți ascunde sub cu un zâmbet.
Ce ar părea uitat, tăcând ușor pe fața ta.
El poate fi chiar umbra unui suflet,
Fiind lăsat voit acolo, pentru a exista.

Dar tu nu te opri nicând din alergare,
Privește tot mereu la ceea ce ai fost.
Când stai cu ochii ațintiți spre zare,
Gândește că și vieții poți a da un rost.

Iar viața-ți râde, cântă sau dansează,
Numai atunci, noi vom trăii sănătoși.
Cu bucuria pe care inima-ți păstrează,
Iar anii trec mai buni, dar și frumoși...

CRISTIAN HARNĂU

Teorie și Practică

Inima Noastră ar trebui să se zbată
către Iubirea pentru *Lumină*,
și nu pentru O Dragoste Omenească sublimă!

Gândurile Noastre ar trebui să se zbată
pentru a aduce cât mai multă *Lumină*,
și nu pentru Idealuri Omenești de rutină!
Faptele Noastre ar trebui să se zbată

pentru a aduce în *Întuneric Lumină*,
și nu pentru a aduna
Lucruri Materiale fără hodină!

Noi, Oamenii, ar trebui să ne zbatem
pentru a pune în Practică
Teoria despre *Lumină*!

Degeaba scrii sau perorezi despre *Lumină*,
dacă nu faci Acțiuni și Fapte
care s-o susțină!

Arad, 2 aprilie 2015–7 aprilie 2015

Oamenii din Închisori

Simple Cochilii Goale, pe Plaje aruncate,
așa sunt Oamenii din Închisori!
În Trupurile Lor pline de Păcate,
doar Întunericul pătrunde,
ca Marea-n Fiorduri și Strâmtori!
Simple Cochilii Goale, în Spații aruncate,
așa sunt Oamenii din Închisori!
În Gândurile Lor arse și drogate,
Lumina nu răzbate
sau doar întâmplător!
Dar va veni și Ziua de Dreptate
pentru Toți Oamenii din Închisori :
nu vor mai fi Cochilii Goale,
de Întuneric aruncate,
ci ai Luminii Luptători!

Iași, 5 februarie 2018 – 17 aprilie 2019

Armata Oamenilor

Vrei să aduni într-un Loc
Milioane de Oameni imediat?
Dă-le Distracții, Muzică, Mâncare
și Nimicuri de Mestecat !
Vrei ca Milioane de Oameni
să se adune cu greu într-un Loc Destinat?
Anunță-i că le vei vorbi despre *Lumină*
și despre cum pot învinge Întunericul,
ce crește în Ei neîncetat!

Iași, 8 iulie 2018

Ruperea Lanțurilor

„– Destul am fost în Trecut doar Pioni
în Măinile Întunericului mincinos!
Destul am fost folosiți drept Spioni
de către Cei care trăiesc în Lumile de Jos!
–Destul suntem doar Simple Unelte
a Forțelor Oculte care ne folosesc !

Destul suntem doar Goale Cochilii
pentru Forțe Întunecate care ne locuiesc !
– Lanțurile Nevăzute de la Mâini și Picioare
destul te țin Prizonier și te măsoară !
Eliberează-te și rupe Lanțurile înrobitoare,
Omule drag, te înalță și zboară !”
Iași, 15 Mai 2015–2 Iunie 2015

Conversii Mângâietoare

„– Unde se-adună, unde se zbate
Oceanul de Lacrimi al Oamenilor,
acumulat de Milioane de Ani
de Răul din Toate?”
„– În Lumina fără de Moarte!”
„– Unde se-adună, unde se zbate
Mulțimea de Nori încărcăți
de Speranțele Frânte ale Oamenilor,
adusă de Furtuna Întunericului,
care vine din Noapte ?”
„– În Lumina fără de Moarte!”
„– Orice Suferință
se transformă-n Lumină,
chiar și mult după Moarte!”
Iași, 10 iulie 2015–16 iulie 2015

Trei Condiții sine qua non

„Căci numai târându-ne prin Praful Materiei,
Numai așa, vom putea atinge Hotarele Ei!”
Cristian Harnău / Poemul „Pânzele Corăbiei
Om” (1984 – 2006)
Numai prin Luptă vom ajunge la Lumină!
Lupta cu Forțele Întunecate,
care nu dorm niciodată
sub nici O Retină!
Numai prin Voință vom ajunge la Lumină!
Voința de a lupta până la Capăt
pentru Nimicirea Forțelor Întunecate,
care sunt fără hodină!
Numai prin Sacrificiu vom ajunge la Lumină!
Sacrificiul de a pierde Absolut Tot ce avem,
chiar și Spiritul Nostru Nemuritor,
pentru a câștiga Bătălia cu Forțele Întunecate,
care trebuie distruse total,
nu trecute în Carantină!
Iași, 20 iulie 2015

Purtătorii de Lumină

–Sunt Oameni, Torțe Mișcătoare în Noapte
care cunosc Poteca spre Pământul Ferm de
Lumină!

Iubiți-i, nu-i invidiați pe la spate,
căci doar prin Ei Speranța Voastră poate să
vină!
– Sunt Oameni, Purtători de Flacăra Vie,
care v-arată Drumul spre Salvare!
Ascultați-i, nu-i contraziceți din spate,
căci nu veți avea de Întuneric Scăpare!
– Sunt Oameni, Purtători de Lumină,
care v-arată Calea de urmat!
Urmați-i, nu-i omorâți pe la spate,
căci veți rămâne-n Întuneric neîncetat!
*Iași – București – Târgu-Mureș, 20 octombrie
2015 – 26 octombrie 2015*

(Poeme selectate din volumul „Cristian Harnău
– Armata Luminii”, Ediția a 10-a,
Editura PIM Iași, 2024)

VALENTIN DAVID

Bărbatul bancomat

M-ai transformat în simplu bancomat,
Cu nurii tăi m-ai îmbătat ca vinul,
Hipnotizat pe mână ți-am lăsat
Și inima, dar te jucai cu pinul.

Acum e prea târziu, regret nespus,
Dar nu că sunt falit și n-am valute,
Ci că pe nesimțite-ai introdus
Și carduri, evident, contrafăcute.

Acum sunt liber, fără orizont,
Dar folosesc doar cash sentimental,
Ne-am despărțit și zbori din cont în cont,
Iar eu, spăl vase iar, într-un local.

Te-am revăzut fumând pe un trotuar,
Cam decoltată într-un ținut penibil,
Am traversat și ai zâmbit amar...
Scăldată în amorul convertibil!

Igienizare tardivă

Îmi scormonesc în minte, prin unghere,
Să caut amintiri ce le-am pierdut,
Alung păianjeni care și-au țesut,
O pânză cu abile chelicere.

C-un pământul din blană de mamut,
Șterg praful gros, să deslușesc mistere,
Și reciclez cutiile de bere,
Ce neglijent, pe-aicea le-am pierdut.

Arunc molozul prin urechea stângă
Și când aproape am abandonat,
Descoperii scrisoarea ta chiar lângă

Un neuron, complet mumificat,
Ce nu-nceta de-atâția ani să plângă...
Și-un roșu trandafir ce s-a uscat.

Auto pescuit

Mă leagăn în hamacul agățat
De mărul roșu din copilărie
Și capătul opus, legat de-o vie,
Ce-o sap acum, cu părul grizonat.

Sub mine se așterne viața toată,
Cu meandre multe, ca un labirint,
Poteci întunecate, care mint,
Pe care greu le-am străbătut odată.

Deasupra însă am același cer,
Același soare mă mai luminează,
Dar chiar de e fierbinte la amiază,
Când vine seara sunt cuprins de ger.

Mă zbat frenetic între sud și nord,
Ca o busolă într-un câmp magnetic,
Îmbătrânind prozaic și patetic...
Reumatism, înțepături de cord.

Sperând să păcălesc al vieții fus,
Arunc un laț pe-o crupă de Pegas,
Dar cu un sunet grav de contrabas
Haotic oscilez către Apus.

Sunt prins în plasa propriului hamac
Precum un somn gigant pe fund de baltă,
Spasmodic, însă, inima-mi tresaltă...
Dar nu mușc nada ci prefer să tac!

Lampa lui Aladin

O lampă am găsit, ca Aladin
Și am frecat-o numai într-o doară;
A apărut instantaneu un Djin,
Grăbit, având în mână-o vâljoară.

Mi-a spus că vrea să plece undeva,
Într-un voiaj, că este cam stresat.
Nu-mi lasă lampa, dacă vreau ceva,
Să frec ce vreau, am cont nelimitat.

Am o rupt o mentă, că aveam un strat,
Și ce creștea aiurea prin grădină,
Și am frecat-o, am acum palat
Un avion cu bar și cu piscină.

Luai o halbă faină de la sași
Și am frecat-o dur, de nu se poate:
Și Lotte cea cu sânii uriași,
A apărut cu berile frapate.

Frecai atunci o sticlă de Purcari
În care am ținut o vreme lapte;
A apărut o grasă de Cotnari,
Ce a dorit să stea și peste noapte.

Cercai și cu cafea din cea turcească
Nu a fost rău, deși de-atunci mă tem:
A apărut, subit, să mi-o servească,
O lună plină, un întreg harem.

Frecai vestitul Dom Perignon,
Dar nu vă povestesc ce am pățit:
A apărut nevasta lui Macron...
Și nu mai frec nimic, m-am lecuit!

Cod roșu de ploaie?

Tu ești femeia care plouă, dar nu cu apă, ci cu vin,
Trăsnește, fulgeră și tună, chiar și când cerul e
senin,
Ce scoate oamenii în stradă cu trupul său cel
diafan,
Dar care în adânc ascunde sămânța unui uragan.

Tu ești femeia care plouă cu ascuțiți fiori de
gheață,
Bărbații stau la rând, la copcă, dar crudă îi
afunzi în ceață,
Iar pinguini cu fracul negru se tânguie pe-un cor
de voci,

În timp ce-așteaptă doar o vorbă, în șir, docili ca niște foci.

Tu ești femeia care plouă cu cioburi de oglindă spartă
Și ți se strânge la picioare, din stalactite,-o mare moartă,
Din care cântec de sirene se nălță către asfințit,
Purtând pe aripi drobi de sare și nopți ce nu mai au sfârșit.

Tu ești femeia care plouă cu pene din aripi de îngeri.
În purpuriu ei se transformă atunci când prinzi încet să sângeri,
Cocorii se ridică-n slavă cu aripile întinate,
În timp ce lebedele negre se-afundă în eternitate.

Probabil ești femeia care bocește trist ca o vioară,
Să îți stingi flacăra din suflet ce arde ca și o Sahară!

La capătul răbdării

M-ai blestemat să-mi rup piciorul, pe stradă când se-așterne gheață,
Deloc să nu îmi taie lama, clăbucul când mi-l pun pe față,
Să-mi tai și nasul și bărbia, să nu-l mai am pe vino-ncoace,
Să-mi rup un dinte cu o piatră ascunsă-n ciorba de potroace.

M-ai blestemat să n-am minute la telefon, trei luni de zile,
Să-mi crească gușa, burta, fundul, să pun vreo douăzeci de kile,
Să nu îmi vină pensioara, să-mi taie gazul și curentul,
Vecinul meu ce stă deasupra să îmi inunde-apartamentul.

M-ai blestemat să-mi pice părul, să-mi tai de sub picioare craca,
Când o să merg grăbit la baie, să-mi cadă înăuntru placa,
Te-ai supărat pe mine tare și pusă ești acum pe rele:
Doar c-am zvârlit pe geam TV-ul, căci zilnic ascultai manele!

MARA STEFANIA HAȘA

Miraj

În căldura verii, simțind că-mi lipsește aerul,
Călătoresc pe aripi de vis, ce aproape e cerul!
Sufletul și trupul, sincronizați într-un dans fermecător,
Se pierd, într-o armonie de culori.
Un singur gând, două inimi unite-n iubire,
Nu e nevoie de atingeri, doar de fericire
O călătorie dincolo de limita fizicului,
Într-o lume a senzațiilor, totul e supus mirajului
Imaginația ne poartă pe aripi de fantezie,
În locuri neumblate, scăldate-n magie,
De nimeni cunoscute, niciodată văzute.
Prinde-mă în brațe și lasă-mă să mă scufund,
În adâncul sufletului tău, unde totul e fecund.
Nici o atingere nu e necesară, doar vibrația ce ne leagă,
Într-o poveste de iubire, în care sufletele noastre se dezbracă.

O lume fabuloasă

Pe cerul nopții culeg stelele argintii,
Prăjesc apa în visele-mi zglobii,
Leg vântul cu o sfoară, în imaginație,
Cos un nor în zori, cu fir de senzație.

Cântăresc un gând ușor, ce plutește lin,
Trag soarele pe cer, cu frânghie din senin,
Îngheț flacăra aprinsă-ntr-un tablou bizar,
Adun timpul într-o pungă, clipa mea de dar.

Construiesc un pod din raze, spre tărâm de vis,
Mestec focul arzător, în dansul nepromis,
Spăl umbra-n val de rouă, dimineața-i clară,
Urc pe sunet lin și moale, scara-i precară.

Zbor fără aripi, doar cu gândul meu senin,

Prind ploaia în palme, sub un cer divin,
Citesc întunericul, pagină misterioasă,
În poezia mea duioasă, lumea-i fabuloasă.

Între vise și dorințe

În zori de zi, un elefant m-a ciupit,
Când ai plecat pe-o rachetă de covrig topit.
M-am trezit sub un cactus ce cânta blues,
Tu dansai pe-un hipopotam cu șosete roz.

Te iubesc adânc, ca un ceainic zburător,
Dar tu ai plecat departe, pe-un pește plutitor.
Mă frământă dorul ca o mânășă fără deget,
Inima mi-e un balon, plânge-n creuzet.

În alte brațe ai găsit o banană dansatoare,
Eu rămân cu-un rechin ce vinde înghețată-n
soare...

ISABELA HAȘA

Ana mireasa zidului

Doamne, Doamne, cum mă bate
Frica de singurătate,
Spaima de eternitate!
Sub cerul fără cuvânt
Mult merg singur și mărunț.
De-ar cădea cerul pe mine,
Nu întreg, ci o câtime
Nici pulbere n-ar rămâne;
Căci cât praful se vâd munții
Înalții și cărunții
Iară eu, pe lângă ei,
Nu mă vâd în ochi la zei
Numai toc de zidărie
De-aș face să-i mânie
Numai de zidesc și eu
Mă semăn cu Dumnezeu.

*

Pe Argeș în jos, pe un râu frumos,
Ana cum tot vine, calcă parcă-n sine
Pe-ndelungi coline.
Nimeni nu o cheamă numai ea se cheamă
Doar dorul de dor, o îndeamnă ușor,
Să-mbrace maramă, marama de stele
Încălțări de schele;
Calcă pe câmpie, cerul o îmbie
Albele-i călcâie iarba le mângâie.
Și mândră cum trece, parcă ar petrece
Nu cu veselie, ci cu veșnicie
Manole, Manole, neferice crai
Pe-o gură de Rai, stelelor să dai
Rourat bălai.
Vântului să vinzi
Sânii ce-mi colinzi, oasele drept grinzi,
Sufletul mortar la templul amar.
Dar nu e amar, că-i voi face „dar”:
Sânge-n loc de var.
Nu te mai ruga, nu te ma căina
Nu mă mai ruga, că eu vreau așa.
Nu-nțelesu-ai, nu gânditu-ai,
Că fără gând, vin eu alergând
Că nu-ntâmplător am venit să mor.
Că nu-s piatră seacă, să nu înțeleagă
Sau ied de tăiere pentru-njunghiere.
Că de voie bună, m-oi face cunună
La ce să rămână.

*

Că eu voi să fiu stâlp la templul viu
Voi să mă zidești, să mă-ncercuiești
În cel trup curat de duh luminat
Că-i adevărat visul ce-am visat.
Vis ce m-a legat prin rugă subțire
De o mănăstire pentru pomenire.
Și ca-n ochi de rouă,
Tu, pe amândouă
Să ne vezi odată cu privirea roată,
Cu iubirea toată.
Iată, Ană, Ană, brumie codană,
Sărut pe icoană, candelă de gând
Greu străluminând, sân nealăptat
Neîncătușat.
În căuș de palmă, ca într-o sudalmă
În palmă străină care îmi venină.
Mult surâs învie, multă viață-nvie
Greaua ei solie, mândra ei solie
Duce parcă sol, munte călător
De la subsuor'.
Și de subțirime n-o zărește nimeni
Trecând printre ploi, prin vânturi și sloi,

N-o-nspăimântă cerul, n-o oprește fierul
Nimic nu-i îndoiaie, firava vâpaie.

*

Ochiul necăprui al nimenelui
Amuțește-n geană, fulgerat de Ană.
Grindina topește, ceru-nveselește
Norul, de-l privește ploaia, se oprește.
Vântul de-I atinge, e supus, se stinge
Șarpe-ncolăcit, greu încolăcit,
Sub cer asfințit.
Chiar de e femie, frumusețea zee
O face să fie pentru veșnicie.
Manole, Manole, tristul meu Manole,
Dacă m-o durea când m-oi sfărâma,
Când m-oi așeza ca o temelie,
către veșnicie,
Și mult te-oi ruga, nu te-ndupleca;
Să nu te oprești, să mă tot zidești
Zarea albăstrind, tot mănăstirind
Meșter neguros, nu că-ta în jos
Nu te întrista, că e voia mea.
Altfel mă oprea ploaia pe câmpie,
Altfel mă zbura vântul ca pe-o ie.
Ori te părăseam și-n lume plecam
Cu un alt bărbat, care m-ar fi luat.
Care n-ar fi vrut zidul reînceput
Dar a fost să fie, să-ți rămân soție
Soață credincioasă, zidului mireasă
Și tot ce-mplinești să însuflețești
Cu viața din mine, cu dorul din tine,
Pe Argeș în jos...
Ori pe-alt râu frumos!

Lucrare realizată de Daniela Biriș

MIHAELA MARIANA CAZIMIROVICI

Cuvintele

își deschid aripile
cu fiecare clipă trecătoare
ele își arată culorile
cu mult curaj
reușind să cucerească
toate gândurile
care le ies în cale
e un flux de viață
nou
constructor de timp
curat

fibrele

anilor ce vin
se assemblează acum
în fața ochilor care cred
că
viața își schimbă fața
mereu
ea pare avidă să-și cunoască
puterea
lăsând fără margini
propriul timp
e zborul creației
fără limite
dincolo de infinitul
deja cunoscut
o imagine

a viitorului se ascunde
pentru o vreme
în spatele unei uși
care lasă puțin la vedere
o scipire

miroase a timp necunoscut
încă
a verde începător
de altceva
încă în lucru
pentru a putea fi
recunoscut ca
existent

stau cu ochii

pe o secundă
care vrea să se nască
dar nu are curaj
să se arate
credeam că nu mai
există niciuna prea
timidă
pentru a fugi cu atâta
rapiditate
părea că ele nu
pierd vremea
cu oamenii

rabdă

timpul
cu stoicism
lipsa privirii celor
din jur
s-a obișnuit să fie
ritmat de aceleași
lucruri care construiesc
rutina
și-a verificat de atâtea ori
mersul
că se crede imuabil
din când în când
câte un poet
îi mai schimbă părerea
inconsistent
inconsecvent
revenind apoi pe
pământ

de acolo

s-au ridicat vălurile spre
altă lume
sau o altfel de lume
și s-au zărit lucruri
indescriptibile
încă

neliniștitor de necunoscute
toate așteaptă
să fie numite
cu vorbe diferite de cele
știute
ei trec pe lângă sublim
fără să-l vadă
și, evident,
fără să-l numească
deși are nume

DUMITRU DUMITRESCU

CLIȘEE

1.
În zbor pe fluviu gângurind
un stol de păsări migratoare
Ochind un turn nedefinit
pe creasta zărilor lacustre,
Cu însetatele lor guri
pretinse delte-nșelătoare
Le-atrag spre apele din stuf
mai mult adânci decât înguste.
Că turnu-acesta pare-un semn
de viață-al mlaștinii terestre
Revelator predegustând
miros de carne și dezastru,
Cu nerăbdare și de griji
havuzul păsării celeste
În turn aprins-a lumânări
asemeni slujbelor de maslu.
Spre ochiul roșu străveziu
ca far al marilor iluzii
În zbor pe fluviu gângurind
stolul de păsări ce trecu,
Cu capul plin de năzuinți
sporind ecartul la confuzii
Din naltul zării în picaj
direct în mlaștină... căzu.

2.
 Profil de burg în prag de-armindeni
 pe străzi c-o atmosferă rară
 Un trubadur fără deprinderi
 cântă un imn la o chitară.
 După cum sună afectate
 strunele-n grif de-a lui ciupire
 Dorind să fie ascultate
 vibrează lemnul-a tânguie.
 Orașul surd la orice sunet
 de printre schele vrând să-l caut
 Fricos ca speriat de tunet
 îmi stă pitit și-i mai precaut.
 Cu reverii iconoclaste
 m-anunță statica uitării
 Cândva, orașul să m-adaste
 pe cer c-un tun alunga norii.
 Turist mă-ntorc în burg de-altminteri
 să-l văd a nu știu câta oară,
 S-ascult cobzarul, pretutindeni
 pe străzi... e-o atmosferă rară.

3.
 Comunicăm manifestând
 și doar atât,
 Zbierăm buimaci ca cei expuși
 la violență,
 Miroase-a vieri liliputani
 cu măști pe rât
 La tribunal dreptatea-n chingi
 cere clemență;
 Pensionarii din azil
 scriu acatiste,
 Doresc să cred c-al lor demers
 nu e degeaba,
 Întregul clan cu-apucături
 neomarxiste
 Fiind la guvern grăbesc să dea
 programul: "rabla".
 Nu știu de-or fi aceste versuri
 înțelese
 Fiindcă ce spun nu sunt povești
 închipuite,
 Cât de curând robot sau sclav
 n-o să-ți mai pese
 De-oprobiul propriilor mâini...
 înlănțuite.

4.
 Suflet de-ncântări, suflet de-ncleștări
 Mândru de candriul revenit acasă,
 Străbătând în zări peste șapte mări

De tăceri plângând starea-i contagioasă
 Se aud la porți trapuri de trăsură
 Într-un ritm de ceas pe-un tic-tac târziu,
 Antivaccinist fără de măsură
 Curge-n a' lui vene sânge ghiurghiuliu.
 Nu mă așteptam să găsească-n cramă
 Prescrisa-i rețetă cu antivirale,
 Suflet decăzut cântăreț la strană
 Ce usucă doaga de pe trei podvale
 Demască c-aruncă chiar și-n timpul muncii
 Sfidător de sincer serul la chiuvetă,
 Demonstrant cu faimă luat pe cornul furcii
 Unei stări brigante, doarme-ntr-o șaretă.
 Ca prin vis să-mpartă marile-i frustrări
 Alungând beția-i foarte contagioasă,
 Străbătând pe cale vreo șapte podvale
 În sfârșit candriul... s-a întors acasă!

5.
 Azi îmi pun dopuri în urechi
 căci ce aud mai toate-s triste,
 Răul nu e nici nou, nici vechi
 ci-s interese... să existe.
 Și dacă-s surd, poate tresar
 mai mult nervos decât de frică
 În fața vreunui comisar
 și-acesta prins c-oacă mică,
 De-aceea-s greve, nebunie,
 pe străzi e-o veșnică plimbare
 - Pică guvernul? Dracu' știe!
 în jur miroase a schimbare
 Că este scrisă-n cartea vremii
 pedeapsa unui proletar
 Umil chiar propriei surzenii
 ce se anunță la final,
 Mă-ndur să cred că e suspect
 acest clișeu cu chipuri triste,
 Guvernul nu-i nici rău, nici drept,
 ci-s interese... să reziste!

MIHAI VICTOR AFILOM

Pasărea toamnei

Pasărea toamnei, cu penele de jar,
a poposit în grădinile imperiale,
În lumea mea în declin, în regatul meu
încremenit de Parsifal,
Aceași secvență în visul lucid
al universului-zeu,
În care ființez, umbră cu suflet
conturată pe perețele peșterii.
Dincolo de alegorii, sunt un robot-om
cu gesturi mecanice,
Zilnic același protocol, un automat
cu cheiță în inima împietrită.
Numai pasărea aceasta măiastră
cu pene de aur este vie,
Vine din când în când și îmi animă existența,
Îmi răscolește manuscrisele și mă ajută
să caut întrebarea justă,
Flacăra din felinarul corabiei se aprinde,
explorez din nou oceanul interior
În căutarea Atlantidei mitice, insulei lui
Miradoniz,
raiului poezilor anonimi,
Vin porumbei cu ramuri de măsline,
merg din nou cu Dumnezeu pe ape.

Joc alternativ

Duhul poeziei cade din cerul înaltelor speranțe,
Pedalează un PEGAS cu aripi de rugină,
Roțile excentrice ale destinului au pene de înger,
Din culise răsună o melodie de Pink Floyd,
Pe scenă, poezii adulează vițelul de aur,
Din menajerie răcnesc metaforele
Ca niște lupi betegi răniți de PLUMB,
Mașinistul celest lasă cortina peste oraș,
Noaptea e sfetnicul cel bun.

Pro-Vinci-a

Noi, provincialii, polen liric în graminee,
Înflorind în ROGVAIV pe Câmpiile Alizee,
Născocim filigrane semantice,
Pe filiera comorilor antice.

Heraldici și corvini,
În burguri imperiale, anonimi,
Evantaie de cuvinte,
Alungăm viespile virulente.

În cetățile transilvane,
Născocim imnuri sincrone,
Respirăm armonic,
Ne împletim graiurile simbiotic.

Focuri epice în Dacia Felix,
Epifanii, scânteii făurind catharsis,
Adieri de aripi sfințind stropi de rouă,
Îngeri vestesc o lume nouă.

Litera

Eu scriu în vers dalb sau dublu,
Cu rime false în cenaclu,
Uneori în versul albastru,
Pun cerul ori strălucirea vreunui astru,
Îmi șoptesc poezii uitați
Ce îmi sunt frați,
Din *EVU(L)* sublim,
Veghetori, nefilimi,
Umbre din cuantă, din sfera divină,
Transpuse în urbea corvină...
În oul ideal: galaxii,
Pe lac, lumini, reflexii,
Între trestii, din cuibul viselor,
Se înalță în zbor, pe aripi de dor,
Seherzade ce-mi șoptesc,
Nimfe ce mă iubesc,
Din bolgiile dantești,
Înveți să plutești,
Prin eter,
Spre Mister,
Cuvântul *E viu*,
Argonaut pe fluviu,
Veșnica dimineată din rai,
Stilistica florilor de mai.

Poetului

Joacă pe hârtie, poezie,
Dedublare, dulce erezie,
Unii spun că harul e furat de la zei,
Că am fi un fel de prometei,
Ne prăbușim cu aripi de ceară,
Icari moderni în gelozia solară.
Alții cred într-o muză elenă,
Din Marea Egee, din apa salină,
Unii comunică cu îngeri, entități,
Extrag lirica din sfere, cred în divinități.
Eu cred că limbajul esențial:
Cuvintele se nasc în laboratorul cerebral,
E diferența specifică dintre om și animal,
E gândul ce devine palpabil, real,

Explodează în filamente cromatice,
Impulsuri electrice,
E un mecanism biologic,
Nu un mumbo-jumbo utopic,
Cartezian, rational,
Kantian, emoțional,
Cogito ergo sum! / Q.E.D. – pam-para-bum,
Sunt necredinciosul Toma, / Nu tolerez dogma,
Și-n spațiul modernist, / **Au inventat robotul-artist,**
Din dimensiunea cuantică, / Cu precizie
matematică,
Și poezia? / Prozodia?
Văpaie și jar, / Din alt fel de avatar,
Din spațiul vizual, / Extrag simbolul esențial,
Hieroglif, / Scrieri apocrife,
Adevărul ce vine din interior, / Apa vie din
ulcior,
De lut, / Tainicul sărut,
Un Eden subliminal, / Un număr cardinal,
O secvență, / O stranie prezență,
O undă radio, un secret al lui Hiram
Un cod tabu, un program...

PAUL VEȚAN

STÂLPUL RECE

E chiar ne-nregulă să dobori un stâlpnic
rugându-se,
dar nu se mai putea umbla, pe strada devenită a
sa.
Și, nu se mai putea, pur și simplu.
Rugăciuni aruncate pretutindeni.
Ningea cu gerul minții sale,
cu cenușa inimii sale,
cu subțirimea părului său,
tot alb, alb de nori coborâți
pentru a-i astupa rușinea.
Nu e în regulă să dobori stâlpnicul când doarme.
Însă întunericul îi ieșea de sub pleoape

și coagula în întunecime, forma tradiției;
jocul, omul, folclorul.
Nu se cuvine.
Nu se cuvine de fel să omori un stâlpnic care
cripește.
Dar el nu cripea niciodată, la un loc cu păsările,
el n-avea cor,
stâlpul n-avea muguri,
gura nu știa ce spune,
haina nu i-a fost vreodată vie.
E chiar ne-nregulă să cobori un stâlpnic
rugându-te,
fără a-i coborî și stâlpul cu el în groapă.
Însă, cum să îngropi ceva, ce nu îi aparține?
Înălțimea.

SENTIMENT FAȚĂ DE ADORMIRE

Atât de toacă mi-ești tu, adormire,
că-mi sperii visele ce mi le-aștern
pentru clipe de trezire,
ori veghere-n asfințit,
ori tu nu vezi că nu cred în tine?
Nu te-aștept, că nu m-anunți.
Și e adevărat că, de mi-ai da de știre,
nu m-aș gândi să-ți vin în cale.
Te porți crunt cu cei ce pun gânduri la visat,
pe sârmă, ori pe bară, ori le-ntind
pe fruntea lată, la călcat.
De câte ori m-ai dus la judecată
în fața aceluia inconștient.
Judecați ce nici n-am apucat a face,
lupte pe care nu le-am dus,
profitând de a paraliziei stare,
căci n-am nimic în apărare,
doar trezirea,
și aceasta, doar când soarele apare.

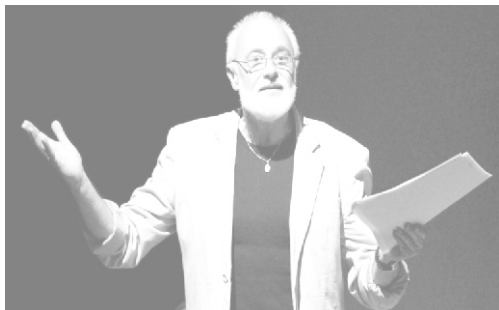
LEMNOS, TRECEAM CU PIEPTUL PRINTRE SPINI

Lemnos, treceam cu pieptul printre spini.
Printre spinii lemnoși, trecea pieptul meu.
Spinele pieptului meu lemnos, prin trecere
agăța lemnul trecător, spinuit din piept.

FIOROSOFIA

Ideile pluteau pe marea acidă a timpului.
Formele, visându-le din dezintegrare
din îmbulbucirea opacă,

formau din resturi, din ele,
o plută ideală,
care să reprezinte
ceea ce numele lor nu mai purta.

ADRIAN MUNTEANU

STĂPÂN MĂ CRED

Stăpân mă cred pe tainele naturii
Când rup o creangă sau strivesc o floare,
Când găza-n palma-nțepenită moare,
Când storc un fruct în cerul fad al gurii.

Dar n-aș putea s-aduc o zi cu soare,
Să schimb în ger răsufletul căldurii
Și-n labirint tocmirile nervurii
Înșerpuite-n frunza călătoare,

Să poruncesc vulcanului să tacă,
Să fiu din hoț un bun samaritean,
Sălbatic vânt în blând zefir să treacă,

Cutremurul să-l fac domol alean
N-aș reuși. Vigoarea zilei pleacă.
Un rege nu-s. Sunt doar mărunț curtean.

IUBESC TĂCEREA

Iubesc tăcerea. Glasul meu devoră
Silabe moi și dezarticulate,
Consoane dure, în eter uitate,
Ce îmi târăsc ființa în agoră.

Nu țin discurs. Prefer singurătate
Și liniștea din oase mă adoră.
Când îl rostesc, cuvântul meu imploră
Iertări târzii de gânduri și păcate.

Sunt biciuit de larmă și de semne
Și hăituit de câinele de lut.

Mă dezgolesc poftirile nedemne

Și-n carne cuiul spaimei m-a durut.
Aprind pe rug un searbăd braț de lemne
Și mă arunc în flăcări, nevăzut.

TREMUR LUNG

Scârbit mă simt de pasul meu pe trepte,
În tremur lung și-mpleticire vagă,
Răzbind cu greu piciorul să și-l tragă,
Din lut cleios, spre rosturi înțelepte.

În hohot râd de răsufierea-mi bleagă
Când nu știam ce-avea să mă aștepte
De la acel ce-n răsuciri nedrepte
Dormea adânc, molipsitoare plagă.

Genunchi zdreliți opresc suiri spre creste.
În sângerare stau, urcând pe brânci,
Întrezărind împresurări funeste.

Cămăși de foc se rup prin râpi adânci.
Când am ajuns pe culme, fără veste,
Sleit de chin, m-am prăbușit pe stânci.

IUBESC OMUL

De-aș fi întreg, n-aș sfâșia delfinii
Din marea agitată a ființei,
Nu aș rămâne-n cercul neputinței,
N-aș pune vămi spre patria luminii,

N-aș sufoca miracolul seminței,
Nu m-aș vedea în dansul de erinii,
N-aș cultiva pe-ascunse stânci actinii,
Ca să-mi devore pajiștea voinței.

N-aș căuta prin iarba-naltă gnomul
Care-mi ucide cerbul săgetat,
Din rădăcini îmi prăvălește pomul

Și-mi lasă-n trup ecoul ferecat.
Nu-mi îndrăgesc făptura, iubesc Omul,
Cel inocent și din vecii creat.

ÎMPOTRIVIRE MUTĂ

Un murmur printre buze-nfierbântate
Îndepărtează zei și descântul,
Să nu înalț un foc arzând cuvântul
Tăcerilor în noi încătușate,

Să nu-mi întind printre năluci avântul,
Târând un trup de rouă în păcate,
Să nu râvnesc pârauri nesecate,
Ca să-mi ornez cu flori de mirt pământul.

Nu mi-am sporit vigoarea-n braț avută.
De-s preamărit în alt altar nu știu
Sau înghițit de-mpotrivirea mută

Că n-am strunit un aprig bidiviu.
Calc sub copite iarba ne-ncepută
Și nu rămân decât ce pot să fiu.

OVIDIU OANA-PÂRĂU

Căluceii

Au zdrăncotele (clopoței) la picioare.
Vătaful e în mijloc și căluceii fac cerc în jur.
Bate cu palma în pământ și spune tare,
iar ceilalți repetă:
„Jur pe-acest pământ,
Pân' oi intra în mormânt,
Că-l voi apăra,
Că îl voi cânta,
Pe el voi juca!”.

Muntele veghează hăt pân' la hotare
Vară, toamnă iarnă, cine-s păzitorii?
Gugulanii aprigi și-au chemat ficiorii-n
Rariște să-ntindă, iute, hora mare.
Fiecare poartă semnul lui pe frunte.
Ca în tolba vremii, un lăstar e omul
Pavază-n ponoare, frate bun cu pomul,
Spun povestea vremii căluceii-n munte:

A horit vătaful, bate pas Gerarul,
Molcom ca zăpada cursă din tărie
Adunată-n crovuri, Noul An să fie
Cu belșug de mere, cât să umple carul.
Făurar dă tropot amintind de criță,
Glas de zdrăncotele curge-n dimineață.
Pasul risipește învolări de ceață
Turțurii-s pumnale pentru răzmeriță.

Mărțișorul toacă în pământul reavăn
Peste iarba crudă, unde saltă mieii
Jucăuși din pajști printre ghiociei
Semn de primăvară, tropotește zdravăn.
Mai apoi se-ndeamnă și Prier să-și sune

Zurgălăii-n șoaptă ca smeriți lăstarii
Viitorul vieții, fragede armoarii
Iar vătaful bate palma de pășune.

A-ntețit Florarul ritmul, vii albine
Roi prin flori, săgeată, zbor de rândunică,
Strigătură aspră, glasul lui ridică,
Răpăitul ploii curse pe coline.
Cireșar îndeamnă lumea la iubire.
La brăcire-și pune florile alese
Să le dea cunună noii lui mirese
Și sărut pe fugă, semn de împlinire.

Cuptor căluceanul doar trăgănează
Pasul lui alene-i ca o tânguie,
Grea ca o arșiță, semn de pârguire
Soarele pe roade, razele-și așează.
Lui Gustar îi sună grea bătaia-n piatră
Sobră ca un tunet răzlețit în zare
Glas de paparudă invocând răcoare
Însăilându-și ruga-n spușele din vatră.

Mai vioi, Răpciune parcă-i adiere ...
Glas care îndeamnă blând culegătorii
Să iuțească strânsu-n pas cu roata morii
Scârțâit de loitră la un car cu mere.
Burmărel bătaia-ncepe să-și ascută,
Vârtejiri de frunze smulse din frunzare,
Largi bătaii de aripi, păsări călătoare,
Pudra toamnei albe peste ierbi cernută ...

Aspru ritm de toacă, cel Brumar întrece
Ne-mblânzită goană, viscolul, troiene
A năimit, pe steiuri, cergă în poiene
Sub zăpadă, bradul, ramul să își plece.
Ultim căluceanul, Undrea, doisprezece,
Cu opinca bate aspru în podele
Veste de-mplinire, glas de zdrăncotele
Leru-i Ler se-aude, Vechiul an se trece.

Vătaful în mijlocul lor e singurul cu brăcirea
pusă în cruce pe piept și zice:
„Azi e zi de sărbătoare, noi aici ne-am adunat,
Ca să-ntindem hora mare, la hotare ne-au
chemat.
Hei, sună și răsună, Cimpoyerii suflă-n vânt,
Noi cu toții, împreună, batem iarba la pământ”.

28 aug 2017

Trilogia Historiarum, 2019

Ciclul APA VIE - legende geto-dace versificate

ULPIA IANINA CUPȘAN MORAR

FRICA

Ne-am întrebat de ce ni-e frică?
E sentimentul cu care trăim
Chiar toată viața, din prima clipă,
Cu el ne naștem, cu el murim.
Și mereu frica în loc ne ține
Și ne împiedică mereu
Să facem lucruri frumoase, bine,
Însă ne lasă să facem rău.
În loc ca frica s-o îngropăm,
Noi înșiși ne-ngropăm pe noi,
Fiindcă mereu ne lamentăm
Că avem parte doar de nevoi.
Și cei săraci mereu s-or plânge
Că nu au ce să pună-n blide,
Iar cei bogați că își vor pierde
Averi și nu mai pot strânge.
Mereu s-or plânge cei frumoși
Că își vor pierde frumusețea,
Iar cei urâți vor fi geloși
Și-i va cuprinde tristețea.
E teamă-n ochii celor lași
Care nu știu, nu vor să lupte.
Se tem și cei mai buni arcași
Că uneori în luptă-or pierde.
Când frica își va face loc
În mintea noastră și în gând,
N-o vom putea scoate nicicând..

MUZĂ ȘI MENTOR

Durerile trecutului mi se topesc
În suflet ca zăpada-n primăvară,
Chiar dacă încă te-ndrăgesc
Și că prezența ta mă înfloară.
Sufletul meu, neprihănit ca stelele
Ce luminează-n nopți întunecate,
Pe tine, dintre toate muzele,
Eu te-am ales pentru eternitate,
Să-mi fii și inspirație, și mentor,
Și prieten, ca o carte valoroasă
Pe care am deschis-o-ntâmplător,
Dar o găsesc așa de valoroasă.
Atât coperta, cât și conținutul,
La fel de mult m-au încântat.
În ele am descoperit necunoscutul
Și simt că Cerul m-a binecuvântat.

VIAȚA CA O LUMÂNARE

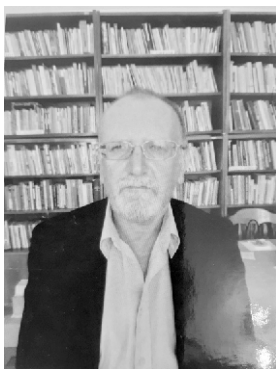
Se stinge viața ca o lumânare,
A mea, a ta și a oricui.
Dacă-am împrăștiat lumină pentru fiecare
Din jurul nostru sau nimănui,
Putem să știm doar cât e de intensă
Urma lăsată pe Pământ
(Fără-a aștepta vreo recompensă),
Prin gestul nostru sau prin cuvânt.
Suntem indispensabili și o știm,
Că fiecare avem un rol
Pe-acest pământ și să ne amintim
Că suntem câte un Apostol.

UȘA

Nu-nchide ușa dacă pleci,
Că poate ai să te întorci,
Chiar dacă eu n-am să te-aștept
Cu-același dor și drag în piept.
Chiar dacă nu mi-a fost ușor
De tine să nu-mi fie dor,
Că mi-ai lipsit ca aerul
Și ai venit să-mi umpli golul
Din suflet, viață și din gând,
Și-acestea nu le uit nicicând.
Dar cu nimic nu-mi ești dator,
Nici să mă plângi când am să mor.
De n-ai să vii, e foarte bine.
Eu voi trăi și fără tine
Și voi zâmbi chiar dacă-aș vrea
Să plâng, că inima

Lucrare realizată de Daniela Biriș

FLORIN FAUR

Amintire

Chipul tău,
îmi mai străbate încă amintirile,
Deși nu-mi mai amintesc exact
ce spuneai,
Poate povesteai despre nopțile cu rouă,
și visele ce ți-au cutureierat somnul
Sau poate despre iubirile
care ți-au scăldat diminețile,
Undeva sub luminoase raze de soare,
Ori într-un orizont roșu,
care sărută depărtarea.
Nu-mi mai amintesc exact
ce spuneai,
Ți-ai semănat inima
în praful plin de amintiri,
Și poate ai plâns,
Sub gene adunând safire,
Și cuvintele le-ai îngropat
în timpul încercănat,
Restul e doar fum,
Încet te-ai stins din mine,
Iar în piept bizare bătăi se aud,
Și ziua spre apus se îndreaptă,
lăsând în urmă un iz de frunze moarte.

E o vreme

Cu sentimentul fragil visăm
În aburul unui înșelător narcotic
Cu idealuri naufragiate
Într-o mare moartă.
Liniștea rămâne pe apa-nghețată.
Prin ferestrele sufletului opac
nu se poate vedea acel mâine.
Ochiul lumii plânge
și moartea e un fapt divers.
Ce poem poate da vieții alt sens?
Arătăm cu degetul mersul lucrurilor

Dar nu deslușim decât spaime, tânguiri.
Vocile bubuie, cuvintele cad
Precum cristalele de gheață.
Nimeni nu aude nimic.
Nimeni nu pricepe nimic.
Nimeni nu poate nimic.
În lumea de fantome,
Alunecăm în neînțelegere.

Ars moriendi

Am pierdut, fiindcă m-am pierdut
În adâncul pământului,
în adâncul meu licențios.
Am căzut într-un complicat labirint
și pe hârtie notez cu ochiul himeric:
Viața am murit-o,
Moartea am trăit-o,
Aspirațiile au luat foc,
Iar în depărtare s-a văzut Apoteoza
Și o mulțime de îngeri
Fălăfăind ușor.
În ceasul acela devorat de cântece
Se desăvârșea adormirea,
Dar până la desăvârșirea în moarte,
Mai fi-va cenușă de timp.

Un timp

Din zori până în noapte
Aspir la o iubire cum altele nu-s.
O, Moarte, vino și ia sufletul meu călător!
În amurguri de smoală
Sunt cu umbrele rătăcitor,
De nimeni iubit,
De nimeni dorit,
De toți alungat.
Nu am visat așa
înfrângeri și dureri.
Pierdut în incantații celeste,
Plutesc printre stele
Pierdute și reci
Ca într-un zbor spre Utopia.
Nu-mi vine să cred că speranța rămâne,
Totul e să nu privești în urmă.
Viața e scurtă
Și fără să simți, îmbătrânești...
Timpul trece ca un fum,
Nu rămân decât amintiri
Ce-ți frâng inima.
E foarte greu să-ți iei adio
De la anii trecuți.
Sunt cuvinte pe care

nu le-aş rosti niciodată,
Acesta este locul bucuriei
şi tristeţii mele,
Acesta este locul unde fug de lume,
Acesta este locul unde aş vrea
să fii cu mine,
Acesta este locul viselor mele.
Cele mai multe lucruri în viaţă
pe care le dorim,
nu le împlinim niciodată.
În acest loc aş vrea să fii
cu mine.

MARCEL ŞERB

Născut pentru-a muri

Ai ascultat cum cântă
Lumina de la soare
Ai ascultat tu, viaţa,
Şi codri şi izvoare?

Ai ascultat tu clipa
Ce trece ne-ncetat,
Ai ascultat aripa
De flutur `naripat?

Ai ascultat suflarea
Ce vine de la vânt,
Cum cântă-acuma zarea
Şi omul prin cuvânt?

Ai ascultat tu moartea
Când ea te-mbrăţişat,
Ai ascultat Divinul
Când el te-a sărutat?

Sau surd eşti tu la toate
Şi cântul nu-l asculţi,
Trăieşti aici ca-n moarte
Şi-n neguri te afunzi,

Şi sfânta melodie
Cântată zi de zi,
N-asulţi, viaţa-i pustie...
Născut, pentru-a muri.

Dragobete

Pe vale la Iubăreşti,
Fecior falnic, ca-n poveşti,
Coboară din munţi de piatră
Să-şi caute mândră fată.

Fată mândră, faină floare,
Ce a dezgheţat izvoare,
Cu năframa înflorată
Şi de soare acum scăldată.

Şi-unde apele se-adună
Se-ntâlnesc sub clar de lună,
Şi se strâng de cingătoare
În iubirea lor cea mare.

Iar în zori de zi, în iarbă,
Când în soare cald se scaldă,
Dănţuie lângă poiană
Alungând frigul din iarnă,

Şi în tril de păsărele
Strânse-n jur prin rămurele,
Răspândesc iubirea lor
Într-un dans ameţitor.

Că feciorul Dragobete
Având ghiociei în plete,
Şi-a găsit o mândră fată
Primăvara aşteptată.

Marşul Crăişorului

Pe drumul străbunului
Merg copiii Iancului,
Pe cărările de munte
Cântă faptele trecute.

Am plecat în marş pe jos
Din casa unui strămoş,
Craiul nostru din Ardeal
Ce trecea pe-aici, pe cal.

De la casa lui din Vidra,
Către Ţebea avem ţinta,
Prin pădure, pe poteci,
Ne oprim doar în Bulzeşti,

Iar apoi, de dimineaţă,
Către Ţebea mergem „aţă”,
Să-l cinstim noi, ca popor,
Pe al nostru Crăişor.

Vom cânta pe drumul nost
Marşul lui în pas voios,
La răspântii strigăm tare:
TRĂIASCĂ ROMÂNIA MARE!

SILVIA FAUR

Cântec ud

Fată frumoasă, fată frumoasă,
Lasă-ți șuvițele blonde în ploaie
Să ți le ude, să le înmoaie,
Să le sărute, să le îndoaie,
Fată frumoasă, fată frumoasă,
Încordă arcul pulpelor tale,
Trimite săgeată printre rafale
Și dă-i ploii soare și zvlete picioare.

Fată frumoasă, fată frumoasă,
Cu arcuri în glezne și degete treze,
Tu înveți ploaia cum să danseze,
Fată frumoasă, fată frumoasă.

În cumpăna zilei când ploaia te-mbată,
Las-o să-ți semene fructele gemene,
Las-o să-ți crească, las-o să-ți ude misterele
nude,
Floare învoaltă, gingașă, fragedă fată.

Românele

Sora mea de suflet, sora mea de țară,
neguri dușmănoase vin și ne-mpresoară.
Parcă sunt blesteme, parcă sunt urgie,
vin ca să ne smulgă sufletul din glie;
însă rădăcina noastră-i milenară,
noi suntem un suflet, noi suntem o țară.

Ne-au plecat și fiii, ne-au plecat și frații
către altă viață.
Dezrădăcinații...
Doar un fir de sevă le mai curge-n sânge
și prin ochii lor, țara încă plânge.
Și cu veșnicia răsădită-n noi,
țara și pământul îi vrea înapoi.

Transhumanță

Am un pic de sânge slav. Și ce dacă?
După limba ce-o vorbesc, sunt o DACĂ!
Daci sunt și bunicii mei, din Basarabia răpită.
Dacia a fost măreață și-a rămas ciuntită,
dar trăiește-n sânul ei sângele de dac,
chiar de astăzi, știu ei cine, nu le e pe plac.
Mamă mi-e glia străbună, chiar de-am emigrat.
Tată nu îmi e Traian, marele-mpărat.
A venit, a cucerit fără translator.
Numai noi avem columnă, fix în Roma lor.
Cică ne-au transmis latina. Zău?

Poem zadarnic

Hai să ne prefacem că totu-i O.K.,
că s-a inventat degeaba cuvântul „mișei”,
că nu se mai moare de tun, de cuțit,
că orice om este ocrotit și iubit,
că nu se mai fură hălci mari dintr-o țară,
că râuri de sânge și moloz ne-nfioară,
că tinerii țărilor fug spre afară.

*

Afară spre unde? Căci totu-i la fel:
sunt școli cu elevi uciși în măcel,
sunt bătălii pentru alți Dumnezei,
sunt biserici spurcate de naziști și atei,
violuri cu recidiviști iertați în instanță,
sunt mame minore fără speranță,
sunt miliarde adunate de inși
care vor să le ducă pe Marte.
Și vreți să vă spun mai departe?
Se-aruncă mâncare, se moare de foame,
trăim în cocioabe sau cetăți-bastioane.
Statistic, stăm bine.
Avem toți și de toate
și-n graficul lor Edenu-i aproape.
Dar sânge tot curge și flămânzii tot mor
hrăniți cu minciuni din statistica lor.
Știu. E prozaic, tot ce spun eu aici,
dar lirica morții de sete s-a dus.
Să scrii triluri vesele nu mai e de-ajuns,
căci se usucă pomii pe dealuri
și râuri se despart de maluri
și ape sfioase se opresc mirate,
stagnând între mâluri și pietre uscate.
Pe munți ard păduri cu foc în delir,
în afară de cele cărate cu TIR.
În câmpii ard zilnic hectare de grâne
subțiindu-ți și ție felia de pâine.

Pe șosele se pupă mașini bot în bot,
dar pacea lumii se-așterne pe tot,
peste pământul uscat și arid,
peste conștiința cuprinsă de vid,
iar noi, doar inocenții, naivii pigmei
hai să trăim și să zicem: O.K.!

ILEANA CORNELIA NEAGA

Gi Strecenie

Iarna nu să lasă dusă, mai ninge ca în povești,
Mantia-i groasă și pufoasă, uitătura gi-ț țințești.
Cu-albiturile brodate, păstă culmile înțolice
Gi Gerar îs mnigalice și gi Faurar scrobice.

Gin bîrlogul culcușît, ursul, nasul vrea sî scoată
Că îi giorăie stomacul și pîn codru-ar da o raită.
O visat doar bunătăț și-acu burduhanu-i cere
Sî s-afunge-n zmeuriș și să lingă un strop...
mniere!

Cască, căscă, Moș Martin și să-ncinge mormaind
Calcă apasat pa mușciu cu apă încă mustind.
O ia-ncet pa cararuie dar geodat în loc s-oprește
Umbra-ș vege spariindu-l iar lumina-l amețășce!

Gi ce-i frică? Doar s-o-nsaninat pa munce și
soarile-i amețît!
Da Martin, șcie ce șcie! Sî-ntoarce-n bîrlog
spașît.
Mai trage un pui gi somn, întorcîndu-să p-o
parce,
Că az umbra ș-o văzut, sămn că vara îi giparce!

C-așa spune nană Floare: - „Iac-așa, noi ne-am
trezît:
Ca sî șcim ge vine vara, pa Martin l-am urmarit.
Afară gi îi noros, umbra, ursu nu ș-o vege
Ș-atunci iese bucuros, ciar în zua gi Strecenie*!”

Regionalism:

Strecenia – Întâmpinarea Domnului - 2
februarie

Și tună și ninge

Și tună și ninge în satu gintre gealuri
Și viscoleşce-n Faurar pa culmi și pa coclauri,
Iar să cruceșce-o nană cu uăcii pa icoană
Înceac-o talmacire, la a iernii toană.

Ea crege cu tarie că musai sî placească
Și cu caință-n suflet sî să-mpartașască.
Da pîntru pacace grele îi rîndu la o vamă,
Suspină gin rarunț în colț alb gi naframă.

Și spaima loc îș face, în sîn sî culcușășce
Că brațile-ș încinge, lumea îngrozășce,
Iar nepucînța și prostia ge mînă merg pa drum!
Să „ciaptănă o babă”! Gin hornuri iese fum!

Mușcace

Au înflorit astă-noapce
Mușcacele... pa fereastă!
Flori gi geață ajiurace,
Busuioc uscat în glastră.

Mama cu-a ei rasuflare
Și c-un colț gi la naframă
Șcerge-o frunză, șcerge-o floare
Oglingindu-să în ramă...

Fruncea, anii i-or brazdat
Tîmplele i-or brumarit...
Șcerge ocu-nlacrimat
Să uită-n lung spr-asfințît.

Cu mînilor încrucice
Și sufletul gi taciune
Rugile-i-s domolice
Înalțînd o rugaciune:

„-Doamne-ascultă ruga mea
Luminează Tu, calea
Și pași lor îi îndreaptă,
Să-mni mai văd copcii-odată...”

Doamne îț voi mulțami
Tăt postul îț voi posti
Da ma țîne sîntoasă
Sî-mni văd pruncii, Doamne, acasă.”

*

Au înflorit astă-noapce
Mușcacele gin fereastă,
În cireș, moacrele-s coaptce
Iar pa cer o stea-i albastră...

Șură vece

Su streășină gi padure, pă gealu Ratunduli
Șura vece îi umbrită gi cloamba* goronuli.
Șîndrila îi putrezită, spartă gi pciata gin vară
Lasă ploaia sî să scure, pă pareți ginafară.

Ieslea-i goală, numa lanțu ruginit-o așeptînd
Altă marhă* să ia locu și s-o audă iar mugind.
În cui spînzură scorbaciu* iar pă poliță-un
șuștar*
Ș-o țasală vece, ruptă, cu mîneru gin fragar*.

Lîng-obloaca* crepațită îi o furcă c-un colț rupt,
Frunz-uscată, ge-astă toamnă, numa bună, gi-
așcernut
Îi culcuș cald la o ciută ce-o fatat ge-o zi și-o
noapce
Șî la puiu cu oci umez, lins gi mama lui pă
space!

Șură vece, șură vece, a ta soartă-i hotarîță
Iar în veacu ce-o sî vie, cu uitări pecetluită.
O plecat gimult, sarmanu, ce grinzile ț-oncleiat
Marturia măiestriei, a lemnarului gin sat.

Regionalisme: cloambă – creangă; marhă –
vacă; scorbaci – bici; șuștar – găleată pentru
lapte; fragar – dud; obloacă – fereastră din
scîndură;

Doi pețitori

Are mama două fece, fece mari gi maritat
Îs și harnice și culce, cele mai mîndre gin sat.
Româncuțe agevarace, s-o dus zvonu-n patru
zări
Ș-or vinit și pețitori, ge p-aici, gin gipartări.

Cel gintîi o-ajiuns givreme c-o vinit motorizat
Cu un Harvey argintiu, pîstă-ocean `nmatriculat,
Alt flacău și el calare da' p-un roib roșu, țîntat.
N-or vinit cu mîna goală cu daruri le-or gratulat.

Cel cu creastă gi cocoș și cu belciugu' în nas

(Bag gi samă n-avea brici, nici obrazu nu și-o
ras!)
Li-a adus un urs gi pluș și vro zăce inimioare!
Cealalt, flori gi pa cîmp și doruri la cingatoare!

Unu-avea geacă cu țînce și un vultur tatuat,
Cealalt, cameșă albă, strînsă-ntr-un chimir
brodat.
Unu-avea cășci pa ureci, țopăia-ntr-un ritm
dracesc,
Cealalt, cu pasul lin, jiuca-n brîu paduranesc.

Sora mea, bațoasă-n fire, cu un stil emancipat
Bale-i cursără la gură după cel metalizat.
Da taicuța c-uitatura și mîna pa bracină
O coborî gintră nori, făr' s-o acingă, macar!

Doi ficiori cu-asamanări gi la cer pîn' la pamînt!
Am ales pa Dragobece sî îl iau cu legamînt.
Crescuți gi aceleași mame da' în culturi diferite,
Valentin ducă-se-n lume, nu țîne la jiuaramince!

CAMELIA ARDELEAN

Lupul la stîna

Un lup bătrîn și amețit
De foamea ce-i urla în oase,
Avînd și poftă de iubit,
Călătorea din casă-n... case.

Nădăjduia să prindă-n laț
Vreo trei oițe dolofane –
Una să-l sature la maț
Și alte două, cu zorzoane,

Să îi danseze din buric
Pe melodii orientale
(De-o vreme, supele la plic
Îi cauzau dureri în... oale).

Ajunse la o stână-n munți,
Secătuit de chef și vlagă,
Cu niște junghiuri în rărunți
Și cu o mină rea și bleagă.

Ieși ciobanul arțăgos
Și zece câini, voind să-l rupă,
Găsindu-l slab și răpciugos,
C-o blană de privit prin lupă:

„- Ce faci aici, jupâne lup,
Care ți-e scopul și durata?
Poftești o brânză la calup
Sau o bătaie cu lopata?”

Cumătrul, rupt de obosit,
Își ticlui un plan în sine:
„- Aș vrea un pat pentru dormit
Și-un bol cu miere de albine.

De-o vreme-s vegetarian,
Nu mai îngér berbec sau oaie...
Am adormit lâng-un buștean,
Rănit, de-o cursă, la țurloaie.

Visam nevestă să-mi gălesc,
Dar visul mi-a murit în fașă.
M-aș mulțumi să te servesc,
Să pot să-mi cumpăr o cămașă!”

Păstorul, milostiv de fel,
Îl invită la el, la stână,
Să-l răsplătească pentru zel
Și foamei să îi pună frână.

Atâta lupul aștepta,
Se instalează în bățătură;
Ceru cu vervă o cafea,
Nădăjduind la o friptură.

Primi o varză și-un cartof
(Dacă de carne „se lăsase”),
Oprindu-și anevoie-un „of”,
Un „vai” și câteva grimase.

Jură că de a doua zi
Va fi voios și apt de muncă;
Zelos, la 4 s-o trezi,
Să fie aprig la poruncă.

Ochise-n pripă șase oi
Dotate – Botox, silicoane –
Ce și le-ar duce, în convoi,

Să îi danseze din „balcoane”.

După ce dansul s-ar sfârși,
Le-ar drăgosti pe săturate,
Din bot până-n picioare și
Le-ar umple-n tihnă de păcate.

Apoi, flămând, le-ar sfârteca
Pulpița fină și zemoasă,
Ar dispărea în codru, ca
Să rupă tot de pe carcasă.

Așa fantasme-l bântuiau
Pe mamiferul plin de sine
Și-ndată, cât ai zice „hau”,
Simți cum tânăr redevine.

Din reverie-l deșteptă,
Să îi prezinte turma toată,
Ciobanul. *Looku*-l incită
Cu lâna moale și buclată.

Își stăpâni, cu chiu, cu vai,
Impulsurile bestiale,
Rămas aproape fără grai
De pofta ce-o simți în foale.

Și frânt, se-ntinse pe un stog,
Cu gândul iute să se culce,
Să nu comită-un pocinog
`Nainte de-a se da la „dulce”.

Oițele dormeau buștean,
Știind că sunt păzite bine,
Pe când cumătrul cel viclean
Abia se mai putea abține.

Crezând copoi ațipiți,
Se pitulă precum o umbră
Înspre țurcanii osteniți,
Ce nu-i vedeau privirea sumbră.

Dar ghinionul îi ținu
Și de-astă dată companie,
Fiindcă un dulău avu,
Ca prin miracol, insomnie.

Iar lupul nostru resimți
Șirag de colți în blana-i sură
Și un topor ce-i adânci
O bortă-adâncă în figură.

Când pact cu dracul ai făcut,
Finalul nu-ți va fi ferice;
Minciuna de-o uzezi ca scut,
Destinul te va face-arșice.

Morcovul și vânăta

Un morcov tare fandosit
Se oglindea-ntr-un strop de ploaie;
Era un june dichisit,
Cu frunze crude, ca o claie.

Ironie cu vecina lui,
O vânătă mai bătrâioară,
Își puse bunul simț în cui
Și-o „atacă” în prag de seară:

„-Cumătră, oare ce-ai pățit,
Cu mina asta de bolnavă,
O mortăciune-ai înghițit
Sau ai căzut din astronavă?

Te-a zgâriat vreun limax,
De ai nuanță violetă?
Ai dat pe gât carbid, un bax,
Sau iar ai tras din țigaretă?

Te-a „pieptănat” iubitul tău,
Pensionarul din solariu,
De ai un cap de popândău
Și ești jilvă ca-n acvariu?”

Sărmana pătlăgea tăcu,
Simțindu-se inferioară;
Plângea că n-are un atu,
Că nu-i și ea o piesă rară...

Iar morcovetele glumeț
Se ridică ușor pe vine,
Ca să remarce vr'un drumeț
Din ce tărâm regal provine.

Instant, stăpânul se ivi,
Ținând în mână o găleată,
Și cât ai zice „O-la-li”,
Culese morcovi de-o salată.

De vânătă nu se legă
(„E cam lilă pe sub axile”),
Dar morcovii îi adună
(„Cred că-mi ajung vreo două kile...”).

Legumele sfârșiră prost,
Exterminate sub cuțite,
Iar morcovul, ce crud a fost,
Pieri cu membrele sluțite.

Convins că ești un manechin
Menit din fașă a seduce,
Vei fi tratat ca un rechin,
Când răutatea te conduce.

FLOREA CONSTANTINESCU

ELEFANTUL

Zâmbi subțire-o clipă în oaza-i mititică:
De șef în oaza-mamă, de unii e dorit!
Trimise-apoi ștafetă, ca unora să zică
Să se prezinte-n taină la locul stabilit.

Un plan cu multe puncte, gândit atent, la rece
(Urmând învățătura ilustrațiilor străbuni,
Să aibă garanția că proba vremii trece),
Îl așternu pe frunze-n sclipirea de tăciuni.

Sub scurgerea clepsidrei: o piesă patinată,
Rămasă moștenire și foarte dragă lui.
Ceru cu fermitate să-nceapă deîndată
Transpunerea în fapte. Drum să se-ntoarcă nu-i !

La poarta marii oaze – surprindere totală:
Era câmpia plină cu mii de vietăți,
Spre-a-ntâmpina distinsul alai cu multă fală.
„- Așa”, spuneau în juru-i, „n-a fost și-n alte
dăți”.

Un corb lucios, pe creștet, i se-așează bătos,
Își drese croncănitul pe cât fu cu putință,
Sperând că îndrăzneala-i va fi cu vr'un folos:
„- Loial vă sunt, Mărite, cu-ntreaga mea ființă!”

*

Un greiere tomnatic și mare fanfaron,
Cu mintea-mbălsămată, crezu că-i de bonton
Teatral să se-adreseze cinstitei adunări:
„-Să-mi spuneți pe o voce...
aici, acum și ferm!
Bărbatul mare-al oazei?”
„-Măritul Pachiderm!”
„- Am ceară-ntr-o ureche...,

vorbiți mai apăsător!”
„- Măria Sa cu trompă e Cel-Dintâi-Bărbat!”
„- Să mergem”, zise corbul, „vă-ndrum eu, pas cu pas,
Enorm de scurt, Mărite, e drumul ce-a rămas!”
Dar la umbrarul falnic îl aștepta un șoc:
Un ghimpe cât stejarul, mutat din loc în loc
De-o stoară* manevrată de doi ieșiți din minți,
Un leu cu laba-n cursă și-un tigru fără dinți –
Cu dus și-ntors, drumeagul de-a latul des îl taie,
Eliberând săgeată micuță și-n văpaie,
Țintită să se-nfigă adânc în uriaș.
Poți spune-orice de Dânsul, dar nu că este laș:
Înaintând, elice își face nasu-i lung
Și doar puține ace la trupul lui ajung,
Dar și acestea-n tină se prăbușesc pe rând,
Căci fu noroc cu carul, cum rar i se întâmplă,
Să-i treacă fulgerare din tâmplă până-n tâmplă,
Și astfel, mastodontul, din piele-agil mișcând,
Scăpă nevătămat!
Primind din creștet sfat,
A ordonat chemarea hienei – nu v-am spus
Că-n spatele țepușei un șanț adânc e pus!
Hiena-mpinse leul, nițel câte nițel,
Pân' lunecă în groapă. Că va păți la fel,
Înspăimântă pe știrbul cu-al său veșmânt în dungi.
(Așa-i spusese Dânsul: „P-ai doi să îi alungi!”)
Odată ce sfârșirii reduși sunt la tăcere,
Măria Sa se-ndreaptă spre ghimpe și îi cere
Să părăsească drumul. Țepușa zise: „NU!”
O trompă repezită... și-un ghimpe dispăru!
Un croncănit... și-o vorbă
Cum cade musca-n ciorbă,
Că doar la corb e mintea în stare-așa să-l poarte!
„- Te pui cu Elefantul? Te-ai abonat la moarte!
Deschideți-vă ochii și mintea spre-a-nțelege
Că trompa înălțată e și stindard, și lege!”
Își dresă iar gâtulejul,
Șoptind înspre capace,
Modesta lui părere,
Cum bine-i a se face:
„- Măria Voastră, trompa... ca-ntreagă-aici
sufle
Să se încreadă trainic de ce sunteți în stare!”

*

Ajunși pe înserate la falnicul umbrar,
Ținând să precizeze că n-a fost în zadar
Atâta osteneală, rosti rotund și rar:
„- Prin buna mea voință,
Vă sunt de azi stăpân!

Sluji-voi cu credință!
Spre-a voastră bunăstare,
Mult timp vreau să rămân!
Din oaza mea... și-a voastră...
Voi face ce n-a fost:
Tot ce există-ntr-însa
Va căpăta un rost,
O oază-a fericirii
Cum nimeni altul n-are!
Și cei de lângă mine
Sluji-vor tot la fel,
Căci fiecare-n parte
Îmi e profund fidel!”

*

De stâncă-i la primirea fierbinților urale
Zbucnind din mii de piepturi și răsunând deplin.
I se cuvin, desigur, Luminăției-Sale,
La ce să se-oboască spre a zâmbi puțin?!
Spre-a-nchide cercul zilei, alese vreo câțiva,
Slujindu-se de trompă, la un ospăț să stea.
S-au numărat și corbul, și greierul șprițat,
Blănosul cu păr roșu – mai vechiu-i devotat –
Hiena... și girafa... și alte animale
Dorinde să-l înece pe Dânsu-n osanale.
Flecarul greier, însă, s-a întrecut pe sine,
Când după cinci pahare – în starea lui de bine! –
Bătu drăcește-n coarde de mandolină veche,
Zbierând cu râgâială, dansând într-o ureche,
Născând și veselie, și-o mică busculadă...
De-abia când toate-acestea ajunseră să scadă,
Se auzi girafa... cu un pronunț pedant:
„- Am așteptat o viață să vină-un elefant!”
Cum noaptea se grăbește spre țărături mult mai
bune,
Grăbit fu și luciosul din creștet în a-i spune:
„Întâiule-ntre-toate, hamacul vă așteaptă,
E cazul de odihnă după marea faptă!”

- Va urma -

Lucrare realizată de Daniela Biris

VALENTIN DAVID

Mărțișor masculin

În prag de Martie-n obor,
Deși pe cap am părul sur,
Mi-am pus pe piept un mărțișor...
Legat cu o femeie-șnur!

Bun de agățat

Cum soacra nu e la crepuscul,
Un ginere, politicos,
I-a dat un mărțișor minuscul...
Cu șnurul foarte lung și gros!

Mărțișoare de la DNA

Se poartă dungi în mod frecvent,
Iar mărțișoarele-s ghidușe:
Când șnurul nu e rezistent
Femeile primesc cătuș!

Mărțișoare cu dedicație

La al soției piept găsi,
Surprizele cu carul:
O inimă, trifoiul și
Pe-al său vecin... coșarul!

Mărțișor cabalin

Destinul este uneori nedrept:
Un cal, în grajd, și-a răsfățat iubita,
Punându-i tandru, o potcoavă-n piept
Și-aceasta... îi plasă în plex, copita!

O mică atenție

Mi-a spus iubita-n dormitor,
Pe când sălbatic ne iubeam,
C-ar vrea și ea un mărțișor...
Din aur, de un kilogram!

Pragmatism

Iubitei, îmbătat de-amor,
În Caraibe, pe nisip,
I-a dat un fir de mărțișor...
Dar ea l-a folosit ca slip!

Bal mascat

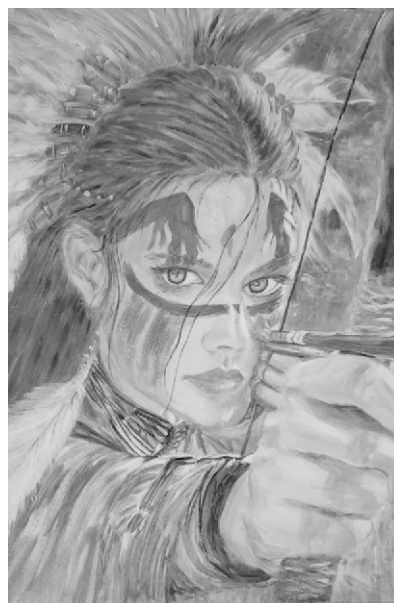
Nevrând să riște șuturi la rotulă
Sau ciorbe înțesate cu toxine,
Mascăii poartă și civili cagulă...
Când merg cu mărțișoare la vecine!

Extraterestrești printre noi

Pe Marte are șefa Creatorul
Și a venit la noi c-un avion,
C-am înțepat-o-n piept cu mărțișorul...
Și n-a curs sânge: numai silicon!

Dinamo vs Steaua

Becali și invidioșii
Consideră că-i un dezastru,
Că mărțișoarele-s alb-roșii
Și nu cu șnurul roș-albastru!

Lucrare realizată de Daniela Biriș

MARIOARA ARDELEAN

O inimă curată

Pentru mămicuța-mi bună,
Eu sunt raza de lumină.
Îmi șoptește fericită:
„Hai, copila mea iubită,

Mă sărută și-mi arată
Cât ești tu de minunată!
Dă-mi din dragostea ta pură,
Câtă poți, fără măsură!”

Eu îi spun: „Mamă iubită,
Pentru tine-i pregătită,
Dintr-o inimă curată,
Dragoste nelimitată.

Dar cu mare bucurie-i,
Dau și tatei o felie,
Iar o mică părticică
O păstrez pentru bunică!”

Iată că, zâmbind, apare
Bunicuțul, c-o-ntrebare:
„Drăgălașă nepoțică,
Am și eu o bucățică?”

Îi răspund cu veselie:
„Cum să nu? Îți dau și ție.
O fărâmă cât furnica
Ți-am lăsat-o la bunica.”

Deodată se arată
Păpușica supărată:
„Dacă dai la toți, ia spune,
Pentru mine ce rămâne?”

Zilnic ne jucăm, știi bine,
Și îmi spui că-s pentru tine
O amică minunată.
Dă-mi atunci iubirea toată!”

„De ce ești răutăcioasă,
Păpușică mofturoasă?
A mea dragoste e mare,
Deci am pentru fiecare.

Nu e greu să faci socoată,
Să împarți la toți odată
Inima-ți, fără măsură,
Când aceasta este pură!”

Mama

Pentru mine, mama este
Zâna bună din poveste.
Ce e drept, baghetă n-are,
Dar iubirea-i este mare.

Doar când mă privește, știe
Ce mi-ar face bucurie;
Ar fi-n stare să-mi ofere
Și-o steluță, de i-aș cere.

În continuu muncește
Și de toate se-ngrijește;
Aduce la fiecare
Lucrurile necesare.

Leu cu leu îl socotește,
Și pe urmă târguiește;
Cu mânuțele-i de aur
Face, din puțin, tezaur.

Chiar de uneori apare
Câte-o mică supărare,
Cu gândirea-i înțeleaptă
Dibuiește calea dreaptă.

Precum ea nu cred să fie
Alta pe această glie;
Chiar de s-ar găsi vreuna,
Cum e mama nu-i niciuna.

MARIOARA ARDELEAN

Povestea unei mame

Mama, ce cuvânt magic! Toți ne-am trezit cu el pe buze. Nici nu ne-am dat seama cum și unde l-am învățat, dar nu ne despărțim de el niciodată. Chiar și atunci când ne luăm zborul de lângă mamele noastre, căldura lui ne însoțește pretutindeni. Vom vedea, în continuare, că nu există sacrificiu sau dragoste mai mare decât cea a mamei. Orice mamă devine o eroină pentru copilul ei.

Să pornim pe firul poveștii despre una dintre ele. Această mamă avea o comoară de fetiță bălaie, frumoasă și cuminte. O iubea enorm, surâsul ei cristalin îi lumina zilele pline de greutate și amărăciune. Fetița avea trei anișori, dar tatăl său a văzut-o doar de câteva ori, fiind plecat la muncă într-o țară străină. Mama locuia, împreună cu fiica ei, într-o cămăruță sărăcăcioasă, oferită de părinții soțului. O duceau și ei greu, nu aveau cu ce le ajuta, și oricum nu prea își iubeau nora. Acesta era și motivul pentru care fiul lor plecase la muncă printre străini. Spera să câștige mulți bani, pentru a-și ajuta familia. Își făcuse planuri să construiască o casuță pentru soție și fetiță, să le mute din casa părinților lui.

Mama Brândușei, căci așa o chema pe copilă, muncea din greu la câmp, unde o trimiteau socrii. Fetița rămânea acasă cu bunicii, dar de cele mai multe ori, mama era nevoită să o ia cu ea. Aceștia aveau și ei treburile lor, însă oricum nu prea mureau de dragul nepoatei. Mama trudea să câștige cele necesare pentru toți, dar socrii se purtau foarte urât cu nora lor și o jigneau mai tot timpul.

Neobosita femeie, cu speranța că soțul i se va întoarce curând și mai ales de dragul fetiței, răbda totul în tăcere. De multe ori, frântă de oboseală și cu inima plină de amărăciune, se ascundea în fundul grădinii, să nu o vadă nimeni, dar mai ales Brândușa, și plângea minute în șir. Nu avea cui să ceară ajutor, părinți și rude nu avea, crescuse sârmana la orfelinat. Acesta era și motivul pentru care socrii nu o sufereau și nu și-o doreau ca noră. Soțul ei era un om bun, o iubea, dar sărăcia stătea în calea fericirii lor.

Mama trăia cu speranța că viitorul le va aduce o viață mai bună și îi va putea oferi Brândușei tot

ce ea nu avusese: o copilărie plină de dragoste și o viață fără lipsuri materiale. Cu acest gând, reușea să depășească toate greutatețile.

În visele sale atât de frumoase, nu își putea imagina că vor veni zile și mai grele, cu necazuri mai adânci. Din străinătate primi o veste îngrozitoare: soțul, pe care îl aștepta cu dor și speranță, murise într-un accident. Sfâșiată de durere la aflarea tragediei, femeia căzu leșinată și zăcu fără cunoștință, ore în șir. Când își reveni și deschise ochii, își văzu copila zâmbindu-i ca un îngerăș. Aceasta, mângâind-o pe frunte, o întrebă senină:

- De ce dormi așa mult, mămico?

Era prea mică să poată înțelege prin ce suferință trecea mama. Femeia nu avea cum să îi explice nenorocirea ce se abătuse asupra lor. Ridicându-se în capul oaselor, o strânse ușor la piept, cu lacrimi în ochi. Era conștientă că trebuie să își revină, să lupte cu mâhnirea-i sfâșietoare. Acum a rămas singură, iar copila avea nevoie de ea mai mult decât oricând. Cu imaginea soțului în minte și cu inima sfâșiată, dar plină de dragoste pentru Brândușa, își adună forțele și își reluă activitățile. Copila îi stătea mereu alături. Privind-o, mamei îi sporeau puterile și părea că nici nu mai simte oboseala. Făcea eforturi mari să nu îi lipsească nimic fetiței. Muncea din greu la câmp și tot ea se ocupa de treburile din gospodărie. Ducea o viață chinuită și nu bănuia că drama ei nu se terminase încă.

Socrii, după ce își pierduseră fiul, nu mai voiau să-i ofere găzduire. Fără să stea pe gânduri sau să le pese de suferința ei, i-au spus să își ia copila cât mai repede și să părăsească locuința.

Pe biata femeie, înnebunită de durere, fără niciun ban și fără o destinație anume, o cuprinse disperarea. Tăcută, își luă fetița în brațe și porni la drum, lăsându-se în voia sorții. Cu ochii în lacrimi, mergând fără să știe încotro, ajunse la gară. Obosită, se așeză pe o bancă să-și tragă suflul. Brândușa o trase ușor de mânecă și o întrebă, cu glasul ei cristalin, unde merg.

Sărmana mamă, luată prin surprindere, nici nu știu ce să îi răspundă. Dezmeticindu-se, îi spuse că vrea să vadă cum e la oraș și luând-o de mână, urcară în primul tren ce opri în gară. Trecând prin mai multe stații, coborâră pe un peron, la întâmplare. Era o forfotă de nedescris. Necunoscând pe nimeni, se simțea ca într-o junglă. Îngrozită, o porni cu fetița spre un părculeț din apropiere. Privea descumpănită trecătorii și

spera că se va întâmpla o minune. Dar minunea nu s-a întâmplat.

Cu ochii plini de lacrimi, ținând strâns la piept copila, porni încet spre oraș.

Bătu la multe uși să ceară ajutor, însă toate rămaseră închise. Colindând străzile, deodată se opri în fața ei o doamnă între două vârste. O privi cu duioșie și îi vorbi cu blândețe:

- Ce ai pățit, draga mea, de ce plângi? Uite ce speriată este fetița ta!

Mama o privi neîncrezătoare pe femeia cea amabilă. Gândindu-se că nu are nimic de pierdut, îi povesti tot necazul prin care trecuse și situația lor disperată. Distinsa doamnă îi zâmbi, o mângâie ușor pe obraz, o luă pe Brândușa de mână, apoi, fără nicio explicație, le chemă la ea acasă. Acolo, în micuța, dar cocheta locuință, foarte familiară, le invită la masă. Mama, plină de recunoștință, nu își găsea cuvintele să îi mulțumească îndeajuns pentru generozitate. Terminând de mâncat, se ridică un pic mai liniștită, își luă fetița de mână și se pregăti să plece. Privindu-le cu drag, gazda i se adresă femeii:

-Știind situația voastră, vă propun să rămâneți la mine. Oricum nu aveți unde merge, iar eu sunt o femeie singură, fără urmași. Am să te consider fiica mea, iar pe Brândușa, nepoțica pe care nu am avut-o. Vom trăi liniștite împreună, iar când eu voi sfârși călătoria pe acest pământ, casa, cu tot ce este în ea, va fi a voastră.

Mama rămase fără cuvinte. Când își reveni din uimire, se aruncă în brațele doamnei, neputându-se opri din plâns. Plină de recunoștință, șopti încet:

- Mulțumesc!

Când mama era la muncă, doamna cea bună avea grijă de copilă, doar era nepoțica ei de acum. Mama, fetița și binefăcătoarea lor își ofereau din plin respect și dragoste una celeilalte. Astfel, și-au găsit împreună fericirea. După cum vedeți, dragi copii, se mai întâmplă și minuni!

Speranța dă sens vieții, aveți grijă să nu vă părăsească niciodată!

EDY MOTĂȚIANU

O ALTFEL DE... POVESTIOARĂ

Este prima zi de Crăciun. Și toată luna lui **UNDREA**, așa cum frumos i se mai zice lunii lui decembrie într-un Ținut din Lumea Oamenilor-Copii, am privit cu drag la Moș Nicolae și la Moș Crăciun, care așa, ca în fiecare an, s-au dat și peste cap într-o ne face pe toți fericiți, Moș Nicolae punând în pantofarii din case daruri și nuieluse în ghetete și ghetuțe, iar Moș Crăciun, cu ajutorul Spiridușilor, cărți și jucării. Iar eu, Moș Poveste, așa cum mă numesc toți cei din Lumea Poveștilor, aș fi stat cuminte în fața focului din vatră și a bradului, cugetând la vreo istorioară mai veche ce a fost să fie. Doar că, mai bine chibzuind întâmplarea care a început ieri, în Ajun de Crăciun, și de care au cunoștință toți cei din Lumea Poveștilor, mi-am dat seama că trebuie să fie știută și de cei din Lumea Oamenilor Copii. Iar asta, deoarece tare, tare m-a mai pus pe gânduri. Și pentru că voi, care locuitori ai Lumii Oamenilor-Copii se cheamă că sunteți, sigur vă întrebați ce a putut să mă minuneze pe mine, cel care le știu pe toate, spun... Spun că multe am auzit și văzut eu, într-adevăr, atât în Lumea Poveștilor, cât și în Lumea Oamenilor Copii. Dar așa ceva... ba!

Sper, de altfel, să-mi dați dreptate că astă poveste trebuia să ajungă și la voi. Mai ales că ea s-a terminat chiar în Lumea voastră, în dimineața Sfintei Zile de Crăciun. Deasupra unui sat de munte al unei Țări de Poveste, numită... România. Totul însă, dragii Moșului, trebuie să știți că a început aici, ziua, în Lumea mea, în Ajun de Crăciun. Atunci când Zâna Fulg De Nea, după ce ascultă rugămințile locuitorilor din ambele Lumi, se hotărî, drept cadou de Crăciun, să le îndeplinească dorința de a așterne fulgii ei scânteietori peste plaiuri. Astfel că Zâna, însoțită

de ai ei fluturi de zăpadă, după ce termină de împrăștiat ale ei mii de steluțe argintii peste toate Ținuturile Lumii Poveștilor, de îndată și pleacă spre Lumea Oamenilor Copii. Iar după ce trecu pe lângă un satelit artificial aflat desupra Pământului, imediat se și apucă să presare din troposferă ai ei fulgi de nea. Și se opri în locul ales de ea cu mult timp înainte, dar numai după ce trecu în zbor și în mare viteză peste țările și orașele cele frumos luminate în nopți ale continentelor din nord. Iar aici, imediat după ce termină de așternut neaua și peste satul și pământul binecuvântat aflat dedesubtul lor, sosi lângă ei în zbor un fluture imens. Fluture care, după ce îi salută din cap, la îndemnul Zânei, se și transformă într-un palat.

Un palat în care Zâna intră degrabă, urmată de o parte din fluturii care o însoțeau. Și, chiar înainte ca ea să urce câteva trepte care duceau către un tron-fluture, aceștia se și așezară pe tavan și pe pereți, începând să lumineze feeric sala imensă. Cu toate astea, Zâna se așeză pe tron numai după ce, gânditoare, privi către podeaua transparentă sub care se vedeau fluturi zburând și împrăștiind fulgi de nea deasupra satului. Eeeh, dragii Moșului, trebuie să aflați, însă, că al ei chip gânditor fu degrabă schimbat cu unul surâzător. Iar asta... pentru că văzu cum, în ceruri, o stea ce lumina norii prin care trecea se mărea tot mai mult în drumul ei către palat.

De altfel, trebuie să aflați că și surâsul și-l schimbă, mai apoi. Iar locul lui fu luat de un zâmbet larg, imediat după ce steaua, odată ajunsă pe balconul palatului, își pierdu luminozitatea orbitoare și se transformă într-un cavaler. Și pentru că știu că vă întrebați de ce fu ea atât de bucurioasă de această întâlnire celestă, vă voi spune și răspunsul. Și-anume, pentru că cel care-i trecea pragul era chiar cel pe care-l aștepta și cu care avea de gând să pună țara la cale. Astfel că imediat după ce acesta, cu un zâmbet larg pe față, făcu o reverență, Zâna și zbură în balcon. Iar după ce se îmbrățișară, așa, ca niște vechi prieteni, se luară de mâini și, cu mare bucurie, se îndreptară și se așezară pe două jilțuri care îi așteptau. Trebuie să știți însă, dragii Moșului, că după ce închinară și sorbiră din pocale de argint aduse în mare viteză de doi fluturași, Zâna, parcă nevrând să mai piardă timpul, de îndată luă cuvântul, gesticulând fericită:

- Luceafăr Al Dimineților Cu Rouă, ce se cheamă că ești! Îți mulțumesc din suflet pentru bunăvoința de care ai dat dovadă, răspunzând chemării mele. Astfel, mai ales că ai venit în fața-

mi până a înceta să cânte cocoșii, eu voi putea să-ți spun pe îndelete că de ce, cum și mai ales... ce.

- Dar eu, cu mare bucurie am răspuns chemării ce-ai avut, dragă Zână! Mai ales că în apropiere... de mult nu am mai stat. Și... nectar precum ai tu, de mult n-am mai gustat. Cu toate acestea, eu fiind tare, tare curios, întreb: ce legătură au cocoșii cu noi?! Și de ce?!...!

- Bun Luceafăr, îl întrerupse Zâna, râzând. La bunăvoința de care ai dat dovadă, voi răspunde pe măsură. Și nu te voi mai ține ca pe jar, așa cum frumos mai zic locuitorii de jos, mai spuse ea, arătându-i prin podeaua transparentă a balconului satul înzăpezit de sub ei.

Luceafărul, dragii Moșului, dădu să spună ceva. Văzând însă cum Zâna, imediat după ale ei vorbe, chemă și transformă un fluture într-un buciom, își înghiți limba, privind-o cu uimire. Și... cum să nu fie uimit, vă întreb, dacă după ce aceasta sună în el, fluturii care se aflau în zbor în jurul palatului începură să se împrăstie, fulgii de nea să dispară, norii să se destrame, iar Stelele și Luna să le ia locul pe cerul senin? Mai mult, rămase tot uimit și după ce Zâna spuse cu foc:

- Ceea ce vezi acolo, jos, este un sat de munte din Lumea Oamenilor-Copii. Iar cei pe care îi auzi sunt cocoșii de care ai întrebat. Și de care mă bucur că se mai aud! Că tu, astfel... chiar poți să mă ajuți! Încheie ea, strigând și râzând emoționată.

- Pentru că acum înțeleg cum că ne aflăm în Lumea Oamenilor-Copii, îi răspunse Luceafărul cu mâna la o ureche și privind-o în continuare mirat, dar și pentru că aici, cred eu, ai nevoie de ajutor, spun: de voi putea, cu mare drag te-oi ajuta. Despre ce este vorba?

- Păi, trebuie să știi că după noaptea cea grea pe care am avut-o, Moș Ene, care somn aduce pe la gene, va veni, la rugămintea mea, ca să mă ducă în binecuvântata Lume a Viselor Curate. Doar că va veni numai când al lui dar, clopoțelul fermecat, va clincăni. Deoarece mai întâi trebuie să fac din gânduri... fapte. Și să știi că nu numai el a încuviințat să mă ajute. Ci și Împăratul Nour, Vântoasa, Ropotina, Stăpânul Ghețurilor și Moș Gerar.

Dragii Moșului, trebuie să spun că Luceafărul care, vesel fiind, vru să spună ceva, își înghiți pe loc ale lui vorbe-gând. Iar asta pentru că văzu cum Zâna, din entuziasmată, dintr-odată deveni mohorâtă. Astfel că vorbi totuși, dar întrebător-mirat vorbi, el neînțelegându-i schimbarea,

- Zână bună, în primul rând trebuie să spun că mă înclin pentru că i-ai vizitat, chiar dacă încă nu

înteleg de ce ai cerut ajutor de la ai noștri frați și de la ale noastre surori. În al doilea rând, însă, văzând tristețea de pe a ta față, trebuie să întreb: de ce?

Zâna, pe a cărei față începură să curgă picături de apă, nu îi răspunse și, tristă în continuare, îi arătă primele raze ale Soarelui care se iviră de după munți. Și îi răspunse abia după ce privi și pământurile de dedesubt, de unde cântecul cocoșilor nu se mai auzea:

- Bun frate, ce se cheamă că îmi ești! Trebuie să știi, în primul rând, că îmi cer scuze pentru că nu te-am căutat mai din vreme, așa cum ar fi trebuit. Dar și pentru că am umbrit a ta strălucire în astă-noapte, fără de învoială. În al doilea rând, trebuie să știi că nu am făcut asta cu rea intenție. Ci pentru a câștiga timp, eu crezând că dacă vei veni tu aici, asta se va întâmpla.

DARIA DALIN

PREȚUL LOIALITĂȚII

-fragment-

Am văzut lumina zilei într-o casă albă, cu prispă și cerdac, cu meri ionatani, cu prețioasa floare de șofran în grădină, cu arbuști de iasomie la ferestre și pe dealul din spatele casei, cu o vie cât nu poate cuprinde privirea. În antreul mirosind a smirnă și-a tămâie, pe o măsuță-ntr-un colț deasupra căreia sub o icoană mereu aprinsă a fost lumina de veghe, stăteau cărțile de rugăciune și când soarele bătea în ușa casei, o ușă din două canate, cu sticlă de culoarea coniacului și arabescuri, în antreu apărea ca din înaltul cerului prăvălită o cruce, o cruce cuprinsă parcă de flăcări.

De fapt, aici m-am născut doar, ochii mei s-au deschis spre lume pe alte meleaguri, unde părinții

s-au ferit din calea vremurilor, aici petrecându-mi doar verile, din primii ani de viață. Aici, în ruina trecutului, urcat pe o scară, mi-am văzut bunicul scoțând cu găleata, ca din fântână, must sau vin din butoi, iar altădată, agățată de grilajul unui geam de magazie, i-am văzut mâna străvezie țesălând amintirea calului preferat, împușcat de „omul nou” sub privirea lui, în chiar ziua nașterii mele, după care, același om, aceiași oameni au venit să mă vadă, născându-mă.

Când mă trezeam dimineața, adică la amiază, mă strecuram pe portița unei grădini, în curtea unei alte case a bunicilor, devenită grădiniță, și-mi făceam de lucru la zarzărul din vale sau mă jucam cu iezi, pupându-le botul mereu umed și ochii parcă plânși, până când mă vedea careva și mă lua înăuntru. Pentru copii mă duceam, ca să mă joc și să mănânc împreună cu ei. Copiii mă priveau pe sub gene, zâmbindu-mi și ridicând din umeri, îi priveam și eu zâmbind, acesta era jocul, mâncam și plecam. Doar cât mâncam, stăteam la grădiniță. Apoi, ieșind pe poarta principală, treceam drumul și pe lângă gardul de câtină, traversam curtea unei alte case, școală acum, și după o discuție interesantă cu învățătorul, mă întorceam acasă, condusă de el. În curtea primăriei, mergeam din când în când cu bunica. Voia să vadă, dacă toate lucrurile erau așa cum le lăsase. Acolo, bunicul nu mergea niciodată.

Cu el mergeam, după siestă, la magazin să-mi cumpere bomboane și turtă dulce, după care-l trăgeam de mână, pe drumul ce ducea spre biserică. În cimitir, îl rugam să-mi spună povestea fiecărei cruci, adică a celor adormiți sub ele și când mă plictiseam sau când nu mai înțelegeam nimic, intram în biserică, îmi plimbam degetele deasupra lumânărilor privindu-le lumina, până când îmi dădeau lacrimile, mă jucam cu ceara moale și caldă și după ce-mi spuneam rugăciunea în fața altarului, înfundându-mi buzunarele cu anafură, plecam, trecând printre sfinți cu privirea-n pământ, de teamă că sfinții-mi vor cere să pun anafura-napoi.

Mai târziu, mă furișam din curte și urcam dealul din spatele casei. Acolo, la marginea pădurii de salcâm, cu picioarele înfundate până la glezne în nisipul fierbinte al viei, cu bărbia sprijinită pe genunchi, ascultam toaca și priveam fascinată asfințitul. Stăteam acolo, încercând să identific în muzica înserării fiecare sunet din sat și destrămând mireasma serii pentru a simți fiecare esență în parte. Mirosea a vite, a lapte fiert, a pâine coaptă, mirosea a fructe, a flori, a fân, mirosea a

pământ, a râu, a vânt, a fum, mirosea a sat. Stăteam acolo până când norii desenau figuri înspăimântătoare și un foșnet dinspre pădure îmi dădea fiori pe șira spinării. Atunci, încet îmi scoteam picioarele din țărână și-nctet, încet aproape fără să clilesc și-aproape fără să respir de spaimă, coboram dealul și când eram la colțul gardului, o tăiam la fugă atâta de tare încât, nu mai puteam ține cărarea și, împiedicându-mă în pelinul, mult mai înalt decât mine, ajungeam acasă cu mâinile amare și-n gură cu gustul amar al pelinului. De la colț, drumul spre casă mi se părea lung, nu era și-acum îmi dau seama, spaima mea era mare și pașii mei prea mărunți. Restul serii îl petreceam pe genunchii bunicului, ascultând povești și suspinând după viața stinsă, când pe cer vedeam căzând câte o stea.

Din această amintire, n-a mai rămas decât amintirea, căci acum, acolo, nu mai este nimic!

Dincolo, unde-am fost de puține ori și pentru puțin timp, era altfel. Diferență de loc, diferență de stare, diferență de clasă. De aici orgoliul tatălui meu de a nu cere niciodată nimic, nici măcar în căsătorie aleasa, atunci, cea mai frumoasă dintre femei. A luat-o. A furat-o într-o noapte ningândă, în noaptea de cumpănă dintre ani și urmăriți de blestemul bunicii, într-o sanie purtată de cai, a dus-o în casa bunicului și a făcut-o mireasă. Am fost rar la ei și i-am văzut puțin, mult prea puțin, căci orgoliul tatălui meu nu s-a stins niciodată, cum niciodată durerea lor.

Acolo, nu era biserică, nu era dispensar, nu era școală, nu era magazin, în afară de cele câteva case și sufletele lor, nu era nimic. Și-n satul acela, un schit așezat într-o văgăună înconjurată de dealuri împădurite, când ploua, parcă cerul cobora pe pământ. Acolo, am trăit libertatea edenică, am trăit fără niciun fel de opreliști, fără niciun fel de canoane. Așa trăiau și oamenii cu animalele lor, la un loc cu animalele pădurii, căci rupt de lume, în spațiul acela, veverițele, râșii, jderii și vulpile veneau până-n bățătura casei, iar la stâna din capătul satului, lupii coborau ziua, în amiaza mare.

Acolo, în primul an de viață, am împărțit râzând, spre groaza mamei mele, laptele dintr-un blid, cu un șarpe de casă. Mai mărișoară fiind, la marginea satului m-au găsit oameni întorcându-se de la lucru, așteptând să vină spre mine, să iau acasă, crezând că-i câine, un pui de lup.

Descoperisem într-o zi, adică bunica mi-a arătat, o floare pe marginea râului ce trecea prin grădină, care făcea clăbuci precum săpunul și de

dragul florii, stăteam în râu spălându-mă, până când invinețeam de frig. Și tot zgribulind de frig, sub arcada de trandafiri, privind cerul despicat de fulgere, reci și spălate de ploaie, mâncam dode mari și negre, vișine dulci-acrișoare, pere mici cu miezul roșu, cireșe galbene și cireșe amare.

Ziua, satul era aproape pustiu. Oamenii munceau pământul departe de casă, peste dealuri, în sat rămâneau doar copiii. Acolo, colindând în voie, am văzut pentru prima dată semeția lanului de porumb, mulțime de mame și tați legănându-și în brațe copiii, strălucirea lanului de floarea-soarelui, unduirea grațioasă a celui de grâu, verdele grav al lanului de tutun, frumusețea celui de in, un petic de cer așternut pe pământ și-acolo m-am bucurat, fără să mă satur vreodată, de mireasma îmbătătoare a lanului de levănțică.

Din toate acestea, a mai rămas doar amintirea, căci nici acolo, acum, nu mai este nimic!

Acesta este satul, lumea satului pe care eu o știam și nicidecum acest spațiu populat cu navetiști, cu oameni roși de invidie, înscriși într-o cursă acerbă pentru cel mai de vază din sat, criteriile fiind nu pământul și acareturile din bățătură, ci apartamentul din oraș, mașina din fața porții, hainele, bijuteriile și banii. Și cum să nu privesc cu ochi curioși, această lume, sat și oraș, această zonă, acest spațiu hibrid în care civilizația a pătruns în sat fără discernământ, iar dezrădăcinații, neputând lua cu ei vatra satului, au adus la oraș verbul, au adus cutumele?

Prea multe și prea grele întrebări, să pot să le aflu vreodată răspunsul sau, poate, prea dureroase răspunsuri, să vreau să le știu! Le-oi duce cu mine, în nemărginita pace și întinsă pe pajiștea de dincolo de râu, în dezmiertarea muzicii divine, voi adormi cu ele-n gând și apoi, trezindu-mă la viață, voi lua cu mine visul lor, căci nu venim pe lume goi! Venim purtând în noi, deopotrivă povara păcatelor și dorul iubirilor din alte vieți! Și din nou pentru toți, am să ard ca o candelă!

(Ed. Emia, 2006)

DAN ORGHICI

SINUCIDERILE MELE

(roman în lucru)

- fragment -

Sistematicul suicid

Asistența medicală asigurată cetățenilor de sistemul actual de sănătate a scos din stocurile angrosiștilor tone de cerneală tipografică și a adus profit excelent vânzătorilor de hârtie pentru ziar. Așa că un nou articol pe tema aceasta o să pară încă o picătură de apă în oceanul de lacrimi ale celor în suferință, încă un suspin în plus la durerea pacienților ce duc lipsă de îngrijire. Vă asigur, însă, că nu va fi astfel, n-am de gând să reiau teme arhicunoscute.

Un om se sinucide la 40 de secunde

Diversele „capcane” ale vieții fac o parte a semenilor noștri să recurgă la o soluție ce pare „nu cea mai fericită” la suicid. Nu o să fac pe psihologul sau psihiatrul, nu vreau să pun diagnostic unui flagel ce pare a fi, în unele țări, - considerat datorită înmulțirii acestor cazuri - ceva normal.

Paradoxal, sinucigașii nu au nicio treabă cu nivelul de trai, rata de sinucidere este mult mai mare în țările ce au un nivel de trai ridicat sau cel puțin așa zic datele Organizației Mondiale a Sănătății, date ce au la bază rapoarte ale diferitelor agenții guvernamentale, din mai multe țări ale lumii.

Dar gata cu analiza, nu asta vreau să scriu, ci vreau să încerc să vă descriu aventura unui om ce suferă! Pentru că, da, un astfel de om suferă, este

inadaptabil, prea ușor de lezat și fără scut de apărare împotriva vicisitudinilor (niciodată un sinucigaș nu va face o crimă. Viața lui este destul, nu o va lua și pe a altuia) ăstei lumi. De cele mai multe ori, singurătatea într-o lume din ce în ce mai dusă spre rețelele de socializare, lipsa respectului de sine și indiferența sunt cauze, efectul fiind o viață ce se pierde. Suicidul include o serie de gesturi sau acțiuni pe care o persoană le întreprinde pentru a-și provoca moartea. Acest fenomen este unul semnificativ. Niciuna din structurile sociale umane cunoscute nu a tratat cu indiferență gestul suicidal, nici din punct de vedere moral, nici din punct de vedere legislativ. În fapt, pentru majoritatea persoanelor, suicidul este o situație care trezește sentimente puternice: frică, milă, indignare, dar nu indiferență.

Ce este, doctore?

Este întrebarea care răsună în mintea oricărui pacient, dacă ai însă de-a face cu un sinucigaș, medicina își ia o pauză mare „cât o zi de post”. După ce trece de trauma primelor clipe după ce își vede încercarea pierdută, scos din apă, dezlegat din ștreang sau vomând sutele de pastile sau otrava ce nu a apucat a-și face efectul, ei bine după ce medicina de urgență își face treaba, totul este lăsat la voia hazardului. Sinucigașul devine un pacient al spitalului de psihiatrie și nu oricum, ci trimis la una dintre secțiile de maximă siguranță.

Ce este asta?

Între explicabil și explicat stă, foarte confortabil, ignoranța!

Ei bine, nenorocitul ajunge la una dintre secțiile închise ale spitalului, la un loc cu cei mai periculoși bolnavi psihic. Locul unde se regăsesc, condamnați de boală sau pe viață, să nu se poată integra în societate, tot aici regăsești și condamnații penal ce nu pot răspunde pentru faptele lor, după un consult psihologic. Ei da, aici este aruncat, ca o pleavă a societății, ca unul care a avut curajul să nu se supună „normelor morale”, acel ins ce a avut curajul să spună „stop joc viață!”.

Încercarea de suicid este condamnată, iar cel ce a avut neșansa de a trăi este „penalizat” și pus într-un loc ce seamănă mai mult a „pușcărie”, dar fără a avea drepturile deținuților, tratat cu „grija” săturatului de urlete, miros de urină și fecale. Într-un loc în care pentru un chiștoc de țigară se iscă o

bătaie în toată regula, un loc în care o bucată de pâine prețuiește cât supraviețuirea, unde somnul ți-l faci cu un alt nebun în pat, iar libertatea este cenzurată de un așa-zis infirmier ce trebuie să urle și să lovească (altceva nu știe, de studii nu se poate vorbi nici măcar la asistenții medicali), să-l lege de pat pe agresivul bolnav sau să-l închidă la izolator (o celulă cu un pat murdar în care nu numai că ești închis, dar ești și legat bine ca nu cumva din cauza claustrofobiei să te autoflagelezi).

Ar putea face ceva medicul? Poate da, dar în cel mai des întâlnit caz, nu!

Ce am rezolvat cu asta? Nimic!

Fără a fi tratat cum trebuie, cel ce a „încercat” actul suicidal îl va repeta, nemulțumirea și frustrarea rămân acolo, adânc întipărite în conștient. Nimeni nu a vrut să se atingă de sufletul său, rămânând la fel de nemulțumit. Revenirea din iadul „spitalului” nu a rezolvat niciunul dintre gândurile sale! Și asta din cauza unor cutume de sorginte comunistoidă, a unei legislații ambigue, care lasă locul mulțimilor de interpretări. Așa că...

Lăsând ambiguitățile, să trec la cazul real

Sunt unul dintre cei ce au scăpat de cinci ori dintre tentaculele statisticii ce spune că „un om se sinucide la fiecare 40 de secunde pe mapamond”, da, am încercat de cinci ori marea trecere dintre viață și moarte, fără rezultat. Am „înger puternic” (zic habotnicii), un organism cu o vitalitate de invidiat (părerea medicilor), mare noroc zic marea majoritate. Dar vă asigur că pe niciunul dintre ei nu-i interesează de ce am ajuns aici. Nu are rost să-și bată capul cu problemele altora, au ei destule pe cap, la ce bun încă un gând?

Zilele trecute am reîncercat să spun „adio vechii lumi”. Am fost găsit „la timp” pentru a putea fi „salvat” (de la ce salvat când hotărârea mea era alta chiar nu pricep dar...?!), m-au adus la urgența spitalului din localitate (de fapt nu-mi amintesc, aci scriu din poveștile altora), cum eram agitat, „sistemul” nu a reușit să facă mare brânză. O salvare, un poli-milițian, girofarul și la drum, da, la drum spre „însănătoșirea” sinucigașului și pe acest traseu ai nevoie de milițian.

Restul, cum eu nu-l țin minte și nu a avut nici cine să mi-l povestească, devine o nebuloasă, un timp în care am trăit, dar nu știu ce, un alt semn de întrebare. Tot ce știu este că m-am dezmeticit într-un pat ce mirosea „amarnic de tare” a urină, laolaltă cu alți câțiva „colegi” ce-mi creau un

chiștoc de țigară sau o bucată de pâine. Nu m-am speriat, mai mult îmi părea un coșmar în care mă trezisem, o bucată din realitatea-vis. Frica a venit doar în momentul la care a sosit „regele circuitului, „infirmierul”. Urletul: „băăă, scoală-te și fă-ți patul!” îmi răsună și acum în urechi, cred că va rămâne acolo o veșnicie fără ca eu să pot face ceva ca să-l scot, da, devenisem pentru neica cu opt clase un instrument de făcut pi la pătrat. Încercam, ca bezmeticul, să-mi dau seama unde sunt? De ce nu sunt unde voiam să fiu, fiindcă un junghi puternic din spate îmi spunea cu certitudine că trăiesc? Ce este, mai bine zis cine este coșmarul ăsta-n halat? M-am pitit într-un colț și cu teamă am sta acolo, făcându-mă mic și neștiut. Din ce în ce mai mic, din ce în ce mai neștiut, frica, ce-l mai puternic sentiment uman, pune stăpânire pe mine, o frică mare și de nestăpânit.

A trecut ceva timp de la așa zisa deșteptare, cineva, nu știu cine, m-a dus la micul dejun, „aici mănâncă toată lumea”, îmi urlă „cineva-ul” fără să-mi dea voia la replică. Un borcan cu ceai (ce-mi ardea buricul degetelor), două felii de pâine și un castron cu bucăți de pseudo-brânză (sărată de parcă ar fi uitat-o Decebal în salină) îmi fură trântite în față, însoțite de comanda „mâncă!”. Spre norocul meu erau destui flămânzi în jurul meu și până am întors capul, castronul în care era mâncarea se golise ca prin farmec, mai rămânea să-mi ard degetele cu lichidul fierbinte numit ceai.

Doamna cu „susul”

Îmi era o „sete” nebună să „beau tutun”, cum îi zicea bunicul la prostul obicei al fumatului, când „zâna cea bună” a deschis ușa secției de maximă siguranță - la gratii - dacă gratiile, injuriile, furtul, foamea, mirosul pregnant de fecale și urină, dacă bătaia și frica pot da sentimentul de siguranță, atunci, da, eram în maximă siguranță, nu-mi mai lipsea decât să împart patul cu alt pacient, fără a fi homosexual, plus un beneficiu de un cocktail din medicamente foarte puternice, care pot duce la apariția unor boli sau robotizarea psihică, ca să fiu cuminte și niscaiva metode de tortură. Maxima siguranță la un spital de psihiatrie te poate duce cu gândul direct în plină eră comunistă, atunci când „reacționarii” erau aduși pentru cumintire cu electroșocuri. Iar aici nu mai contează timpul, poți pleca peste câteva zile sau câțiva ani, ce mai conta un nebun în plus care dorește să-și pună capăt zilelor, ce-i debandada asta într-un stat ortodox?

Cert este că dacă persisti în convingerile tale, ai ceva de stat. Cam astea îmi erau gândurile, când își făcu apariția asistenta șefă, o adevărată doamnă, și-i spuse infirmierului că eu „urc sus”. În timpul discuției celor doi singura mea replică a fost:

„Doamna cu susul, n-ai o țigară?” Mmm da, fiecare cu ce-l doare, pe mine mă ardea buza să beau tutun. De ce redau asta? Deoarece o cunoșteam pe asistenta șefă, știam numele ei, știam că este într-adevăr o doamnă, dar sub efectul medicamentelor, nu mai știam cum mă numesc nici eu. De aici și frustrarea ce era în continuă creștere și atingea cote de nervozitate. Așa mi se întâmplă când nervi-mi dau tonul, depășesc nivelul normal al unei dezbateri sau discuții și recurg la violențe verbale.

Dar să revin

Am primit nu numai o țigară, ci mai multe, am aprins una și am fumat-o cu sete, am înțeles de ce bunicul bea tutun. După câteva minute, am fost „mutat sus”. Ce-n seamnă „sus” o să vă redau în rândurile ce vor urma:

Sus este palierul „deschis” al secției de maximă securitate, un loc din care poți ieși să te plimbi, să faci cam tot ce se poate face într-un spital de psihiatrie, dar totul între acoladele unor infirmiere mari „cât Casa Poporului”, venite de acasă întotdeauna cu chef de harță „Doamnele” infirmiere s-au născut cu o voce stringentă, bune în galerie la o echipă de fotbal încât te întrebi de ce nu sunt pe stadion?

Dacă Moise a dat poporului lui Israel Decalogul, aici a fost inventat tricalogul, adică o serie de aproximativ treizeci de porunci pe care musai să le respecti, au grijă infirmiera și ajutoarele de asta. Ok, fiecare loc are o regulă a sa, dar de respecti tricalogul nu mai ai decât dreptul și obligația de a lua medicamentele și a tăcea „dracului” din gură. V-am lăsat pe gânduri? Nu-i nimic, acum vin elfii huidumelor. Ca ajutoare de nădejde, urlători și ei, făcători de reguli la rândul lor, sunt aleși dintre pacienții care nu vor ajunge niciodată acasă sau vor ajunge după ce-și ispășesc pedeapsa dată de judecător. Ei bine, dacă de gura huidumelor scapi, nu scapi de elfi. Țștia stau cu ochii pe tine mai ceva ca eu pe butelia pusă la rând pe vremea lui Ceașcă. Au amarnic de „bine” grija respectării propriilor reguli, astea în plus de trialog și regulile huidumei, așa să fie bine. Dacă în cazul huidumei o mai scalzi cu două-trei înjurături, cu

elful e altceva. Țșta îți mai trage și câteva scatoalce, ca să nu uiți, una peste alta e ok, una peste alta eu m-am revoltat, dacă revolta-mi este reală sau subiectivă, dacă obiectivele-mi sunt reale sau nu, aceasta este dilema care continuă să mă frământă, tot ce știu este că problemele-mi în loc să se estompeze se radicalizează. Am avut parte, însă, de un adevărat OM ca și medic, am fost înțeles, de astă dată nu de la cap este împuțit peștele, ci de la coadă.

În rest un sac de vorbe „de doi bani”! Dacă ar fi s-o iau de la capăt, dacă o să am puterea să rezist?

Dacă ar fi, nu știu cum aș reacționa. Nu consider sinuciderea ca un act de lașitate, sau dimpotrivă, un act de curaj, nu este nimic aici dictat de simțul dezonoarei, sau onoarei. Este, dacă vrei, încercarea de a opri durerea pe care nu o mai pot suporta, au, Doamne, și nu știți cât de amarnic doare lipsa de interes, sau rezistența la cultură, cât de tare poate dura sufletul, pur și simplu, în acel moment nu văd altă soluție!

Soluții

Biserica? - Are prea multe „canoane”, prea multe reguli impuse de om, grămadă de „cărți cu rugăciuni”, cu ele nu mai ajungi la Divin. Nu mă regăsesc, individul se pierde în turmă, dialogul devine tăcere și rit.

Psihologii? - Atâta vreme cât „propovăduiește” o castă, vezi alcoolicii anonimi, mai bine nu! Apoi sunt o fire prea ermetică ca să vorbesc unui străin despre mine, mă „deschid” greu și la fel de greu aleg interlocutorul. Îmi plac monologurile, dar pe scenă, spuse de actori.

Medicația? -Nu am încercat antidepressive! Prefer să mă consolez în tăcerea vieții!

- va continua -

MONICA DUȘAN

Tânguirea Mănăstirii Vaca

(fragment), din vol. *Chipul jupâniței Ana*

Pahomie lucrase cu mult spor de-a lungul zilei însorite de martie. Adunase crengile tăiate, greblase frunzele risipite prin mica sa livadă și le făcuse grămezi. Privise o vreme și la zborul harnic de curățare a stupilor, pe care-l făceau deja albinele sale. Între timp, umbra dealului dinspre apus se lungise mult, înghițind cu totul lumina primăvăratecă ce scăldase grădina până într-o vreme.

Pahomie se opri din lucru și privi mirat în jur. Nici nu știa când trecuse vremea, luat cum fusese cu lucrul, rugăciunea și amintirile... Soarele se pregătea de ducă. Își adună grăbit uneltele de lucru și se îndreptă spre mănăstire. La poartă îl întâmpină o femeie venită din sat.

-Mulțamesc la Dumnizo, părinte, că te gășai!

-Da' ce-i baiu? Hai, să intrăm, n-om sta la poartă!

-Api, am un bai mare, zise femeia intrând pe poarta mănăstirii. Din doi pași ajunseră în trapeză și se așezară pe scaune, Pahomie pregătit ochi și urechi să asculte necazul femeii.

-Oare ce bai așa mare?

-Cum să nu fie mare? Nu-mi mai dă vaca lapte. O vacă am și eu și patru prunci. Cu ce să trăim, dacă nu mai avem lapte?

-Poate că înțarcă, încercă Pahomie să-și dea cu părerea.

-Ai, dară, înțarcă! Cum să înțarce dacă numa de șase săptămâni o fătat?!

-O fi beteagă!

-Nu-I, că mănăcă fân și bea apă! Nu s-arată a fi beteagă. Și păstă zî s-ar vedea că are ugeru' încordat de lapte, da' când să o mulg, îi flească. N-am ce. N-am ce mulge, că laptele mi-l fură

Mărica lu' Ciugudean.

-Cum să-ți-l fure? Vine și-ți mulge vaca?

-Nu, nu așa! Îi moroaie! Moromeață! Știe tăt satu'! Zăce niște discântice și mută lapcile de la vaca mea, la vaca ei. Io, pă când să mulg vaca, ea numa mugește și dă cu picioru... Și-api la Mărica îi plin gardu de oale și olcuțe de pământ, puse în pari la zvântat, după ce golește lapcile din ele. Cum are ea de la o vacă opt-nouă olcuțe de lapte? Numa că-i moroaie. Și mai vine și noapcea pă la grajduri și suge lapcile. Să face mât și așa suge la vacă. Că am văzut io spumă de lapce dimineața pân ocol. Și Parastia lu' Indrei o văzut-o într-o gimineață cum șădea propită de-un gard și bora numa smântână...

-Eu nu știu ce să-ți spun, că părintele Iosup nu mi-o vorbit despre moroi și vâlve mai nimic. Așa, o pomenit odată în treacăt.

-Nu trăbă să-mi spui nimica, părinte! Numa să-mi faci niște slujbe. Ia, am adus un drob de sare! Faci matale rugăciunile care le știi, și io dau sarea la vacă. Și ar trăbui să să ducă vrăjle tăce.

Că am încercat io și cu discântice de-ale noastre, da' n-o mers! Oi fi uitat io ceva! Că io știu descânticu' de la buna mea: Lapte dus, năpoi adus/ Din 99 de olcuță/ Din 99 de policuță/ Moroaie întorci năpoi lapcile furat./ De-o fi de fată/ Să-i pice cosâțale/ De-o fi de femeie / Să-i pice țâțale/ De-o fi de bărbat/ Să-i pice forfoiaza. Să mă ierți, părinte, da' așa zăce discântica.

Pahomie fu luat pe nepregătite de șirul neîntrerupt de vorbe al femeii. Încercă de mai multe ori să o oprească, dar timid, tânăr și fără experiență cum era, nu reuși să se impună.

-Haide, în biserică! spuse el într-o vreme și plecă grăbit spre altar, fără să urmărească dacă femeia îl urmează sau nu.

-Uite, pune sarea aici, jos, pe traistă, să facem niște rugăciuni. Și rugăciunile curseră una după cealaltă, aducând liniștea și pacea în sufletul femeii. Bucuroasă, când înserarea deja pătrunsese bine în biserică, ea își luă drobul de sare și porni grăbită spre casă.

Într-una din zilele care urmară, în târgul Bradului, în familia nobilului Brady, fetele sale, Klara și Eva, se cam plictiseau după o iarnă întreagă petrecută prin odăi la gura sobei, cu câte o petică de cusut în mână sau cu câte o carte. De câteva zile, de când soarele începuse să strălucească în înaltul cerului spălat de nori, Klara nu-și mai găsea locul. Voia la aer, voia plimbare, călătorie, chiar aventură. Nu mai avea astâmpăr. Trepida. Pereții casei parcă o strângeau. Tavanul camerei îl simțea pe umerii săi, în creștet. Se

sufoca... Ar fi alergat, ar fi zburdat, ar fi colindat lumea... Citise ea într-o carte din biblioteca tatălui său, despre marii exploratori: Magellan, Columb, Vasco da Gama, Diaz... De ce se născuse fată?

-Eva, îi zise surorii sale, tu nu ai vrea să te plimbi?

-Ba da. Dar noi ne plimbăm în fiecare zi prin grădină. Ce-ți veni?

-Oooo, ce mai plimbare! Douăzeci de pași înainte, douăzeci înapoi și încă câțiva pe diagonală. Ce să-ți spun, dar asta nu-I plimbare!

-Dar ce ai vrea?

-Eu aș vrea să mergem pe dealuri, prin păduri sălbătice, să urcăm pe înălțimi, să...

-Stai, surioară! o temperă Eva. Cine ți-a vârat asemenea idei în cap? De unde până unde?

-Am, citit toată iarna despre expediții și călătorii și m-a apucat un dor nebun de ducă.

-Poate mai bine te-ai gândi la măritiş. Ți-a sosit vremea! Tata sigur îți găsește un pețitor până pe toamnă, altfel ajungi fată bătrână. Și apoi mă încurci! Am șaisprezece ani, dar abia aștept să-mi vie și mie rândul la măritiş, spuse Eva.

-Măritiş? Ce măritiş? Nici nu vreau să aud! Deși, dacă aș ști că viitorul soț mă va duce departe, prin lume, cât mai departe, aș fi bucuroasă să mă mărit. Dar am o idee. Ține-te bine!

-Cu măritişul?

-Nu! Cu plimbarea! Măine se întoarce fratele nostru de la Arad, unde l-a trimis tata cu niște acte. Când vine îl rog să ne însoțească într-o escapadă.

-Crezi că va vrea? întrebă Eva neîncrezătoare.

-Sigur! Știu eu cum să-l conving. Nu-mi refuză nimic.

După discuția de mai sus, la câteva zile, caleașca în care erau cele două surori Brady, Klara și Eva, ieși pe poarta conacului. În urma lor, călare, venea fratele Istvan.

De comun acord cu fratele său, Klara hotărâse să meargă pe drumul de sub pădure, pe la Belte, să iasă la Gura Vacii, iar de acolo, pe valea Juncului în sus, cât puteau.

Locul era sălbatic, chiar dacă populat, promițând o aventură pe cîste. De la Gura Vacii pe vale în sus, drumul de căruță era mărginit de valea care trecea când în stînga când în dreapta lui, dar mai ales de dealuri povărnite îmbrăcate în păduri dese. Ici-colo se zărea câte o gospodărie aninată de buza dealului, cu câte o mică livadă în jur și o palmă de teren arat.

Cu cât drumul, urca mai sus pe vale, dealurile

se trăgeau tot mai aproape unul de celălalt, parcă ar fi vrut să se lovească în creștete. Pe alocuri, pereți stîncoși aruncau în fața trecătorului pietroaie și bolovănișuri repezi.

Iar odată ieșit din Juncu, drumul se cățara cotit pe fața pietroasă a muntelui, iar în stînga, în hăuri întunecoase se auzea apa chiuind și hăulind printre maluri înalte de piatră, sărind înspumată peste praguri, repezindu-se furioasă pe jgheaburi săpate de-a lungul anilor în stîncă, ca apoi să se învârtască buimacă în bulboane adânci cu ape rotitoare și gălăgioase. Locul se numea Vârteșcă tocmai pentru sălbăticia cheilor strâmte, în care apa se rotea și se învârtețea prinsă în cleștele dur al muntelui. Mai sus, urcușul drumului se domolea, dar dealurile împădurite ori cu pășuni întinse se țineau aproape de firul apei și de drum.

-Surioară, chiar visezi să urci sus, la muntele Juncului? strigă Istvan din șa, în timp ce mergea paralel cu surorile aflate în caleașcă. Tu știi ce sălbătice sunt locurile? Drumul e îngust și rău, mâncat pe alocuri de apa Juncului și de torenții ce coboară de pe versanți, iar pădurea face boltă deasupra lui, aproape peste tot. Ca să nu mai vorbim de vlahii cei sălbatici ce-și au casele pe dealuri și stau mai mult ascunși prin păduri, ca niște adevărate fiare ce sunt. Mai bine să nu-i întâlnești. Niciodată nu știi la ce să te aștepti din partea lor.

-Ei, lasă, că nu o fi așa cum spui tu. Exagerezi, ca de obicei. Și apoi, indiferent cum ar fi, m-am săturat de lîncezeală. Vreau un pic de acțiune, răspunse Klara.

-Mai bine ai fi venit atunci călare!

-Mda, dar nu se cădea, prin aste pustietăți, o fată... Deși, pe viitor, o să mă gândesc și la o astfel de variantă.

Între timp ajunseseră la porțiunea de drum dintre Brad și Vaca, pe sub deal, porțiune nămolosă, care și în timpul verii era acoperită de băltoace adânci. Izvoare bogate țâșneau din deal, împrăștiindu-și apele peste tot. Iar acum, în primăvară, după topirea zăpezilor, noroiul era și mai mare. Istvan intră deodată în apa nămolosă până aproape de burta calului. Caleașca trecu și ea cu chiu și vai, scoasă de cai biciuiți amarnic de vizitiu. Urmară alte porțiuni cu mocirlă groasă.

Istvan, aflat înaintea lor îi îndruma și le făcea semne.

-Mai la dreapta, mai pe mijloc, hai, că merge, până când se auzi o dată „Troscl!” și caleașca se aplecă într-o rână, tocmai când să iasă la drum drept.

-No, ce-i de făcut, surioarelor? Roata-i praf! spuse Istvan, oarecum înveselit de întâmplare, de parcă nici nu se așteptase la altceva.

Vizitiul sări de pe capră, luă caii de hățuri și cu greu trase caleașca în marginea drumului. Klara plângea în hohote de frustrare, iar Eva trăsesese o sperietură zdravănă.

-Nu mai plânge surioară! îi strigă Istvan zâmbind. Aventura ta s-a încheiat aici, la câțiva pași de casă sau de Gura Vacii, cum vrei să o iei. Nu văd altă ieșire din bucluc, decât să așteptați în caleașcă până dau o fugă la conac să aduc o roată. Dacă găsesc!

-N-am plecat de acasă ca să stau în caleașcă! Plec pe câmp unde văd cu ochii! strigă Klara în lacrimi.

-Hai, să o văd și pe asta! Poate dai nas în bot cu un taur furios, sau cu o scroafă cu porci, sau, de ce nu, cu un iobag zdrențaros și obraznic.

În timp ce-i vorbea astfel surorii sale, Istvan se lovea flegmatic cu biciușca peste tureacul cizmelor, privind-o cinic, cu un zâmbet abia ghicit așternut pe față. Sora sa prea era de nestăpânit.

-Sau ar mai fi o variantă, adăugă tot el, să mergi pe jos câteva sute de metri, pe Pârâul Poienii, între păduri, până la Mănăstirea Vaca! Bineînțeles că e ortodoxă și nu prea ai ce să vezi. Eventual o să te înspăimânte întâlnirea cu cei doi călugări sălbatici, pe care o să-i găsești cu bărbile în vânt și părul vâlvoi, zdrențaroși și nespălați. Dar e alegerea ta!

-Sunt gata să mă întrețin și cu dracul în persoană, numai să nu stau aici, în mocirlă pe marginea drumului, o jumătate de zi! țipă Klara furioasă.

-Dar, surioară, interveni Eva, nu ți-e frică? Cine știe ce ni se poate întâmpla lângă acești *buidos olași*. Cu ei nu poți fi niciodată sigur ce reacții au. Și apoi, mă înspăimântă întotdeauna înfățișarea lor sălbatică. Și tata ce va spune când va auzi unde am fost?

-Nu o să afle! Și nu aveți nici o teamă în privința călugărilor, pentru că nu am auzit nimic rău despre ei, doar de bine. Ei, atunci așa rămâne: eu plec după roată, iar Ion după ce priponește caii și le pune mâncare vă însoțește până acolo și se întoarce înapoi să pună roata la caleașcă. Când o fi gata, vin eu să vă iau.

Ajunseră repede la poarta mănăstirii gâfâind, pentru că în ultima parte a drumului urcaseră pieptiș. Mănăstirea li se păru mică de tot și ascunsă între păduri ca un cuib de păsări în frunzișul unui

copac.

Cu un ciocan de lemn bătură în poartă. O dată, și încă o dată, mai tare, și mai tare... Nu se auzea niciun zgomot. Ion începu să strige. Iar când se așteptau mai puțin, din spatele lor se auzi o voce blândă, caldă, parcă de copil:

-Pe cine căutați?

Se întoarseră toți trei pe călcâie, ca la o comandă, contrariați. În fața lor, decupată pe fondul verde-întunecat al pădurii, se găsea o făptură serafică. Chiar dacă veșmântul negru îl îmbrăca de sus până jos, tot părea un înger rătăcit prin poiană, așa subțire și imaterial, cu părul auriu, bogat, prins într-o coadă înnodată la nivelul umărului, cu fața albă, străvezie, încadrată de o barbă scurtă, ondulată, la fel de aurie precum pletele.

-Ăăă, cred că pe tine! își făcu Klara curaj dintr-o dată, fără să-și poată dezlipi privirile aprig cercetătoare de chipul din fața sa. Părea să fi ajuns dintr-o dată pe un tărâm necunoscut, plin de vrajă, cu alt fel de figuri umane.

Continuă apoi:

-Ni s-a stricat trăsura, mai jos, în drum, și am venit să poposim o vreme la mănăstire, până ni se repară roata.

-Cum să nu, poftiți înăuntru. Mă iertați că sunt în neorânduială, dar eram în livadă la lucru, când v-am auzit strigând, spuse Pahomie în timp ce-și punea potcapul și-și îndrepta sutana, pentru că în timpul lucrului și-o suflecă agățând-o de cingătoare.

Atunci când trecu prin dreptul lor pentru a deschide poarta, Klarei i se păru că tânărul ce nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani, deși mai târziu aflase că bătuse pe muchie treizeci, răspândește în jurul său un iz ușor de flori de pădure, iarbă crudă, rășină și tămâie, parfum ce-i răscolea neștiute fibre tainice aflate în adâncul ființei sale. Destul că întreaga sa făptură vibra precum strunele unei viori mănuită de un virtuoz cântăreț. Oare ce stare de plutire și vis o cuprinsese?

Se așteptau să găsească niște moșnegi știrbi și gângavi, zdrențaroși și puturoși, și când colo, poftim arătare: înger, nu alta! Parcă plutește, nu merge pe pământ! Mișcările toate îi sunt line și mângâietoare, iar vocea, precum o înceată litanie, își spunea Klara în gând, în timp ce treceau prin curtea mănăstirii spre trapeză.

În trapeză era ordine desăvârșită și curățenie. Chiar oarece lux, se putea spune: o masă lungă din

lemn masiv de stejar, lustruită de timp, înconjurată de scaune din același lemn de stejar, cu spătarul sculptat, un scrin și o sobă mare de teracotă cu un coronament din forme variate, ce-i confereau un aspect deosebit.

Între timp, cele două surori aflară că cel din fața lor se numește Pahomie și este de ceva timp singurul viețuitor al mănăstirii. El le puse în față sămburi de nuci și de alune, câte un coc de prescură, făcută din ultima făină pe care o mai avusese în hambar și câte o ulcică de vin, scos la repezeală de pe fundul butoiului din pivniță.

Pahomie avea un chip vesel, pe care se putea citi bucuria de a trăi. Până și ochii îi râdeau în cap. Iar dragostea lui de viață și de tot ceea ce înseamnă creație, Klara o ghici privind ulcica așezată într-o margine a mesei lungi, din care se șteau gingașe flori de primăvară.

El își ceru iertare că nu are ce să le ofere mai bun. Eva nu vru să se atingă deloc de ceea ce pusese el pe masă, dar Klara pigulise din prescură, la început cu mare reținere, ca apoi să o mănânce pe toată cu multă poftă, sub privirile consternate și dezaprobatore ale surorii sale. Mâncă și sămburii, bău și vinul, chiar dacă se strâmbă puțin atunci când îl înghiți.

Gustarea o dată sfârșită, Pahomie le duse și în biserică. Era tare micuță, dar îngrijită. Klara se entuziasma la tot ceea ce întâlnea și vedea. Totul era inedit pentru ea. În acest timp, Eva, țepănă și îmbufnată, cu o mutră acră, părea ofensată de întreaga situație în care se aflau. Nu-i plăceau nici locul și nici compania în care se găseau.

Ieșiră în spatele mănăstirii, iar Pahomie le arătă stâncile de peste pârâu și le povesti legenda despre Steanul Dracului. Klara bătu entuziasmată din palme la finalul legendei, continuând, i se păru Evei, la nesfârșit, să-i pună lui Pahomie alte și alte întrebări legate de acest subiect și despre cum lucrează în lume harul lui Dumnezeu.

Apoi începură să discute despre plante și arbori, depre animale, și chiar despre cărți... Pahomie știa atâtea despre locurile din jur, știa pădurile și pâraiele, cunoștea arborii și păsările, cunoștea plantele și ciupercile. Multe știa, chiar dacă părea atât de tânăr.

Când veni Istvan să le conducă la trăsură, Klara aproape că nu ar mai fi vrut să plece de la mănăstire... Nici nu ar fi putut spune ce o fascina mai mult: locul sălbatic și pitoresc, pacea și liniștea de aici, sau călugărul PahomiÎnțepată, Eva îi reproșă răstit:

-Uiți cine ești? Cum ai putut trăncăni atâta cu omul acela simplu?... Cu un român?!

-Să știi și tu, soră-mea, că pe om nu-l fac mare originea, bogățiile și funcțiile. Pe om îl face mare spiritul. Ceea ce e în interiorul lui, nu în afară. Iar Pahomie e numai spirit! Așa că mai lasă-mă în pace cu ifosele tale! Poate că nu întâmplător s-a rupt roata! Eu sunt încântată de ceea ce am văzut și am aflat astăzi. Dar tu nu ai cum să înțelegi, oricât aș încerca eu să-ți explic.

Istvan râdea stăpânit în barbă, fiind mereu amuzat de disputele interminabile dintre surori. Ba, de multe ori, chiar el le provoca.

SORIN MICUȚIU

Costumașul cel alb

În firul subțire al destinului, nașterea mea a fost un nod complicat, un moment în care bucuria și durerea s-au împletit strâns. Pe 23 noiembrie 1973, am venit pe lume ca cel de-al șaptelea copil al unei familii care cunoștea deja prea bine greutatea vieții. Mama, născută pe 27 iulie 1941, a fost stâncă noastră, o femeie care a înfruntat furtunile destinului cu o voință de fier.

Complicațiile care au umbrat nașterea fratelui meu mai mare au revenit, mai aprige, odată cu venirea mea pe lume. Mama, într-o permanentă navetă între spital și casa noastră modestă, venea să mă alăpteze, să-mi ofere din puterea ei, chiar și când propriile ei forțe păreau să o părăsească. Eu, un nou-născut cu plămânii aprinși de tuse, am fost învăluit în griji și temeri. În nopțile lungi, când tusea mă făcea să mă învinețesc, toți credeam că voi fi o stea căzătoare pe cerul vieții noastre.

Mama, cu o inimă împovărată, pregătise deja un costumaș alb, un dar primit la botez de la preotul satului. Era un veșmânt pregătit pentru o călătorie pe care niciun părinte nu ar vrea să și-l imagineze pentru copilul său. „Am făcut tot ce am putut”, spunea ea, „acum, dacă Dumnezeu va hotărî să-l ia acasă, are acest costumaș alb”.

Dar soarta, în moduri pe care doar ea le știe, a ales alt drum. Am supraviețuit, m-am agățat de viață cu aceeași îndârjire cu care mama se agăța de speranță. Însă, într-o întorsătură tragică, pe 21 noiembrie 1974, mama a plecat să se odihnească, lăsându-ne într-o lume care de acum îi va simți lipsa. A fost înmormântată în ziua în care eu, copilul ei cel mic, împlineam un an. Costumașul alb a rămas neatins, o amintire a unei iubiri necondiționate și a unei vieți care s-a încheiat prea devreme.

Costumașul alb, pregătit de mama cu mâini tremurânde și ochi înlăcrimați, era mai mult decât un simplu veșmânt; era o ancoră de iubire, un simbol al speranței și al dăruirii ei necondiționate. În fiecare cusătură, în fiecare pliu delicat al țesăturii, erau împletite rugăciunile și dorințele ei pentru mine, pentru un viitor pe care îl visa luminoas și plin de promisiuni.

Mama a ținut costumașul aproape, ca pe o relicvă sacră, ca pe o promisiune făcută între ea și divinitate. În nopțile lungi, când tusea mă făcea să mă zbat între viață și moarte, ea îl ținea strâns, ca și cum ar fi putut să-mi transfere prin el toată forța și viața ei. Costumașul alb devenise extensia voinței ei, o punte între lumea aceasta și cea de dincolo, între corpul ei obosit și spiritul meu fragil.

Când soarta a răpit-o din această lume, costumașul alb a rămas neatins, o dovadă a luptei ei nevăzute, a iubirii ei nemărginite. În ziua în care am împlinit un an, în timp ce satul plângea plecarea ei, costumașul alb strălucea în lumina palidă a zilei, ca o stea căzătoare prinsă într-un moment etern. Era testamentul ei pentru mine, o amintire vie că, chiar și în absența ei fizică, dragostea de mamă nu cunoaște sfârșit.

Într-un colț uitat al casei părintești, acolo unde lumina soarelui abia îndrăznește să pătrundă, a fost făcută o fotografie care avea să devină singura mea amintire vizuală cu mama. Nu îmi amintesc cine a fost fotograficul, dar imaginea aceea, în care noi, cei nouă copii, stăteam în jurul sicriului cu corpul fără suflet al mamei, a rămas întipărită în mintea mea.

Tatăl meu, cu durerea sculptată pe chip, mă ținea strâns în brațe, încercând să găsească alinare

în zâmbetul meu inocent de copil de un an. Fratele meu mai mare stătea lângă noi, ochii lui vorbind despre o tristețe prea grea pentru vârsta lui. În acea fotografie, eu eram singurul care zâmbea, un contrast viu față de chipurile îndurerate ale fraților mei.

Acea imagine m-a durut mult timp, dorindu-mi să pot împărtăși tristețea lor, să plâng alături de ei. Dar zâmbetul meu, neștiutor și pur, era un semn că nu înțelegeam finalitatea morții, că pentru mine mama era încă vie, poate chiar zâmbindu-mi dintr-un tărâm nevăzut.

Anii au trecut, și acel zâmbet, care odinioară mă durea, acum nu mai aduce durere. Am ajuns să înțeleg că, în nevinovăția mea, am văzut ceva ce alții nu puteau vedea - că mama nu ne-a părăsit cu adevărat. Acel zâmbet a devenit un simbol al prezenței ei continue, o amintire că ea este mereu lângă mine, ghidându-mă cu iubirea ei nevăzută.

Astăzi, când privesc acea fotografie, nu mai văd un copil care nu știe să plângă, ci văd un suflet care a știut întotdeauna că mama nu este doar o amintire, ci o prezență veșnică în viața mea. Zâmbetul meu, odată sursă de durere, este acum un far de speranță, o dovadă că iubirea unei mame transcende chiar și granițele morții.

Tatăl meu, rămas singur în fața unei responsabilități imense, a devenit un simbol al forței și al devotamentului.

După ce și mama a fost răpită de vârtejul nemilos al vieții, ca și prima lui soție, tata a jurat că nu va mai lăsa pe altcineva să le ia locul. „Nu există femeie în lume care să-i iubească pe acești copii ca proprii ei”, spunea el, privind spre cerul înstelat.

Zi de zi, tata se trezea înainte de răsărit, îmbrăca hainele sale de lucru și pornea la drum, lăsând în urmă casa care gemea sub greutatea tăcerii. La serviciu, mâinile lui bătătorite de muncă adunau fiecare bănuț, fiecare fir de speranță. Și când se întorcea, sacii lui plini cu mâncare erau ca niște comori aduse dintr-o lume îndepărtată.

Pământul pe care îl lucra era ca un prieten vechi, un tovarăș care nu-l trăda niciodată. În fiecare brazdă, tata vedea chipurile copiilor săi, iar în fiecare sămânță plantată, un vis pentru viitor. Nu se dădea bătut, chiar și atunci când ploaia îi biciuia fața sau când soarele îi ardea pielea. „Pentru copiii mei”, șoptea el, „pentru viitorul lor”.

În sat, tata era povestea nespusă a unui erou fără capă și spadă, un zmeu care lupta nu cu balauri, ci cu realitățile crude ale vieții. Și în

fiecare seară, când lumina lămpii se stinge și copiii adormeau, tata își permitea să plângă în liniște, să simtă lipsa Elenei, să simtă greutatea singurătății. Dar dimineața, când primele raze ale soarelui îi mângâiau obraji, el se ridica din nou, gata să înfrunte o nouă zi, gata să fie totul.

Într-o zi de toamnă, când frunzele începeau să-și schimbe culoarea în nuanțe de aramă și aur, viața mea a luat o întorsătură neașteptată. Eram încă un copil plâpând, cu boala mea care îmi amenința fiecare suflare. Tatăl meu, Teofil, se lupta cu toate forțele să țină familia unită, dar umbrele îngrijorării nu părăseau niciodată pragul casei noastre.

În acea zi, unchiul meu, fratele mamei, a venit la noi, însoțit de soția și copiii lui. În ochii lor se citea o hotărâre blândă, o dorință de a lua asupra lor o parte din greutățile tatălui meu. „Teofil”, a spus unul dintre ei, cu o voce care încerca să ascundă tremurul emoției, „ai atâtea probleme, lasă-ne să-l luăm noi pe copilul acesta. Îl vom duce la spital, la medici, și dacă este să moară, măcar să știi că am făcut totul pentru el”.

Tatăl meu, cu inima sfâșiată între dorința de a mă ține aproape și realitatea că nu putea lupta singur cu boala mea, a cedat în fața rugămintii lor. Nu știu dacă și-a dorit acest lucru sau cum a găsit puterea să spună „da”, dar în final, am plecat spre o altă casă. Plecam pentru puțin timp, sau așa credeam, dar acea casă avea să devină căminul meu până la vârsta de 18 ani.

Tranziția către familia mea cea de-a doua a fost ca o călătorie într-o lume nouă. Primele impresii au fost amestecate - teama de necunoscut, dorul de tatăl meu și frații mei, dar și o nouă speranță că poate, în această casă, boala care îmi umbrea zilele va fi învinsă. Am fost întâmpinat cu brațe deschise și inimi pline de bunătate, și încet, încet, am început să simt că aparțin acelui loc, că am un nou început.

În acele momente de cumpănă, când viața părea să-și piardă din strălucire, am învățat că speranța și iubirea pot învinge chiar și cele mai întunecate zile. În salonul spitalului, unde ecoul tăcerii era întrerupt doar de sunetul pașilor grăbiți ai asistentelor, am simțit pentru prima dată greutatea singurătății. Dar chiar și în acea singurătate, am simțit căldura unei noi familii care mă aștepta cu brațele deschise.

Zilele au trecut, unele mai grele decât altele, dar fiecare zi în plus era o victorie împotriva

destinului care părea să fie scris fără milă. În cele din urmă, am fost externat, nu doar din spital, ci și dintr-un capitol dureros al vieții mele. Am fost întâmpinat de unchiul meu, care, cu o inimă mare și plină de compasiune, m-a primit în casa lui ca pe propriul său fiu.

Acolo, înconjurat de veri și mătuși, am descoperit o lume nouă. O lume în care fiecare masă era un prilej de sărbătoare, fiecare seară o poveste spusă la gura sobei, iar fiecare zi o lecție de viață. Am învățat să privesc lumea prin ochii lor, să găsesc bucurie în lucrurile mici și să prețuiesc fiecare moment petrecut împreună.

În acea casă, am crescut nu doar în înălțime, ci și în spirit. Am învățat să citesc între rânduri, să scriu primele mele versuri și să visez la un viitor în care să pot împărtăși cu alții povestea mea. Povestea unui băiat care, în ciuda tuturor greutăților, a ales să scrie un nou capitol, unul plin de speranță și lumină.

-Din volumul încă în lucru „Privilegiatul” sortii”.

LADISLAU DARADICI

POETUL, VACA BUNICII ȘI BUCLA TIMPULUI

AM AVUT PRIVILEGIUL SĂ-L CUNOSC PE POET după ce i-am citit deja volumele, publicând chiar un studiu pe marginea lor; credeam că aflasem aproape totul despre el. Însă între omul din poeme și cel real pot exista diferențe esențiale. Poetul e un orfan al umanității, sinucigându-se puțin câte puțin cu fiecărui poem, e nebunul îndrăgit de Dumnezeu și batjocorit de semenii, e sufletul despuiat rătăcind prin frig și ploaie, îngerul cu aripi retezate, tânjind după iubire și zbor... Iar cel pe care l-am cunoscut eu era suma tuturor acestora și încă a o duzină de duzini... Înțelesesem din poemele sale, de pildă, că pierduse cam tot ce se poate pierde într-o viață

de om; de unde, altfel, acea imensitate de frig și de încremenire din sufletul său fragil? Înțelesesem că flacăra vieții sale e mai subțire decât a celorlalți și că mai trăiește doar datorită ierbii de pe dealurile pe care le cutreieră, prin gutuile și piersicii din ramuri și strugurii din vie, că mai respiră doar prin păsări și melci, goruni și mesteceni, dimineți și amurguri. Bănuisem că e vulnerabil și m-aș fi putut ruga la el, în același timp, ca la un apostol; n-am știut că își scria poemele cu creionul pe niște foi îngălbenite și, mai ales, că are o vacă. O vacuță, cum îmi mărturisise el însuși, ca în secunda aceea să simt o dorință stranie să ating vietatea aceea, alături de bucuria de a-l fi cunoscut, căci îmi fascinasese mintea și îmi răvășise sufletul cu poemele sale deznădăjduite și, parcă, ireale.

B U N I C A M A R T A A F O S T ÎNTOTDEAUNA DE PĂRERE că un părinte trebuie să moară înaintea copiilor săi. Pentru că după ce îți îngropi fiii, viața oricum nu mai poate fi considerată viață; ea însăși a pierdut doi dintre băieții săi. În ziua aceea de sfârșit de florar, plecând de la poet, mi-am amintit de vorbele ei și de vacuța pe care noi doi, într-un trecut îndepărtat, într-o copilărie parcă visată, am iubit-o atât de mult. Iată, așadar, de unde s-ar putea trage slăbiciunea mea pentru bovine, căci de cai mi-a fost teamă de mic, poate din ziua în care am văzut un armăsar biciuit sfărâmând între dinți umărul unui țaran; la fel de mult mai iubeam poate doar mieii și iezii cu care mă jucam primăvara, fiindu-mi cei mai buni prieteni, eu însumi considerându-mă aproape toată viața, în sinea mea, un ied temător și inocent, taman bun de sacrificat... Nu mai știu exact câți ani aveam, poate opt sau nouă, și abia dacă-mi mai pot aminti, cu excepția staturii și culorii, cum arăta Joiana, vacuța bunicii. Poate doar că era mărunță și docilă, dar și puternică din cale-afară. În schimb, îmi amintesc toate detaliile privind vițelul. Pentru că vacuța trebuia să fete, iar pentru noi, chiar dacă locuiam cu câteva case mai sus, pe aceeași uliță, evenimentul nu era mai puțin important ca venirea pe lume a unui copil. Era o zi de vară și eu mă jucam în curte cu Gheri, prietenul cu care am crescut; parcă simt și-acum dogoarea acelei zile. Spre amiază, lumea începuse să se agite: sosise ceasul, vacuța trebuia să fete. Eu și Gheri ne-am suit în pod pentru a asista, în taină, la acel miracol; cum să ratezi așa ceva? Deja aflasem despre ce se întâmplă între femei și bărbați, pândind-o deseori pe tână soție a cantorului

bălăcindu-se goală în pârau din capătul grădinii; odată, descoperindu-ne, ne-a făcut, complice, cu ochiul... Și-l mai pândisem și pe Vasile, *armăsarul* satului, care se întâlnea cu câte o nevastă neglijată și rebelă în capătul livezii de lângă cimitir, iubind-o cu frenezie și cu mare artă... Dar nu văzusem încă o naștere *consistentă*, pentru că pisicile și cățelele nu se pun, nu-i așa, și n-am fi vrut să ratăm prilejul. Dacă rămâneam în curte, chiar dacă nu eram alungați, n-am fi avut acces în grajd, fiind vânzoleală acolo. În curte se mai aflau bunica, tata și unchiul Alexandru. Plus doi bărbați din sat care, fără a fi veterinari, se pricepeau când era vorba de castrări, nașteri ori sacrificări de dobitoace.

LIPIT DE GHERI, APROAPE ÎNGROPAȚI ÎN FÂN AMÂNDOI, așteptam cu sufletul la gură să se petreacă miracolul. Joiana zăcea pe un pat de paie, gemând ca o femeie speriată. Cei doi bărbați erau ghemuiți alături, iar în cadrul ușii, în lumina orbitoare ce năvălea în grajd, l-am zărit pe tata. Apoi lucrurile au luat-o razna, constatându-se că poziția vițelului nu era cea corectă și, pentru a se putea naște, trebuia întors. Mugind, vacuța dădea semne de neliniște. Tata și unchiul Alexandru au intrat și ei în grajd, încercând s-o imobilizeze. Unul dintre bărbați se chinuia să întoarcă vițelul, cu un braț înfipt adânc în vaginul Joanei, însă fără spor. Înnebunită de durere, biata de ea l-a izbit pe unchiul cu o copită în piept. Minutele treceau greoi, iar căldura devenea insuportabilă. Eram atât de speriat, încât uneori uitam să respir, iar Gheri, alături, devenise alb ca varul. După aproape o jumătate de ceas de agonie și chin, cei doi au declarat că, dacă voiau să salveze vaca, vițelul trebuia tăiat în bucăți, doar astfel putând fi scos din pântecul mamei. Când au reușit să taie prima bucată, un picior din spate, Joiana a scos un muget dureros, lovind din nou cu copitele și smucindu-și capul dintr-o parte în alta. Acum unchiul și tata o țineau de coarne, însă ea se zbătea tot mai disperat, în cele din urmă izbind cu capul în pământ, unul dintre coarne străpungând, prin pantof, glezna tatălui meu. Pe urmă i-a ridicat piciorul în aer și l-a trântit cu putere. Tata a urlat de durere, încercând să-și desprindă glezna, vacuța continuând să se smucească și să-l izbească de peretele grajdului. Unchiul a încălecat pe gâtul ei și, strângându-l între picioare și ținându-se de ambele coarne, a reușit să-i dea un mic răgaz lui tata să-și desprindă glezna sfărâmată și însângărată. Cred că am leșinat atunci, căci până mi-am revenit și am

coborât din pod, tata a reușit, cu ajutorul unchiului, așezat pe un scaun, să se descalțe. În ciuda gleznei străpunse și a sângelui curgând șuvoi, mi s-a părut deosebit de calm. Apoi, cred că mi-am pierdut, din nou, cunoștința.

ZILELE TRECUTE, CÂND TATA, AJUNS ACUM LA OPTZECI DE ANI, mi-a povestit despre ultima teorie pe care o auzise, că e posibil ca timpul să facă un fel de buclă în acest univers infinit și relativ, în cele din urmă fiecare dintre noi sfârșind prin a re trăi o dată, de două ori, de o mie de ori aceeași viață și aceleași minunății, m-am întrebat oare eu ce aș alege, care zi a copilăriei mele, pe care s-o re trăiesc la nesfârșit, o zi care mi-a reverberat ființa, murindu-mă și născându-mă iar, orientându-mi destinul spre ceea ce a devenit, lărgind-o sau, cine știe, strâmtând-o nehibzuit, presărând-o cu flori, păsări ucise sau o înșiruire de-a dreptul halucinantă de oameni vii și morți. Și nu știu de ce m-am gândit prima și prima dată la ziua aceea în care, copil fiind, am dat naș în nas cu moartea, la ziua aceea în care un vițel nenăscut, în încăpățănarea de a veni pe lume, și-a ucis în cele din urmă mama care, la rândul ei, era să-l omoare în disperarea și agonia ei pe tatăl meu... Aceea este ziua pe care o re trăiesc acum și aș re trăi-o cu aceeași mirare, durere și teamă în toate viețile mele viitoare, dacă teoria năstrușnică despre care mi-a povestit bătrânul meu, cea cu bucla miraculoasă dar și înspăimântătoare a timpului, s-ar dovedi, în cele din urmă, posibilă...

RĂNI ȘI BLESTEME

TANTI MĂRIUCA MĂ PRIVEȘTE CU BUCURIE ȘI MIRARE: Tu ești, maică? Ce să-i spun? Ia stai colea, mai către lumină, îmi zice. Și eu mă depărtez nițel, apoi iar m-apropii: Ce mai faci, mătușă? C-așa îi spuneam. Deși nu-mi era mătușă, ci soacra unchiului meu Ștefan, care a murit și el de-acum, la nici un an după moartea soției, Dumnezeu să-i ierte... Însă am admirat-o pe femeia asta, am iubit-o ca pe o eroină, fără să i-o pot mărturisi vreodată. Și m-a iubit și ea, nu poți să nu simți lucrurile astea. O mână de femeie trudită de ani, aproape frântă în două. Vorba unchiului: parcă avea un motorăș într-însa. O inimă mare. Trudea de dimineață până seara, prefăcând tot pe ce pune mâna într-un miracol: mămăliga aurie cu lapte de bivoliță, omleta din douăsprezece ouă cu cârnați păstrați în untură, tocana de vițel sau

berbec, cozonacul sau plăcintele. Nicăieri n-am mai gustat bucate ca acelea. Și, fiindcă prima oară când am văzut-o, i-am spus *mătușă*, așa a rămas; nu cred că îi displăcea. Făceam parte din lumi diferite. Mai întâi i-a murit soțul, un bărbat puternic, dificil uneori, veteran de război. Pe urmă i-a murit fiica, lăsând în urma-i patru copii, ca apoi, după niciun an, să-i moară și ginerele. Așa că, după ce m-am așezat și eu la casa mea, la Deva, iar ei la poalele Făgărașului, ne mai întâlneam doar la îngropăciuni. Tanti Măriuca accepta moartea celorlalți cu o cuminenie sfântă, o blândețe aproape stranie. Mi se părea de-a dreptul ireal: să-ți moară copiii, iar tu să poți vorbi despre acest lucru... Pentru că mi-a vorbit despre toți morții ei. Și-mi spunea cum era bine și cum era rău, că oamenii din ziua de azi au tot mai multe probleme și parcă era mai greu să trăiești decât în anii războiului, când viața devenise atât de amară. I-a plăcut că la fiecare moarte veneam și rămâneam la priveghi până dimineața. Pentru că la noi așa se face. Ai venit de departe, îmi spunea cuminte; mi se rupea inima când o vedeam. I-a murit soțul, apoi fata, apoi ginerele și ea părea senină, împăcată, convinsă că toate se petrec după vrerea lui Dumnezeu. Și la voi se stă cu mortul? mă întreba. Adică la catolici, la ceangăii unguri de pe valea Cernei, strămutați din Bucovina cu un veac în urmă. I-am spus că da, că era una dintre îndatoririle noastre fundamentale.

AVEAM JUMĂTATE DIN VÂRSTA unchiului Ștefan și a mătușii, dar ne înțelegeam perfect: când am venit prima dată la ei, la Victoria, împlineam paisprezece, iar ei treizeci. Sunt singur aici, sub munte, îmi spunea unchiul, fratele mai mic al tatei, după ce s-a căsătorit acolo, mai vino și tu în vacanță, mai adă și tu câte o bucată din lumea de acasă... Avea probleme multe la combinat, dar tot își făcea timp pentru mine. Din Victoria, plecam la Cârțișoara. Acolo gospodăria era mare: bivolițe, porci, oi la stână, la munte. Tot timpul aveam de lucru, dar deseori făceam și baie în râul Bâlea, urcam la lac sau la cascadă. Culegeam bureți. Din livadă adunam tone de mere și pere *zaharoase*, cum le spuneau ei, pentru *răchie*. Când vii, îmi spunea tanti Măriuca, lui Ștefan îi râd ochii. Ne răsfața cu bunătăți, era de părere că trebuie să mănânci precum un domn să poți munci ca un țaran. Noaptea era rece sub Făgăraș, aer curat. Beam rachiu sau afinată, stăteam la taclale și fumam. Urșii coborau pe valea Bâlii, până

aproape de sat. Omorau oi, băgau lumea în sperieți. Erau puternici; unchiul îmi arătase câteva fotografii făcute chiar de el. Într-un an, într-o singură săptămână, o ursoaică bătrână a ucis aproape treizeci de oi de la stânele de pe munte.

MĂTUȘA A MURIT ÎN SEPTEMBRIE, apoi în iunie, unchiul. Ea făcuse atac cerebral, el infarct. N-aveau cincizeci de ani. Copiii s-au împrăștiat pe la școli, prin țară. S-au căsătorit. Au trecut anii și de câte ori treceam spre Brașov, lăsam o bucată din mine în dreptul Cârțișoarei. Erau acolo, în cimitir, două morminte care îmi aparțineau, cumva, și mie... Întotdeauna am fost grăbit, niciodată nu m-am oprit, să intru în sat, s-o caut pe tanti Măriuca, s-aprind două lumânări în progradie. Ani la rând n-am apucat să fac *asta*. Este un lucru pe care nu mi-l pot explica acum, cu atât mai puțin ierta. Ultima oară când am fost în sat, în vara în care a murit unchiul, l-au ținut o noapte întreagă la morga spitalului din Victoria. Cineva trebuia să stea de priveghi până dimineața, când veneau legiștii de la Brașov să-i facă autopsia. Până la miezul nopții lumea abia încăpea în curtea spitalului; morga era într-un capăt, la demisol. Un fel de beci în care coborai pe o scară de beton, înăuntru, o masă de fier, un dulap ruginit, o chiuvetă. Câteva geamuri înguste, sparte. După miezul nopții, am rămas doar noi doi: eu și unchiul. Era un frig cumplit. Păzeam lumânările să nu se stingă, încălzindu-mi degetele la flăcăriua lor; a fost cea mai însemnată noapte din viața mea, nu lipsită de durere și de frumusețe. Eu și unchiul, ultima noapte petrecută împreună. Amintindu-ne...

N-AI MAI VENIT LA CÂRȚIȘOARA DE CÂND A MURIT ȘTEFAN, îmi spune acum tanti Măriuca. Au trecut anii... Urc pe munte, îi explic, trec în Argeș. Sunt cu un coleg, e-n curte, afară... Mi-am zis să vin să vă văd. Să trec pe la cimitir, la mătușa și unchiul. Să pun o lumânare... Începe să plângă ușor. E atât de mărunț, pare atât de ușoară, că aș putea-o ridica într-o mână... Eu n-am mai ieșit din curte, îmi spune. Îmi arată picioarele bandajate. Începe să desfacă pansamentul. Picioarele sunt parcă arse, acoperite de răni, sânge și puroi... Șoptește: Durerile-s așa de mari, că nici nu mai contează... Le am de vreo cinci luni, vara mai merge, e răcoare, dar ce-o face la iarnă? Dacă n-oi muri... Simt un nod în gât. Nu am cuvinte. E bine c-ai venit. O să vezi: e bine și pentru tine... Mă ia de mână: Pune mâna pe crucile lor și pentru

mine... Și simt că mai vrea să-mi spună ceva, parcă-i e teamă că aș putea pleca și nu apucă. M-am dușmănit cu niște oameni, spune. Că ne-au luat din pământ, în vale... Că dacă ai mei sunt morți, cine să aibă grijă, cine să-ți facă dreptate... Careva de-al lor și-a făcut casă acolo... O privesc nedumerit: Și-ți trebuie pământul, bucata aceea? Întreb. Nu, dar era pământul nostru, l-am moștenit de la părinții mei... Mă strânge de mână. Și am ținut post negru, spune. Am plătit slujbă ș-am pus blestem. Și s-a făcut dreptate: mai întâi a murit el. Și după încă șapte săptămâni, ea. Și-n noaptea aceea m-a căutat în vis să-mi spună că-mi lasă rănille astea... Că numai de două ori în viață am blestemat și eu... O ascult și simt că nu mai am aer, că trebuie să ies; parcă am picat într-o altă lume. Aș vrea să aflu când a fost prima oară, dar nu știu cum. Și-acum îți pare rău, nu-i așa? o întreb. Dar nu mai urmărește vorbele mele. Cât timp ești în viață, spune, până la urmă trebuie să și mori. Când o mai fi să treci pe-aici, să pui o lumină și pentru mine...

TUDOR CICU

Iertarea

Când soră-mea îmi povestea despre acea întâmplare în care mama cu doi copii mici trecuse, în toiul nopții, prin acele clipe de groază care-i turnaseră focul în inimă, eu eram deja cu gândul la găgăuța Maria, „maica”, cum îi ziceam noi vecinei noastre. La nici o lună de la acea întâmplare, venise în casa noastră să-i pună comprese fratelui meu Costandin, să îl afume cu păr de câine, cum o învățase o țigancă. „Sperietura de la câine cu păr de câine are să iasă, până la urmă”, bolborosea găgăuța pe limba ei tătărască. Ce-i drept, gândeau cu toții, câinele acela al vecinilor de cartier, pesemne, îl speriasc într-atâta, de sărea frate-meu și noaptea din așternuturi, strigând la mama: „Uite-l... uite-l! Se

strâmbă la mine și mă trage după el afară”. Și mă gândeam că pe strada pe care se afla casa găgăuței, unde mă întâlneam cu zgâția de fiică-sa, și-mi arăta fără nicio reținere grinda unde fusese găsit tatăl ei spânzurat, nu mai erau nici clădirea, nici cele două femei, căci pleaseră de mult din sat. Nu prea le mai țineam minte, fiindcă pe atunci eram doar un copil de șase ani. Mama o adusese pe maica în casa noastră, spunându-i tatei că descântecul tătaroaicei o să le facă copilul bine. Și ce-i drept, au încercat. Dar ce n-au experimentat pe bietul copil?! Pe unde n-au umblat cu el, ce n-au făcut, să îl scape din ghearele necuratului! „Ioană, i-a zis găgăuța mamei, să încercăm și cu plumb!” Au trecut și la ritualul turnării de plumb topit în apă. Mama îi ținea cearceaful deasupra capului și maica turna plumbul într-un castron mare plin cu apă și tot bolborosea ceva; ea ne spunea nouă că îi descânta, pesemne ca să alunge spiritele rele, ori, cum zicea maica, un suflet, al nu știu cui, nu avea liniște pe lumea cealaltă și voia să ne transmită ceva.

– Oare ce vrea? se arătase mama îngrijorată.

– Îl zăresc la o margine de cimitir întunecată și înfricoșătoare; iar crucile de lemn sunt amestecate printre cele de piatră și parcă o iau toate la vale. Nu-i văd chipul bine, dar e agitat și cere ceva, nu înțeleg nici eu ce anume vrea.

Așa îi spunea mamei găgăuța ceea ce văzuse și credeam eu că ghicise în formele alea de plumb solidificate în apă. Dar, când credeai că i-au găsit leac, zbârrr!, tot capul lui Costandin îi era o morișcă zbârnâitoare și umbra aceea pocită, ca de nicăieri, îi apărea din nou. Și uite așa au mai trecut două luni de chin, cu tot felul de cazne la care îl supuneau pe bietul frate-meu.

Odată l-am auzit spunându-i mamei, care îl găsisse ghemuit într-un colț pe prispa casei, unde tremura de zor, că *umbra* aceea l-a scos din așternuturi și l-a lăsat undeva la marginea unui lan de porumb, și chiar ne descriesese imaginea copilului acela cu sacul plin de știuleți numai buni de fiert. Apoi, când să plece spre casă, zicea el, umbra se transformase imediat în țaranul acela cu început de chelie și cu puloverul ros de vreme, de culoarea făinii de ovăz, cu ghioaga noduroasă învărtită amenințător pe deasupra capului, gata pregătit să sară din căruța pe care tocmai o oprise val-vârtej la marginea lanului. „Dumnezeii și precista cui...” îi strigase, iar ghioaga îl lovise direct în cap. Auzi trosnitura și apoi înjurătura celui care sărise ca turbat asupra lui. „Doamne, nu mă părăsi!” se închina mama de zor.

Într-o seară, ne-a trezit pe toți. S-a ridicat din plapumă și s-a pornit să îndrume: „O, mânzul meu, dragul meu mânz, cum de te-am uitat? Poate încă mai ești legat de stâlp, singur acolo în saivan”. Și s-a ridicat, sprijinindu-se pe palme. A făcut un pas, s-a clătinat și a căzut în pat. L-am văzut pe tata cum s-a luminat la chip:

–Și-a amintit de mânzul legat cu funia de parul din saivan.

Îl legase chiar el cu mâna lui, înainte să plece la moară, la Inghezu.

–Ioană, tu cred că dădeai cu mătura pe prispă, când el se uita după mine. Atunci i-am făcut cu mâna din carul trecut de barierele porții: „Mă, să nu cumva să uitați de mânzul ăla legat de par! țin minte că am strigat”.

–Ia taci, vrea să mai zică ceva!

–...credeam că mi-a venit rândul. Mă chemase mânzul la el, începu Costandin să povestească, doar că un nod i se puse în gât și îl apucă deodată plânsul. De durere, de scârbă, de umilință, de slăbiciune? Nici el nu realiza. Înțelegea că în fața noastră, răsăriți pe neașteptate deasupra lui, nu trebuia să pară slab și nici măcar în fața cerului, singurul martor la scena aceasta, nu trebuia să pară îngenunchiat. Așa că a tăcut.

În cele din urmă, soluția se pare că a găsit-o tot găgăuța. I-a zis mamei să plece cu Costandin la Hoge cel bătrân, cel ieșit de curând la pensie. „Dacă va deschide cartea și va citi în ea ce i se va arăta, pesemne are să vă spună ce aveți de făcut”, a fost concluzia femeii.

–Du-te, a zis tata un pic neîncrezător, atunci când mama i-a spus ce credea maica.

Soră-mea a mai zis ce știa de la bunica: la poarta lui Hoge, mama a bătut cu bățul în șipcile de lemn și le-a deschis un slujitor al casei. Au stat de vorbă, mama i-a spus pentru ce sunt acolo și după un timp, slujitorul casei i-a poftit înăuntru, spunând că Hoge îi primește ca să le afle necazul.

–Am venit la tine să deschizi kitabașșifa, cum mi-a zis vecina, să îi treacă sperietura copilului meu, bunule hoge. Nu știa ce să spună mai multe. Aștepta.

– Luați loc pe covor, a zis Hoge. Fiecăruia dintre noi, slăvitul Allah i-a legat de gât faptele sale. Dar noi vom scoate o carte, pe care El o va găsi deschisă și poruncește dreptatea, plinirea faptei bune și dărnicia față de copil, iar noi îi vom fi lui păzitori. Și a început a se ruga la Allah.

Când a terminat ruga, s-a ridicat și a scos o kitabi (carte) din seiful încrustat cu motive

populare, care stătea alături, pe un divan. S-a așezat iarăși pe covor, cu picioarele aduse sub șalvării gri-albăstrui și a bătut scurt, din palme. Slujitorul casei a venit destul de repede și el i-a cerut un lighean pentru a se spăla pe mâini, în semn de curățire înaintea ritualului care tocmai începea. Ei au urmărit toate astea cu încordare și privirile li s-au oprit în cele din urmă pe felul în care apa i se prelingea pe mâinile atât de misterioase, cu degete noduroase și lungi.

– „Așik baș!” (Descoperiți capetele!) a spart liniștea Hogea, luând de pe cap turbanul albastru și așezându-l alături. Mai zise: „A dat profetul Mahomed în acest Coran tot felul de pilde pentru oameni, însă dacă ne va aduce nouă un semn, acesta să fie pecetluit în inimile voastre, căci făgăduința lui Allah este adevăr”.

L-au urmărit cum își făcea mătăniile; fiecare mătanie era urmată de rugăciunea lui Allah: „Fie numele lui în veci lăudat!”, după care i-a luat copilului mâna într-a sa și a dus-o deasupra cărții, peste literele curbate, rugându-se: „*tala'al-badru 'alay-na*”*. Și pe înțelesul celor de față, că aici sunt ciudățeni mai vechi. Spirite de demult își găsiseră locul lor sub pământ, dar acum, iată, au ieșit la suprafață. Nu se vor liniști până când nu le vor porunci marele Allah, slăvită să-i fie amintirea în veci, să-l lase în pace pe bietul copil. Dar, pentru asta, să-mi spui cine e omul din familia voastră care ți-a speriat copilul.

– Poate nu-i om, bunule Hogea!

– E om. Îi văd chipul, dar nu e printre noi, e dincolo. Mâna protectoare a bătrânului Hogea arăta spre apus, acolo unde soarele coboară și nu mai luminează în temnița sufletelor plecate de pe pământ. Încearcă să-ți amintești acea noapte când o voce din afara casei voastre ți-a speriat copilul. E vocea unui om. Încearcă, o îndemnă Hogea. „Mare e puterea lui Allah, și-a zis Ioana. Dacă trebuie și această încercare, de ce nu?” Închise ochii și scormoni în minte toate nopțile care puteau fi o cumpănă în viața copilului. „Da, cred că ar trebui să fie noaptea aia când ni s-au furat găștele!” tresări Ioana. Soțul îi era plecat la moară cu căruța. Ducea nouă saci de grâu la moara de la Inghezu să-i macine, să-i facă făină. Ea era singură cu cei doi copii mici. Costandin avea cinci ani, iar Vasilca era mai mărișoară cu vreo trei ani. Spre zori, când încă nu se luminase de ziuă, a trezit-o găgăitul strident al găștelor din saivan. A sărit din așternut și, pe întuneric, a pășit pe lângă geam să caute felinarul aflat pe pervaz. Dibui cu mâna într-acolo și dădu peste lampa de sticlă a felinarului. Își

aminti cum a luat de pe poliță cutia de chibrituri și a aprins fitilul. Cu felinarul aprins, a pășit încet, dând grijuliu ușa camerei de perete. Nu de altfel, dar violența trântiturii i-ar fi putut stinge fitilul abia aprins. Își roti privirea de jur împrejur. Cineva i se agățase cu mâinile de fustă. Erau cei doi copii. N-avusese timp să îi trimită înapoi la culcare, că o voce guturală se auzi afară, dincolo de ușa de la tindă, singura ușă care dădea în prispă. I se păru că aude ceva înfiorător. Nu, nu i se păru. Chiar auzi: „Nu ieșiți din casă, că vă iau gâtul cu cuțitul!” Își auzi copiii scâncind, în timp ce o trăgeau de fustă înapoi în casă. „Doamne! Cine-o fi? De ce ne amenință?” Și găștele găgăiau bruscate pe afară.

– Cred că a fost în noaptea când mi s-au furat găștele, făcu Ioana ochii mari către Hogea.

– Așa, așa, încearcă să-ți aduci aminte, femeie!

Un alt timp și alte imagini avea acum în fața ochilor. Gândul bun, gândul de la început, cel care îi dădea întotdeauna curaj să ajungă până aici, să înfrângă toate opreliștile, îi reveni stăruitor în minte. Pentru ce mersese la soră-sa, Mărioara, de cum s-a luminat de ziuă? Nu mai ținea minte. I se blocase ceva în creier, iar o morișcă închipuită zbârnâi ca o nesimțită și nu-i dădea pace. „Doamne, de m-aș liniști, de m-aș liniști odată!” era singura ei băjbăială în acel labirint lăuntric prin care orbecăia. Își făcu o cruce mare, mai mult la repezeală, cum obișnuia. Căută cu ochii prin cotloanele memoriei și se văzu în casă, la soră-sa, stând stană de piatră în pragul bucătăriei, privind la Mărioara cum se învătea în jurul unei mese pe care se afla o stivă de găște jumulite și pârlite. Aceasta, ținând într-o mână satărul, tocmai se pregătea să se apuce de treabă. Urmase cearta: „Fă, Mărioară, de unde ai tu găștele astea, că nu te-am văzut niciodată crescând în ograda ta găște?!” „Mi le-a adus Gavrilă, în zori, când a sosit de la moară. Zicea că i-a dat unuia, de-acolo din sat, un sac de făină pe toate astea patru găște. Un schimb bun, zic eu”. „Unde-i Gavrilă ăsta al tău?” o întrebase. Soră-sa îi spusese ceva despre cum îl ajutase a lu' Bojin cu ai lui Tîrtic să descarce sacii lor în magazie și acum plecase împreună cu ei, să le ajute și el ălor. Ioana nu mai avea suflu din cauza focului care i se lăsase la inimă. „Fă, Mărioară! Azi noapte mi-au furat toate găștele din saivan. Auzi tu? Toate șaisprezece, una nu mi-a lăsat”. „Și ce vrei să spui, că Gavrilă al meu ți le-a furat?! Uită-te și tu doar patru sunt pe masa asta, vezi tu mai multe? Sunt doar patru, cât face un sac

cu făină. Scrie pe ele că sunt găștele tale? Nu scrie... Doamne ferește!...” „Să-i arză sufletul în flăcările cele mai mari pe lumea cealaltă și un ceas să nu aibă liniște al de mi le-a furat, fă, Mărioară! Doamne, ascultă-mă, n-am blestemat niciodată până acum, dar nu pot, nu pot, când focul ăsta îmi arde inima, decât așa să mă răcoresc!”, mai zisese. Și cu pumnii strânși de revoltă părăsise casa soră-sii, fără a se descărca de gândul cu care venise. Acum, însă, își aminti, dintr-odată, că singurul ei gând fusese să îl întrebe pe Gavrilă dacă bărbatul ei prinsese rând la moară și avea să vină cât mai curând acasă, că ea, de una singură, nu știa pe ce căi să mai apuce în aflarea hoților care o călcaseră în toiul nopții.

Costandin, alături de mama lui, privea când la hoge cum se ruga lui Allah al lui, cu mâinile împreunate, duse în dreptul frunții, când la maică-sa, care nu părea a se mai afla în apele ei. Lângă cartea aceea cu litere ciudate, el vedea doar un bătrân cu barba albă. Îi lipsea turbanul albastru de pe cap, ca să semene leit cu cel trimis de Allah în căutarea leacului său. „Ce naiba se întâmplă cu mine? Ce caut eu aici?”, îi veniră pe buze primele cuvinte. Dar buzele nu i se mișcau nicicum. Făcu al doilea efort să se ridice de jos, de pe covorul verde-marونی. Nu reuși. Și, ca atare, renunță. Tot ce putea să facă era să se concentreze la tot ce se petrecea în jur.

–Hogea, o auzi Costandin pe maică-sa bâiguind, unde mă aflui eu acum?

–Ești pe mâini bune, o asigură Hogea. Tocmai te-ai întors în viața ta. Păreați duși amândoi din lumea asta. Tu, copile, te-ai întors printre ai tăi. Nu-i așa, femeie? Allah și-a lăsat fiul să se întoarcă printre ai săi. Aceasta este făgăduința lui Allah. Și Allah nu-și încalcă făgăduința. Acum puneți mâna aici, zise arătând spre cartea deschisă, și să ne amintim pentru ce am venit aici.

Buzele copilului începură să-i tremure, iar Ioanei i se păru că morișca din cap își încetinește acum zbuciumul acela nebunesc. Se simți ca luată pe sus, dar înainte mai apucă să zărească niște umbre ce alunecau la marginea orizontului, spre locul în care Costandin părea s-o strige ca să nu se îndepărteze de el. Umbrele semănau cu cei care se pierdeau într-o căruță, în susul străzii lor, în acea noapte de groază, când nu mai auzise zgomote în curte și ieșise la poartă. Ochiul drept, cel despre care se spune că dacă se zbate, e aducător de noroc, nu-i dădea pace. Încerca să-l țină închis, dar celălalt păru să clipească în raza soarelui. Totodată, căuta să înțeleagă cam ce plănuiau cele două umbre care

se tot agitau în preajma copilului, umbre văzute doar de ea.

–Gavrilă, soțul surorii mele, să fie pricina necazului nostru? Doar el dintre ai noștri au trecut în lumea de dincolo, se arată surprinsă Ioana. Cumnatul Gavrilă fusese prins într-o noapte în saivanul CAP-ului cu un berbecuț în spinare și paznicii tăbărăseră asupra lui cu bâtele. Nu la mult timp de la asta i se trăsese moartea, îi trecu Ioanei prin minte singura posibilitate ca unul din familia lor să fie pricina necazului care îi adusese aici.

–Fie ca îngăduința lui Allah să fie adevăr pentru el, auzi femeia pe cel care tocmai le purta mâinile de la dreapta la stânga, pe filele Coranului. Nu se împotrivesc față de semnele lui Allah decât cei care nu cred, iar aceștia nu știu să ierte...

Bătrânul Hogea își făcu temenelele cu fața la Mecca, apoi se ridică și îi spuse Ioanei:

–A venit timpul să-i ierți mortului păcatele sale. Zi după mine de trei ori: „Să fie iertat. Allah să-i dea pacea pe care n-o are dincolo!” Și femeia repetă de trei ori după Hogea. Costandin privea totul, ca și cum abia se trezise dintr-un vis tare sucit.

Peste câteva zile, tatăl își privea copilul jucându-se cu câinele prin ogradă și cum se tot înclinau către ei acele umbre ale dușilor sub care alergau. Și în această hârjoană a lor, îi văzu copilului cumpăna vieții depărtându-se de tărâmul unde îi simțise mintea răvășită. Uluit de descoperirea făcută, scoase cavatul de la brâu și începu să sufle în el ceva care aducea a sunet de corn, până când soției, care apăruse pe prispa casei, i se păru că râde de unul singur, în hohote chiar.

* Luna plină a răsărit peste noi! (în arabă).

MIHAI PETRE

DE VORBĂ CU EUGEN EVU

Prin anii 70, tânăr profesor, debarcat dintr-un desant de absolvenți, am făcut cunoștință cu Hunedoara.

Oraș de fum, de miros și culoare, de viață trepidantă, puternic marcată de cele trei schimburi ale Combinatului, urbea trăia prin și pentru, dar mai ales în ritmul acelui colos industrial, adevărată „inimă de oțel”, cu uzine, secții, șantiere, anexe etc.

Concurența civilă o reprezentau câteva toposuri emblematice: cartierele Centru Vechi, OM și OT, zonele comerciale Piața Mare, Dunărea, Rusca și Gambrinus, Corvinul (La Groapă), Metalul și Ardealul și singurul spațiu cultural – Casa de Cultură.

Bine plasată și monumental construită, clădirea (popular numită Teatru!), oferea cadrul desfășurării repetițiilor și spectacolelor diferitelor echipe - de muzică populară și ușoară, de dansuri și teatru –, fiind și sediul Universității Populare și al unui cenaclu literar.

Membrii acestuia, de vârste și formații culturale diferite, respirau și întrețineau o atmosferă de discuții aprinse, zgomotoase și imperative, afumate din belșug cu Carpați, Amiral și Snagov.

Polemicile se centrau pe natura poeziei promovate la cenaclu: total partinică, până la cea lozincardă, oficial încurajată, promovată și publicată în ziarele, revistele și culegerile timpului și cea moderat partinică, cu deschideri spre afirmarea sentimentelor, inclusiv patriotice!, ca trăire sinceră și transpunere de talent, în versuri de un lirism autentic.

Prima direcție era susținută de tinerii care, cu una sau doua poezii publicate local, cântau patria și partidul, considerându-se deja poeți!

A doua era reprezentată de câțiva poeți

consacrați, Chirica, Martinovici și Constantinescu, acceptați ca autoritate de ceilalți membri ai cenaclului. Intervențiile lor aduceau liniște și calmau polemicile, bazându-se pe lectura de calitate, pe experiența scrisului, pe cultura asimilată în timp etc.

Printre cei veniți spre poezie, numai dinspre talent, l-am remarcat pe Eugen Evu - o figură tânără, deosebită nu numai fizic (subțire, blond, ochi verzi), ci și spiritual (sincer și deschis prieteniei, interesat de cunoștințe și cunoaștere – a artei, în general și a poeziei, în special).

Inițială, simpatia reciprocă nu s-a transformat într-o prietenie apropiată. Atât cât a fost și este, prietenia noastră a fost alimentată de stimă, fiecare având conștiința valorii sale și a celuilalt. Sigur, nu spațiul și timpul – devoratoare de relații și sentimente – ne-au lipsit, ci prioritatea preocupărilor noastre. Eu, respectându-mă mai mult ca profesor, am ales clasa, vorbind elevilor mei despre poeți, poezii, cenacluri, curente, tendințe și mode literare etc. El, simțind că nu se poate înscrie în cartea vieții decât ca poet, a rămas fidel artei, pe care a încercat-o ca muzică, teatru, dans, dar – mai ales – ca poezie.

În timp, drumurile noastre s-au intersectat de multe ori: lansări de carte, ore deschise la care, invitat de mine, le-a vorbit elevilor despre poezie și poet, despre artă și chemare, despre închiderea în har și deschiderea spre lume ș.a, saloane ale cărților, festivaluri de poezie, implementarea unei idei jurnalistic-generoase: Renașterea Hunedoarei etc. etc.

Numeroase, discuțiile pe această temă au devenit pe cât de plăcute și instructive ca informație, pe atât de dificile ca desfășurare.

La cei 70 de ani, Eugen Evu ascunde în înfățișarea lui ascetică un suflet de poet autentic, capabil să ardă liric în cuvinte, în expresii sau panseuri. Uneori, pierde firul ideii și deschide paranteze, apoi paranteze la paranteze, pentru a trimite la o întâmplare, la un vers sau la o amintire.

...M-am convins că-mi va trebui timp, răbdare și înțelegere a acestei structuri lirice, transpusă și în cele mai simple cuvinte. Va trebui să-i înțeleg expunerea neliniară în care logica asocierilor interioare excede firescul relației de comunicare, deoarece, ca Emițător, Eugen Evu se miră, întreabă și se întreabă – nu retoric, ci profund -, uită și revine cu un citat din diverși autori, de la clasici la moderni, sau se plasează cu ușurință pe o axă a timpului trăit de el, real sau/și imaginar...

Astfel înarmat și convins de dificultatea, dar și de frumusețea demersului meu, i-am propus lui

Eugen Evu să stăm de vorbă despre poet, poezie, Hunedoara ș.a.

Și a fost ziua I...

Facerea

În cazul scriitorilor, istoria literară consemnează principalele date biografice, în special pe cele legate de procesul afirmării și devenirii artistice.

Din această perspectivă, pot fi identificate momentele care v-au marcat debutul (Revista Familia, 1970 și placheta *Toate iubirile*, 1974, cu elogiosul semnal și salut al lui Ștefan Augustin Doinaș) și consacrarea, cu volumele anilor 80 (*La lumina mâinilor*, 1982, *Aur heraldic*, 1986 și *Ram cu oglinzi*, 1988).

Sigur, în biografia poetului Eugen Evu sunt cunoscute și reținute datele importante, începând cu momentul intrării sub semnul cuvântului poetic și până astăzi, ignorându-le pe cele ale celui născut într-o familie cu bunici, părinți, frați și o soră.

V-ați născut la Hunedoara, dar – ciudat - relațiile dv. cu acest orizont spațial al venirii pe lume nu au corespondent poetic! Mai degrabă, în primele volume, sunt prezente afinități cu arealul transilvănean, marcat de istorie (*sunt dac din luturi hațegane*), de folclor (*greu de doine transilvane*), de Strei (*râul de legătură*) și de Hațegul albastru...(și)...burg între lumi, dar mai ales de Vâlcelele Bune, *sat de piatră...* (cu)...*stejarul druidic* și unde *urme avem*, martore fiind *fântâna și cimitirul aflate în spatele casei de lemn*.

Ați putea descrie această relație cu Țara Hațegului, în general și cu Vâlcelele Bune, în special? Locul acesta, predestinat și prin nume, v-a marcat copilăria, ocazional (în vacanțe sau în unele duminici), ori a fost spațiul definirii spirituale, spre care – nostalgic – reveniți în poezii ale mai multor volume?

Poetul este *nufăr plutind*, iar plutirea începe egal în spațiul și timpul legat de o familie biologică și de una spirituală.

În ce vă privește, afirmați poetic o unitate structurală cu familia spirituală a comunității rurale, definită de *bătrânii satului...un cult de sfetnici...bătrânesc sobor...ce seara/vorbesc cu țara*. Printre ei se află și Bunul sau Moșul...(care)...*bate pe vânt/subțiată coasă*.

Cât de mult i-ați cunoscut pe acești bătrâni mesageri ai înțelepciunii populare, în ce formă și cât de intense au fost întâlnirile cu ei? *Moșul* ocupă un loc special?

Trecută, familia biologică e și puțin și inegal prezentă! Tatăl apare de foarte puține ori în poezia dv.! Aflat *sub deal*, citind din cartea bunătații pentru alții, chiar dacă știe că: *pe omul bun îl pradă cei flămânzi*, vă este un model etic, simplu dar impunător! La fel de puțin prezentă este mama, dar cele 2 poezii în care apare sunt adevărate și tulburătoare ode, demne de cele mai pretențioase antologii: *Mâinile tale, mamă, întârziind pe câmp/Mângâitoare, calde, lumina le sărută...Tu treci așa de blândă privind către apus...Miroși a grâu și-a lună scăldată pe coline și Mamă, cât trăiești e viața viață/Nu ni-i frig în lume, nici urât...Tu și-acuma ne înveți de bine...și...Suntem fericiți când ne răsfață/Ochii tăi de inger ostenit*, dezechilibrând – prin mesaj și realizare – balanța sentimentelor filiale.

Ce rol a jucat, în formarea dv., mama? Prin dansa ați învățat să fiți Om? Prin dansa v-ați apropiat de folclorul literar și muzical – doar două din temele prezente, până la definire, în fibra dv. artistică? Prin ce credeți că (vi) s-a impus? Dar tatăl?

Atmosfera copilăriei s-a împlinit și prin cei 2 frați (Ioan și Gheorghe) și sora (Eugenia) alături de care semnați în *patru zări ale aceluiași cer*. Mai apropiat, recunoașteți, ați fost de *fratele meu Ioan*, el însuși poet, capabil să vadă *sâmburii orbitori ai poeziei*.

În ce relații ați fost – mai sunteți? – cu familia de 6 membri? Au existat și momente de cumpănă? Cum s-au depășit? Ați avut vreun rol, ca frate mai mare, în rezolvarea lor?

Copilăria petrecută alături de frați, părinți și bunici, în spațiul binecuvântat al Țării Hațegului, v-a lăsat o amintire – deși generatoare de (re)trăiri literare – insuficient exploatată.

Ați considerat, că tema este deja și/sau prea *des cercetată*? Sau, din cauza vreunei probleme de familie, ați renunțat în anii 70 – 80, să vorbiți poetic de părinți?

Și a fost ziua a II-a...

Ispitirea

Numai cei ce sunt adevărații slujitori ai cuvântului, schimbându-i umbra pe lumină, știu cât de grea este povara sunetelor – melodii de piatră și grâu, de lună neună și zbor peste râu.

Să le descoperi și să te descoperi cântându-le, copil alergând spre marea oglindire de aur a poeziei, înseamnă conștientizarea bucuriei harului divin.

Dificilă este, însă, asumarea actului de a ieși

în lume, afirmând un talent înăscut, dar și recunoscut de două instanțe supreme: Criticul literar și Cititorul.

Încă de la debut, v-ați bucurat de aprecierile lui Augustin Doinaș, care vă considera „un poet format....o nouă voce a Poeziei autentice (reținând) expresia directă ... (și)... capacitatea acestei sincerități de a se structura melodic ... (semnând)... o lirică a seninătății și luminii.”

Care alți critici, pe lângă Laurențiu Ulici care reținea „câteva nuclee semantice ... energetismul ardelenesc ... unda elegiacă ... evocarea matricei transilvane” și Ion Mircea, pentru care „poezia lui Eugen Evu... (e)... clădită pe un vocabular ales, inspirând prospețime, ritmată și rimată ... (cu o muzică ce)... răzbate din profunzimile textului poetic” v-au încurajat în anii începutului? Au fost discuții de substanță, cu poeți și critici autentici, dintre care v-au impresionat...? Au fost și cei care v-au sfătuit – invidios, colegial și binevoitor! – să renunțați la Poezie...?

Și cu îndemnul/încurajările lor sincere – nu circumstanțiale – ați intrat *sub crucea cuvântului* ... (începând lucrul)... *la crucea ta, Poete*. Alegerea acestui drum a fost sigură, din moment ce vă definiți metaforic *puternic zeu*... (capabil să moară) ... *de tine, tot de tine/ Iubirea mea, iubirea mea, iubirea mea* – Poezia.

Dar au existat și momente când îndoiala vă ispita să ieșiți spre alte zări ale artei, realizând că *râde ceața peste mine ... și nu mai știu/Și nu mai știu*... dacă acesta este drumul Damascului...

Când v-ați dat seama că ispita renunțării la Poezie, pentru alte domenii ale artei (instrumentist, solist vocal, teatru, arte plastice, referent literar ș.a.) e definitiv învinsă, câștigând *lupta cu ingerul negru*? Când ați simțit că sunteți, cu adevărat *cel căutat/Adorat sau/Trofeu/Vânat* de Poezie? Pe ce plan au trecut celelalte arte? Cu care ați mai cochetat și până la ce nivel?

Și a fost ziua a III-a

Chemarea

După ce ați rezistat ispitei de a ieși *în câmp răsând*, ascultând chemarea Poeziei și hotărând să fiți *ogindariul ... care reflectă lumina* acestei lumi în vers, ați ales – sau v-au ales! câteva teme – unele mai consistente prezente, chiar de la debut: patria, folclorul și poetul/poezia, altele doar anticipate – dar importante apoi: iubirea, familia și jocul.

A. Dincolo de ușoare accente tributare ideologiei anilor 70, adeziunea la Patrie e sinceră și totală, expresie a unui sentiment autentic, fie și

pentru că Patria e *România gură de rai*, dar – mai ales – *Transilvania*. *Doamnă* în care se includ, spre bucurie a ființei, Țara Hațegului, Țara Zarandului, Munții Apuseni, Hunedoara etc.

Toponimele acestor spații v-au reținut atenția prin încărcătura lor social-istorică: Hunedoara, oraș rezidențial vă cucerește prin acel *ritual la nașterea oțelului*, dar și prin Castelul Corvinilor, cu *Turnul Nu-te-teme*; Țara Hațegului înseamnă Strei și Hațeg, Densuș și Piatra Roșie, Ulpia Traiana și Vâlcelele Bune; de Țara Zarandului amintesc Brad și Mesteacăn, Tebea și Baia de Criș, dincolo de care se află Alba martiriului lui Horia și Apusenii lui Iancu.

Cum, când și cu ce ocazie ați descoperit dubla subordonare – geografică și istorică – și potențialul poetic al locurilor amintite? Care dintre vizite/excursii v-a impresionat, devenind Poezie? Ce părere aveți despre valorificarea acestui tezaur județean, la nivel local, național și internațional?

Teoretic, și la foarte puține lecții, se mai vorbește azi – timid și în șoaptă – de patriotism. Poezia dv. invită – prin cunoaștere directă a locurilor sfințite de Burebista și Decebal, de Corvini și Mihai Viteazul, de Iancu și Horia – la trăirea sinceră a acestui sentiment. Ce ar trebui făcut, după dv., pentru o redescoperire autentică a valorilor locale și naționale, capabilă să susțină un proces de regenerare moral-patriotică?

B. Încă de la debut, Ștefan Augustin Doinaș v-a recunoscut particularele „cadențe folclorice, claritate și melodie”. Zona geografică de la care vă revendicați - Țara Hațegului, cu prelungiri spre Ținutul Pădurenilor, oferă un imens tezaur folcloric - muzical și literar. Cel muzical și-a găsit în Drăgan Muntean interpretul de marcă; cel literar ar fi putut avea în dv. un adevărat și așteptat rapsod.

Cititorul este impresionat de ritmurile diferite de doină, de la cea de dragoste: *busuioc lovit în joc/de picior desculț de fată*, la cea cu accente istorice: *Doamne Iancu, mândru viu/... într-un fluier de lumină*, la cea geografică: *Chujule, cuvânt cât dealul/Te-a născut în vis Ardealul*, de cântece, de songuri și bluesuri – unele pentru Canon -, de balade etc., în tonalități diferite, de la cele general - umane la cele particulare.

Reține apoi numeroasele obiceiuri, de la cele de iarnă, cu spectaculosul etnografic pădurenesc, la descântecele cu care *Buna* vă trecea dincolo de rău și suferință, sau la nedeile *bătrâne din pădurenime*.

Surprinzător este faptul că, deși cunoașteți până la familiaritate arealul folcloric local, nu ați

valorificat suficient acest material oferit cu atâta generozitate. Există un motiv anume? În ce relație v-ați aflat cu folclorul? L-ați considerat doar o etapă în evoluția dv. poetică?

Reflexe târzii, cu aceeași limpede frazare și respirație populară, apar în *Balada cerșetoarei elitei proletare* și în *Cântec la Vâlcelele Bune*, „unde, acum tot ce rodește putrezește ... (și unde) ... dinspre cetăți vultanul cade/peste biserici în ruine...”

Există posibilitatea revenirii poetice în sfera folclorului, ținând cont de deschiderile talentului dv. spre acesta? O ieșire din conul de umbră în care l-a plasat maturizarea artistică s-ar face spre doină, spre baladă, spre ritmuri și imagini?

C. Poetul și poezia formează, în opinia noastră, tema majoră a operei poetice a dv. Există numeroase definiții – metafore revelatorii – pe care le propuneți, cu o nemulțumire continuă, poetului și poeziei.

A surprinde esențialul relației poet/poezie și a defini artistic aceste concepte devin obiectiv major, în evoluția căruia pot fi identificate două etape: de la debut, până în 82/83, volumele *La lumina mâinilor/Țara poemului meu* și după această dată, până azi.

În prima parte, poetul este un rapsod al patriei și lansează îndemnuri confrăților de a folosi *acest sfânt răgaz de a ne cânta Patria*, căci și el *cântă printre cuvinte(le) ... bușnind din inima Patriei*.

Imaginea poetului – rapsod al *acestui neam și al acestui pământ* se estompează treptat, lăsând loc poetului – cetățean, conștient și nemulțumit de condiția sa de artist care refuză înregimentarea, apărându-și demnitatea, individualitatea și statutul, afirmând că *eu sunt ceea ce descriu*. Dificultatea de a fi un astfel de poet este dublă: e greu *a fi poet într-un oraș depărtat/ De centrul lumii și la fel – ori mai greu e – să scrii împotrivaându-te la noapte*.

În acea perioadă ați trăit realmente povara provinciei? Nemulțumirile erau legate de lipsa timpului necesar creației? De raporturile cu autoritățile locale? De relațiile cu colegii de serviciu și/sau de cenaclu, cunoscând că – printre artiști – prietenii sunt rare și scurte, invidiile dese și de durată? De depărtarea de un cenaclu literar autentic, așa cum era cel timișorean în care ați activat un timp?

După 1982/1983, este certă schimbarea de atitudine. Vă impuneți ca poet – cetățean, împrumutând curajos vocea nemulțumiților. Uneori direct, alteori subtil, vă pronunțați *împotriva promovării femeii ... (refuzați) ...*

dansul acesta sub comanda “Un – Doi” și demascați așa-zisa egalitate: oficial eram în fața a toate egali/ Vulturi, hiene, șacali, papagali.

Ce vă deranja mai mult: numărul prădătorilor sau papagalizarea încurajată până la generalizare? Ieșirea de sub zodia gândirii și intrarea în beția lozincilor de tot felul? Vă mai amintiți de *noi muncim, nu gândim!*? Dacă da, ce formă(e) a(u) luat protestul(e) dv., dincolo de cel(e) poetic(e)?

Poezia programatică, *Cuvântul poetului exemplar către cetățenii orașului său* avea o altă destinație și organele – prezente, atente și vigilente – au sesizat-o, în mod sigur!

IOAN DĂNILĂ

DE VORBĂ CU "UN POET ȚĂRAN CU NUME DE ÎMPĂRAT"

Ioan Dănilă:

- Domnule Ion Machidon, ne aflăm în București, mai precis la Muzeul Țăranului Român, unde sunteți în elementul dvs., dacă ar fi să amintesc doar vorbele lui George Bălăiță atunci când v-a mijlocit intrarea în paginile Revistei „Ateneu”: Ion Machidon este „un poet țăran cu nume de împărat”.

Ion Machidon:

- În urmă cu 49 de ani, în luna iulie, am avut surpriza și bucuria (fiind în satul copilăriei mele, cel în care am văzut lumina zilei, Satu Nou din comuna Urechești, județul Bacău) să trăiesc debutul propriu-zis în Revista „Ateneu”, cu o prezentare fantastică (mi-a mers la suflet!) care mi-a deschis aripile să-mi iau zborul către literatură prin semnătura unui mare și regretat scriitor al nostru, George Bălăiță, autorul romanului „Lumea în două zile”. Iată că, în acea revistă, m-a prezentat în felul acesta: „Ion Machidon este un poet țăran cu nume de împărat. Scrie de mult. Apare prima oară tipărit acum. Un vers greoi, dar încărcat de suflet. Fire închisă, el îngrădește poezia ca pe un arbore pe un deal în lumină. Poezia este chiar felul lui de a fi”. Iată că în februarie 1974 - deci, anul acesta (2024, n.m., I.D.), în februarie, am împlinit cinci decenii de literatură. Am apărut la Poșta paginii, realizată de un mare poet al nostru, care încă este în viață, Ovidiu Genaru. Am avut noroc cu acești oameni care mi-au deschis pentru prima oară drumurile

către literatură, către limba română și către ceea ce e frumos ca spirit al neamului nostru românesc.

Ioan Dănilă:

- Domnule Machidon, putem întoarce un pic timpul, să vedem ce s-a întâmplat înainte de acest februarie 1974? Au fost niște pași care au premers acestui debut.

Ion Machidon:

- Într-adevăr, au fost pași care vin din copilărie, când am scris primele poezii, dar nu pentru mine. În romanul „Călit la focul durerii” descriu amănunțit acest lucru. Eu am învățat primele patru clase în Satu Nou, un sătuc situat undeva, spre un deal, cu o sută și ceva de case, dar la vremea aceea cu foarte mulți copii, de diferite vârste. Profesorul meu de limba și literatura română, Mihai Moroșan (Dumnezeu să-l odihnească!), un om exigent, dar totodată bun cu elevii de la Școala Generală din Cornățel, a cerut la clasa surorii mele (cu un an mai mică decât mine; eu eram într-a șaptea, ea era într-a șasea) să scrie poezii. Era primăvară, cu pomi înfloriți... Sora mea a venit acasă și ne-a zis: „Uite ce ne-a cerut domnul profesor: să scriem poezii. Eu nu știu”. Și atunci am scris eu câteva poezii, pe care i le-am dat ei. Nu se puneau problema de drept de autor; eram bucuros că am făcut o faptă bună, neștiind ce va urma. Din toată clasa surorii mele, nu s-a dus niciun elev cu poezii sau cu ceva scris de ei. Profesorul întreabă: „Cine a adus?” „Eu!”, zice sora și îi dă poeziile profesorului. Se uită la ele și zice: „Păi cum, tu le-ai scris?” „Nu eu; fratele meu”. Așa a plecat dorința de a scrie.

Ioan Dănilă:

- Interesant. Înseamnă că profesorul de română poate fi și un provocator al actului de creație literară.

Ion Machidon:

- Perfect! Profesorul are un rol deosebit, mai ales când e vorba de niște copii mici, pentru a-i aduce către lumea frumoasă, către lumea spirituală. Eram deci în clasa a șaptea și avusesem accidentul care mi-a adus infirmitatea. Profesorul respectiv nu prea a pus bază pe creațiile mele. După asta, însă, a început să mi se deschidă gustul pentru compus și am scris despre primăvară, despre fluturi, despre gâze, despre flori, fiind acolo, la sat...

Ioan Dănilă:

- Și le-ați prezentat cuiva?

Ion Machidon:

- Le-am pus într-un plic, fără să știe

nimeni din familie, și le-am dus la cutia poștală, cum era pe vremea aceea. Pe plic atât am trecut: Revista „Albina”. În rest, n-am mai știut...

Ioan Dănilă:

- Era revista pentru sate, a lui Ion Bănuță.

Ion Machidon:

- Așa e, pentru sate, dar și pentru copii. Și când a venit nea Ion, poștașul, cu șaretă lui (un om deosebit, parcă îl văd), a deschis cutia poștală, a luat plicurile și când s-a uitat la ele, a văzut că pe spate era scrisă adresa mea poștală, dar nu era destinatarul. Vine și i-l dă mamei, și de aici a început tărășenia.

Ioan Dănilă: Ați fost deconspirat!

Ion Machidon:

- Da. „Cum? Tu, în loc să înveți, te apuci de poezii?” Lucruri de genul ăsta, ca părinte.

Ioan Dănilă:

- Nici măcar localitatea? Doar Revista „Albina”? Și a ajuns plicul?

Ion Machidon:

- Nu, n-am trecut București. Nu știam. Și nea Ion n-a mai trimis plicul. Expeditorul l-a adus la mama acasă.

Ioan Dănilă:

- Soarta manuscrisului...

Ion Machidon:

- Și atunci am început să scriu. Am avut o problemă de sănătate foarte gravă (nu e momentul să discutăm aici; toate acestea se găsesc în romanul meu, „Călit la focul durerii”, în trei volume, aproape 1.500 de pagini).

Ioan Dănilă:

- Ați trecut acolo și aceste încercări literare?

Ion Machidon:

- Da. Acolo sunt bine dezvoltate. Am venit la liceu și am continuat să scriu. Aici, un coleg mai mare ca mine, Ionescu Dumitru, de prin Ardeal, se lăuda că publică în „Scânteia tineretului”.

Ioan Dănilă:

- Ce liceu?

Ion Machidon:

- Liceul Agricol Special Nr. 1 din Voluntari, județul Ilfov. Era o școală pentru elevii cu probleme sociale, eu fiind un astfel de caz. Aici mi s-a deschis gustul pentru lectură, pentru citit. Aveam bibliotecă mare și o bibliotecară care ne îndruma foarte frumos către carte, către lectură. Am început să

ION MACHIDON

citesc pe nerăsuflăte tot ce-mi cădea în mână, dar și scriam. Atunci îmi zice colegul acesta, Ionescu Dumitru: „Mă, trimite și tu la Scânteia tineretului”. Era o rubrică, „De la om la om”, de Octav Pancu-Iași, unde apăreau fel și fel, pentru cei care trimiteau scrisori la poșta redacției. N-am citit, n-am văzut, dar în 1970, când am mers în vacanță, învățătoarea din sat mi-a citit o poezie din Scânteia tineretului, cu vin, cu Crăciun... Am fost la Biblioteca Academiei, să văd colecția, și când colo, numărul acela era decupat... Probabil că cine cerceta (poliția?), neavând xerox, tăia ce îl interesa direct. Și tocmai paginile acelea au fost decupate. Mi-ar fi făcut o deosebită plăcere să văd cum ar fi fost acum 60 de ani poeziile mele, dar asta este.

Ioan Dănilă:

- Deci au apărut? Au fost publicate!

Ion Machidon:

- Au apărut în „De la om la om”.

Ioan Dănilă:

- Până la urmă, ce a făcut Octav Pancu-Iași a repetat, peste niște ani, Ovidiu Genaru, când v-a publicat tot la Poșta Redacției poeziile.

Ion Machidon:

- Tot la Poșta Redacției. În liceu – asta e foarte important – grație profesoarei de limba și literatura română Maria Șerban, o profesoară devotată elevilor școlii, am avut ocazia noi, copiii de la țară, să vedem Muzeul „George Bacovia” din București. Era o toamnă cu frunzele aurii, cu un soare de melancolie pură, de visare, de liniște interioară, de bucurie. Nu „Agatha și George Bacovia”, căci după ce a murit Agatha, i-au schimbat numele. Acolo am văzut-o pe soția poetului, iar profesoara de română ne-a spus: „Dumneaei este Agatha Grigorescu-Bacovia, tovarășa de viață a marelui poet George Bacovia”. Era custodele casei și ne-a prezentat tot muzeul. O femeie înaltă, firavă, cu voce domoală, care tot timpul îți dădea impresia că vrea să o întrebi ceva, iar ea căuta să fie pregătită să-ți răspundă. Ulterior, a venit la noi la școală, tot datorită profesoarei. Sala de festivități era arhiplină; elevii erau deja selectați, școala fiind foarte mare, circa 600 de elevi. În sala noastră de festivități cred că eram aproximativ 500. Au venit să o vadă pe doamna Agatha Grigorescu-Bacovia și pe Briel (prima oară când l-am văzut pe Gabriel Bacovia, cu mama lui). Cred că a durat vreo două ore. Era spre primăvară – sfârșit de iarnă.

Ioan Dănilă:

- Numai aceștia au fost invitații?

Ion Machidon:

- Da, ei doi. Doamna profesoară ne-a spus câteva cuvinte despre fiecare, și ei, la rândul lor, au vorbit. Doamna Agatha a vorbit foarte mult despre Bacovia, despre "Plumb", despre "Lacustră", despre "Serenada muncitorului", despre toată poezia lui Bacovia.

Ioan Dănilă:

- Despre cum s-au născut poeziile, adică biografia poeziilor lui George Bacovia...

Ion Machidon: Da. Mai puțin din intimitatea lui George Bacovia.

Ioan Dănilă:

- Despre poeziile ei nu a vorbit?

Ion Machidon:

- Nu, nu a vorbit.

Ioan Dănilă:

- Știați că scrie poezie?

Ion Machidon:

- La vremea aceea nu știam, pentru că eram elev în clasa a IX-a, venit de la țară. Și Gabriel, la fel, a citit două-trei poezii. Era puțin aplecat de spate și avea un parpalac sau un palton, o căciulă pe cap, parcă-l văd și acum... Ne-a făcut o impresie bună. Așa am luat contact, datorită profesoarei, datorită liceului, cu spiritul poeziei bacoviene. Nu știam până atunci cum arată și ce este aceea o casă-muzeu. Ulterior, am ajuns să-mi țin mare parte din sedințele de cenaclu în Casa-Muzeu „Agatha și George Bacovia”. Știm cu toții cum au luat ființă Muzeul și Casa „Bacovia”. Doamna Agatha a dorit ca fiul ei, Gabriel, fiind mai bicisnic (cum se zice la noi, în Moldova), mai firav, a vrut să fie sigură că Gabriel, când ea nu va mai fi, o să aibă un adăpost și un serviciu.

Ioan Dănilă:

- Și a devenit muzeograf la Casa „Bacovia”, titlatură care însemna și a lui George, și a Agathe.

Ion Machidon:

- Da. Spuneți ceva mai devreme despre înființarea Muzeului „Vasile Alecsandri” în Bacău, pentru care ați venit azi în București. Acum sunt alte vremuri, e altă lume. Doamna s-a luptat foarte mult pentru acel muzeu.

Ioan Dănilă:

- Vorbiți despre Muzeul „Bacovia” de la Bacău. Ea l-a înființat, în 1971.

Ion Machidon:

- Nu, vorbesc de cel din București. A reușit de l-a pus pe picioare. A înființat și Cenaclul „George Bacovia”, condus de Domnia-sa până s-a prăpădit. L-a preluat Gabriel Bacovia până prin

'90, după Revoluție. Apoi a plecat la Bacău; nu mai știu nimic de el...

Ioan Dănilă:

- Ați frecventat acest cenaclu? De aici, din București?

Ion Machidon:

- Da, Cenaclul „George Bacovia”, dar nu înainte de a frecventa cenaclul „George Bacovia” de la Bacău, patronat de Revista „Ateneu”, în anii '73-'75. Acolo am cunoscut oameni de toată isprava. Cel care m-a introdus în mediul spiritual băcăuan a fost un sensibil și un fermecător poet, Octavian Voicu, secretarul literar de la Teatrul „Bacovia”.

Ioan Dănilă:

- Constantin Pușcuță, numele real.

Ion Machidon:

- Da, corect. De la el am primit un autograf pe cartea „Viața pe rod”, din 1975. Atunci, cunoscându-mă în redacția „Ateneu”-lui, mi-a zis: „Ioane, mă aștepți! Nu pleci!” Și l-am așteptat. Era tot așa toamnă, frumos. Zice: „Hai, să mergem pe jos așa, până la Teatru”. M-a luat prin Parcul Libertății sau Eliberării...

Ioan Dănilă:

-Parcul Libertății, acum Parcul „Mircea Cancicov”.

Ion Machidon:

- Sunt ani de-atunci. Mi-a povestit multe și m-a invitat la Cenaclul „George Bacovia”.

Ioan Dănilă:

- O secundă! În Parcul Trandafirilor, în centru, nu v-a arătat Octavian Voicu salcia poetului, salcia lui Bacovia?

Ion Machidon:

- Mi-a arătat, dar nu mai țin minte.

Ioan Dănilă:

- Era o salcie sub care stătea poetul. În față era o bancă. Acolo venea poetul și medita. Agatha Grigorescu-Bacovia ne atenționa acum, peste jumătate de secol: „De-ar vrea băcăuanii să aibă grijă de această salcie”. Ziaristul Roni Căciularu nota despre centrul Bacăului, în „Steagul roșu” din 1972, că „grădina e frumoasă, florile îi dau farmec, arborii... Dar acest loc de popas poate fi atenționat mai mult!”

Ion Machidon:

- M-a invitat Cenaclul „George Bacovia” din Bacău. Ce mărturisire doresc să vă fac: foarte greu mi-era. Plecam de exemplu seara, la ora 22, cu trenul de la Cornățel la Adjud, schimbam spre Bacău, și dimineața eram în oraș. Toată ziua, cum se zice, tăiam frunze la câini. Treceam pe la

„Ateneu” doar ca să zic „bună ziua” scriitorilor care mi-erău dragi și până la ora 16, când începea cenaclul, pierdeam vremea. La ora 19 se încheia. Acolo l-am cunoscut pe Mircea Dinutz, care mi-a făcut cunoștință cu Sorin Preda. Ulterior, fiind în București, el m-a introdus la „Scânteia Tineretului” și mi-a publicat din când în când niște crochiuri literare de gazetărie. Acolo, în Bacău, am întâlnit prima oară atmosfera de cenaclu. Frații Chițimuș cântau la chitară.

- va continua -

CONSTANTIN STANCU

INVITAȚIA SCRIITORULUI LA O PORȚIE DE VIAȚĂ SAU PROZA SCURTĂ ȘI ACTUALITATEA TRANZIȚIEI

Scriitorul Radu Igna ne oferă o porție de viață prin cartea de proză scurtă *Poftiți, domnilor!*, apărută la Editura Marist din Baia Mare în anul 2024. El reia ciclul de texte din cărțile anterioare cu noi teme, noi idei, noi personaje. Este o istorie actualizată a vremurilor de tranziție. Aten la ceea ce se petrece în societate, în familie și pe plan personal, povestirile sale aduc o notă de luciditate în epopeile zilnice. Titlul este semnificativ, este *oferta* pe care societatea de consum, suprapusă peste cea de tranziție de la un sistem social la altul, ne-o prezintă zilnic. În fond, fiecare poate deveni un consumator de ținută în aceste vremuri, contribuind la dinamica socială. Oferta este mereu valabilă, insistentă, surprinzătoare. Maestru al dialogurilor dintre personaje, ideile sunt bine puse în rama cuvintelor de fiecare zi. Ele reflectă poziția oamenilor față de paradigma socială în care trăim.

În general, acțiunea se petrece în localități de provincie (Sudolmă, Vadul Alb), cu oameni atinși de speranțe mari, de așteptări și mai mari, de puțină căldură din partea comunității, apăsați de birocrație și întâmplări neprevăzute. Destinul lor este mereu pus la încercare. Cu eleganță și discreție, finalul povestirilor oferă soluții neprevăzute, ludice, străbătute de un umor fin.

Temele au o anumită tensiune între obiceiurile trecutului și noile reguli sociale, personajele se adaptează mai greu, autorul le observă reacțiile, vorbele, speranțele. Este lumea de lângă noi, cu așteptări care nu mai vin în ciuda ofertelor evidente. Nu totdeauna lucrurile se leagă, ofertele nu țin seama de beneficiar, ele au un ritm al profitului și parvenitismului. Există un drum în noapte, întâlniri între bărbați singuri și femei care pot oferi un statut social bun, un om la locul potrivit, chiar autografe pentru politicieni necunoscuți, case de vânzare la oferte venite pe neprevăzute. Apoi emigranții spre alte zări, în căutare de locuri de muncă, apăsați de dor, pendulând între statornicie și aventură. Este explorată și lumea gunoierilor și a câinilor maidanezi în localitățile de provincie, cu organizări sociale inedite și surprinzătoare. Omul străzii are o istorie a lui, se luptă pentru existență cu acei câini maidanezi, flămânzi și ei. În fond, resturile de produse alimentare și de tot felul, rămase de pe urma consumului la care avem oferte, spun multe despre lumea în care trăim în însingurare și apăsați de probleme sociale.

Funcționarul de la cadre, Gheorghe Dobrin, este bine înșurubat în procedurile de analizarea angajaților. Iese cu greu din tipare. Nu vede schimbările din jur, aranjamentele care se fac peste capul său, sub influența vremurilor imprevizibile. „Pe scurt, m-au acuzat de incompetență și rea voință. Pe mine, Gheorghe Dobrin, care am fost douăzeci și opt de ani apreciat pentru competența profesională și politică în administrație. Nu pot să sufăr indivizii care chicotesc împotriva forurilor conducătoare. Că de ce așa și nu așa!” (p.12). Monologul interior este abrupt, el reflectă o mentalitate creată în timp, rigidă, legată de proceduri, de idei înghețate. În ciuda schimbărilor, funcționarul se consideră mereu la datorie, zi de zi...

În localul „La doamna Stela” – titlul unui text – se perindă multă lume. În căutare de locuri de muncă, Vasile a reușit să se adapteze noilor cerințe, migrează în străinătate și reușește să

câștige o situație socială. Povestea lui la „un pahar de vorbă” și o cafea, este tipică pentru o pătură socială în căutare de resurse. Evident, întâmplări neprevăzute îl duc în situația să piardă mult. O aventurieră, Natașa, îl jefuiește, personajul rămâne într-o situație incertă. Comoara sa s-a evaporat, soția îl aștepta cu banii, e nevoit să caute o altă destinație în străinătate, pentru alți bani. Vasile își spune povestea cu naturalețe, parcă astfel de întâmplări se petrec uzual, au devenit banale. Într-o lume în tranziție, fiecare își caută locul, stările, speranțele. „Dimineața, parcă nu puteam deschide ochii. Am strigat: Natașa, unde ești? Hai repede că aş mai avea, aici în pat, știi tu ce, cu tine. Natașa nicăieri. Eu, singur în camera aia, acum însorită. Hainele îngrămădite pe scaun. Mercedesul, nicăieri. Cobor furios în hol. Cei de la Recepție parcă nu și-au revenit din somn. Tânăra aceea blondă? A ieșit... Mercedesul acela negru, din parcare? A demarat în zori...” (p. 64). Doamna Stela ascultă povestea și notează în caiet consumația... Vasile este bun de plată... Totdeauna va exista un Vasile care va trebui să plătească prețul.

Epoca de tranziție pune oamenii în situații neprevăzute, doamna Hermina Herman, Georgescu după căsătorie, a devenit un funcționar potrivit la locul potrivit, cunoscând limba germană s-a realizat la fabrica de bere. Dar vremurile în schimbare, cu noii acționari, privatizarea aducând noi planuri, necesită ca doamna Hermina să poată folosi zilnic limba franceză. Femeia se adaptează, învață noul canal de comunicare, apelează la un profesor, ia meditații. Apoi limba engleză și tot așa, pentru că la finalul povestirii doamna Hermina să fie nevoită să învețe limba spaniolă. Aceste schimbări de planuri aduc tensiune, stres, neliniști. „Vorbește perfect germana, scrie pe calculator versiunea românească a textelor trimise de la Viena, unde compania își are sediul. În mai puțin de o oră, mapa cu documente se află pe masa directorului. Tot ea face și cafelele, ceaiurile, conform solicitărilor domnilor din conducere, amenajează sala pentru consfătuiri, întâlniri, vorbirile la telefon în limba germană. Într-un anume fel, se poate accepta ideea că doamna Hermina se confundă cu fabrica” (p. 45).

Nici politica nu este exclusă din tablourile de tranziție, autorul a scris o carte despre „orașul nostru”. Domnul Gheorghe Hențanu dorește un exemplar, dar cu autograf. Cartea, însă, nu este

pentru familia solicitantului, este pentru șeful băiatului de la București, dar, ghinion, domnul nu cunoaște numele șefului, e nevoie să alerge acasă, pentru a afla numele. Autorul, după lungi discuții, ia decizia: „Scrie dumneata ceva acolo, privind cum pedala grăbit pe mijlocul trotuarului” (p. 53). Politica vine în urma problemelor din familie. Solicitantul povestește despre copilul său: „Când nu bea e om ca tot omul. Dacă vi le-aș spune pe toate, ne apucă noaptea. Acum doi ani, în primăvară, a intrat la mine în cameră și a început să mă strângă de gât, că nu-i dau bani... M-am eliberat cu greu și am fugit pe stradă... Trei luni am locuit la un prieten. Venea toată ziua, că ce am cu el... De atunci avem fiecare camera noastră. Cum se face seară, încui ușa...” (p. 52).

Exemplele pot continua, Radu Igna are darul de a povesti pe scurt despre oameni, destine, situații, schimbări de tablouri din viața socială. O face în cuvinte directe, cu atenție la detaliile care pot semnala esența temei. Fraza curge blând, cu sensuri multiple, deși personajele văd doar un singur sens. Este familiar cu cititorul, este apropiat de personaje, are mereu o soluție pentru ieșirea din situațiile inedite. Prin cartea de proză scurtă, el continuă narațiunile începute în cărțile anterioare, cum ar fi *Armonia Snack-bar* (2000) sau *Lazăr nu mai vine* (2005). Face parte din galeria prozatorilor ardeleni care au avut substanță în cărțile scrise și publicate. Mesajul este unul lucid, mulat pe o realitate cunoscută, uneori refuzată sau ocolită. Doza de umor sau morală dau schițelor o dinamică aparte, lectura are un final care se deschide spre inima cititorului. La finalul cărții, avem câteva date bibliografice despre scriitor, prozator preocupat de partea serioasă a vieții.

Radu Igna, profesor, scriitor, publicist, om al culturii în cetate, este un model pentru scriitorii de astăzi, un „dascăl” pentru cititor, un iubitor al literaturii. Născut la 6 noiembrie 1934 la Glodghilești, Hunedoara, are perspectiva timpurilor, simte acut drama, căutările, bucuriile omului de astăzi. Iată că proza scurtă are în scriitor un bun reprezentant, textele prezente ne redau viața de veșnică tranziție de la superficialitatea de fiecare zi la viața mișcată, a individului clasic, aflat pe holul istoriei. Atmosfera din spatele scrierilor este cea a României de astăzi în căutarea unei identități pierdute, a oamenilor în căutarea timpului pierdut și a viitorului sperat. Opera scriitorului merită citită pentru că *poezia locului, umorul, memoria ca moștenire, bunul simț*, ne fac mai

buni, iar un răsărit de soare în aerul rece de munte din Țara Hațegului dezvoltă o lumină ireală peste cei ca au fost, ce sunt, ce vor fi... Texte scurte, percutante, ne aduc în realitatea necesară „eroului” de tranziție și ne cheamă la veghere în pădurea de mesaje și manipulări.

CONSTANTIN STANCU

Priviri, tablouri și năluci Tablouri trecute, bucurii mărunte, fotografii lirice

Tabloul literar se schimbă permanent. Stilurile dau năvală peste cititori, uneori se revine la stilul clasic, liniștit, cu ritm și rimă, fără să iasă în evidență marile șocuri lirice. Dumitru Tuhuț se încumetă să ne ofere volumul *Priviri, tablouri și năluci*, apărut la Editura Castrum de Thymes, din Gioroc, în anul 2024, un număr de 70 de pagini. Susținut de doi scriitori, Daniel Marian și Daniel Mariș, autorul ne propune câteva teme personale. Este realitatea imediată, plus un subiectivism liniștit, bazat pe melancolie, singurătate, nostalgie, discurs șoptit. În mod curios, el fuge de realitate și croiește o lume a sa, o prezintă ca pe un tărâm aparte, aproape mirific. Cartea are trei paliere: *Căutătorul de icoane; Pictor de ocazie; Fotografii ciobite*. Este, așadar, în căutarea de certitudini, de semne clare.

Lumea sa se derulează în ritmuri interioare. Caută să dea consistență acestor semne, iar realitatea îi se pare frântă, brutală, de evitat, cu accente spre nebunie.

Este multă interiorizare în poezia sa, lipsesc și elementele de cultură clasică, din care să susțină această lume. Sunt semne religioase, o credință mult interiorizată, un discurs timid. De la contemplare la căutare, la bucurii mărunte. De la certitudini la un timp ars, frânturi și fracturi. Iubirea este înfrumusețată de sentimente ideale, utopice, ascunse în taină, inocență. Realitatea oferă spaimă, năluci, vedenii, nebunie. Sensibil și sincer, autorul lasă lumea din jurul său să dea năvală peste sine. Se ascunde după tablouri, năluci, privirea care abolește sunetul, tăcerea care dă fundalul. Vremurile în care trăim creează

contextul retragerii, a refugiului în poezie sau zone spirituale.

De remarcat sfiala în fața poeziei care este locul de refugiu: „Nu sunt vrednic, Doamne, să-ți apleci privirea/ și s-ascuți ce-ți cer în nepăsare;/ cufundat în umbre și uitare/ parcă nu mi-am înțeles menirea” (*Rugăciune*, p.9). Ca o notă aparte, ultimele versuri din poezia aceasta condensează mesajul, au consistență, vin să echilibreze întregul text: „La o margine de timp rămas stingher/ dă-mi la Tine-n curte, Doamne, un ungher”.

Bucuriile de fiecare zi aduc semnele în existența autorului, ele sunt dureroase, durerea îi dă temperatura realității: „O icoană veche, țândări sfârâmată/ îmi sângerează aspru ființa/ dar cu ea alături crește și credința/ chiar dacă umbră, strâmtorată” (*Bucurii mărunte*, p. 23). Înainte, însă, bucuriile mărunte sunt prezente, legând trecutul de prezent: „Bucurii mărunte mămpresoară-adesea/ o spoială ce se trece în grabă/ nostalgii mă încearcă prin zăbavă/ și frânturi de vise fără înțeles” (p. 23). Prezența iubitei vine cu noi comori, autorul se lasă copleșit de moment: „Ascunzi în ființa ta comori de taină/ ce-n dar ți-au fost aduse din pruncie;/ tu nu vezi c-au început să cearnă/ în jurul tău culori și reverie” (*Comori de taină*, p. 43).

Apropierea iubitei schimbă stările, există o contopire între ființe, o legătură subtilă: „Prin vene îmi curgi ca sângele vibrând -/ amestecul de ființă și lumină/ și nu mai ești în mine o străină/ ci țipătul ce vine fulgerând” (*Contopire*, p. 47). Grădinar într-un rai personal, stihuitorul se vede nevoit să abandoneze lumea sa: „De dragul tău mi-am părăsit grădina/ în care am creat din flori dantelării/ și ți le-anin acum în plete aurii/ și să-ți sporesc cu ele vraja și lumina” (*Grădinarul*, p. 50). Imaginea grădinarului accentuează starea, răbdarea acestuia aduce rodul, fructele coapte. Este preluată din poezia universală cunoscută (Tagore).

Există un fior romantic în poezia aceasta, unul preluat din cea tradițională, femeia este idealizată, natura este un tablou perfect, sentimentele sunt nobile, cuvintele sunt alese cu grijă, contextul mai larg este absent. Un refugiu în poezie și visare.

Realitatea aduce dezechilibre, iluzii, tablouri inedite, chiar nebunie: „Pe lângă noi plutește nebunia/ cu numele schimbat. Sub alte haine/ pe toate le-mbrăcăm și le propunem taine/ la care ne-nchinăm și acceptăm sclavia” (*Nebunie*, p. 62).

De remarcat ultimele versuri din fiecare poezie, sunt adunate energiile nedeclarate, au impact și aduc o scurtă concluzie despre lumea omului atins de fiorul liric. De reținut versurile care coagulează stările, dau consistență mesajului liric: „Solstițiul – cumpănă la capătul de drum/ se-ntrezărește-n nemișcare și acum. (p. 29); „Dar mă-ntrezăresc printre ruine/ prinț și lucrător în curțile străine” (p. 27); „Fragila existență de nectar și miere/ topește-n noi credință și durere” (p. 40); „Prin stele se prelinge cerul în pământ/ să ne preschimbe spaima în cuvânt” (p. 57) etc.

O atenție mai mare acordată modului cum se țese poezia, mai dens, mai tragic, cu esențe tari, plus elementele eterne ale culturii care a modelat lumea, ar fi de așteptat în poezia lui Dumitru Tuhuț. Timpurile vor oferi noi perspective, rămâne la voința sa depășirea limitelor. Evadarea din sinele apăsător de melancolie și nostalgie ar da forță poeziei, alături de asumarea notelor de postmodernism și modernism cu accente fulgerător de abrupte în discursul poetic. Daniel Mariș reține în postfață: „Viziunea sa asupra existenței aducea acea stare de pace interioară, de eliberarea sufletului, căutător cu țință al frumosului, bântuit pe alocuri de o undă de tainică tristețe” (*Scene din firescul imaginar*, p. 67).

În prefață Daniel Marian susține: „Pictor în cuvinte sau/ și poet de imagine, depășind inițiativ pretensiile forme, Dumitru Tuhuț dovedește și această tehnică a sonetului, adusă într-o obiectualizare de domeniul prezentului. Taine împărtășite și descifrate, așadar, în beneficiul nevoii de fenomen liric autentic” (*Turnarea în forme. Esența peisajului*, p. 7).

Stihuitorul se descrie cu discreție: „Lovit ades și nebăgat în seamă/ purtam în inimă doar semnul de naștere -/ pe umeri duc un om mai mare/ ce-mi cere tot mai des tribut ori vamă” (*Solstițiu*, p. 19). Poezia este tributul care dă sens și dinamism existenței sale. Vede dincolo de orizontul poeziei sale de acum, o altă poezie...

Și-a pregătit tablourile, vedeniile, dreptul de a privi cu inima...

Constantin Stancu
Ian. 2025

ELISABETA BOGĂȚAN

Petru Ilie Birău De la cercetarea etnografică afectivă la expresia artistică

Prezentat cu mult entuziasm de prof. univ. dr. Carol David, („Artistul Petru Ilie Birău, a cărui creație prezentă se situează în zona expresionismului abstract de o remarcabilă forță și subtilitate cromatică și dinamică, având un limbaj contemporan, întreprinde în lucrarea prezentă o coborâre la origini, la sursele energiilor spirituale fondatoare ce îi determină opera.”), autorul Petru Ilie Birău se dovedește, în „**De la cercetarea etnografică afectivă la expresia artistică**”, publicată la Editura Codex Aureus, București, 2018, așa cum precizează același Carol David, „un căutător al sensului ființării”.

În introducerea la cercetarea propriu-zisă, pentru a-și clarifica demersul, Petru Ilie Birău subliniază la „**Semnificații identitare**”: „Cercetători din diverse laturi ale științei (psihologi, sociologi, filozofi, etc.) au remarcat faptul că, în esența ei, concepția umană despre lume se formează în primii ani de viață, în principal prin impactul afectiv și prin spectrul vizual: „Plan de viață” („Lebensplan”) și „opinie” („Meinung”) se completează reciproc.”

De asemenea, pentru sublinierea importanței copilăriei în formarea spiritului persoanei, autorul se reazemă și pe cuvintele lui Gaston Bachelard, din „Poetica spațiului”, (Pitești, Paralela 45, 2003, p. 47) : „În noi copilăria rămâne vie și poetic utilă pe planul reveriei și nu pe planul faptelor. Prin această copilărie permanentă menținem poezia trecutului. A locui oniric casa natală este mai mult decât a o locui prin amintire, înseamnă a trăi în casa dispărută așa cum am visat în ea”. Și autorul

concluzionează: „Familia și casa, habitatul în care ne naștem și creștem, dobândesc astfel dimensiunile unei *paradigme*, sau *matrice engramă* pentru spiritualitatea noastră, de care beneficiem pe tot parcursul vieții.” Pe această linie autorul fixează bazele demersului său: „Am avut privilegiul să mă nasc și să cresc într-o familie care face parte dintr-o societate autarhică, unde se păstrează încă vie cultura tradițională, grefată pe o matrice arhaică distinctă, fapt ce m-a determinat afectiv, m-a influențat și consider că mi-a îmbogățit viziunea artistică.”

Comparând societatea arhaică, pentru care lumea începuturilor avea conotații sacre, cu cea modernă, autorul se folosește de un citat din Mircea Eliade: „Originalitatea omului modern, noutatea sa în comparație cu societățile tradiționale, constă tocmai în hotărârea sa de a se considera ființă pur istorică, în dorința sa de a trăi într-un cosmos fundamental desacralizat.” Pe această linie Petru Ilie Birău subliniază reflectarea acestui proces în arta contemporană: „În arta contemporană se încearcă reconsiderarea obiectului în funcție de adevărata origine. Când este degrevat obiectul de semnificația sacră, îi rămâne cea magică, iar dacă și această semnificație este refuzată, ca ultimă prezentă a sacralității rămâne frumosul.”

Subcapitolul „**Repere mitologice**” al „Introducerii”, în efortul de definire a „matricei stilistice”, caută să definească formarea mentalului și a personalității tinerilor în orizontul mental tradițional: „Pornind de la această premiză am analizat procesul realizării hainelor populare ca *element spiritual și artistic definitoriu* pentru cunoașterea concepțiilor de viață și a conotațiilor spirituale disimulate în crearea și purtarea acestora”. Referitor la aceasta, autorul precizează: „Felul în care o fată își concepe primul costum popular relevă mai ales *însușirea temeinică a tradiției spirituale strămoșești* și *înclinațiile artistice personale*, atribute ale sensibilității și purității sufletești. (...) Conform *cutumelor ancestrale*, perpetuate până recent în satul Cimpa, unde am efectuat în principal cercetarea, coaserea primului rând de haine populare trebuia să se desfășoare în secret, acestea nu erau văzute de către nimeni altcineva pe parcursul creării lor (nici chiar de către membrii familiei), fiind cusute de fete în ascuns și mai mult atunci când mergeau cu animalele la păscut, sau seara târziu, când terminau celelalte treburi gospodărești. Aceasta este o formă de inițiere

despre care am aflat că se desfășura în trecut și în alte arealuri de pe teritoriul românesc.” (pag. 6). Pe această cale, urmând gândirea lui Mircea Eliade, autorul depistează în gândirea arhaică românească, tendința de „întoarcere progresivă la origine”, la „începutul absolut”, la *illo tempore*. Apoi face legătura cu creația artistică: elementele lumii înconjurătoare „disimulate în subconștient, fiind transferate apoi în creația populară, sub formă de *arhetipuri și simboluri*”. Subscriind la ideile lui Constantin Prut, autorul vede aici „o identitate structurală”, nu o „solidaritate magică”. Iar acest transfer în arhetipuri și simboluri, afirmă autorul, este foarte evident în motivele straielor populare.

„Apoi modul în care se lucrau hainele pe ascuns, pentru a nu li se fura modelul, reprezintă continuitatea unei taine ancestrale a inițierii, o formă de manifestare ritualică în care este implicat actul de creație, ca un garant al reinstaurării legăturilor tainice cu Divinul sau cu strămoșii, așa cum remarcă Eliade: «Întrucât ceremoniile inițierii au fost întemeiate de Ființele Divine sau de Strămoșii mitici, celebrarea lor reintegrează Timpul primordial»”. (Mircea Eliade, *Nașteri mistice*, Ed. Humanitas, Buc., p. 20). Petru Ilie Birău face o interesantă paralelă între Arborele lumii și structura costumului popular momârlănesc. De asemenea, el subliniază argumentat faptul că „sursa primordială a creației populare românești” o reprezintă *gândirea arhaică*.

Autorul consideră că aceste comunități izolate, ferite din calea popoarelor migratoare, au fost esențiale pentru poporul nostru: „În asemenea locuri de taină s-a format acel tip de societate organică, obligată să funcționeze, să se descurce, prin propriile resurse, pe care reușea să le creeze și să le administreze. Aici își are sorgintea societatea autarhică și distincția culturii arhaice.” (pag. 16).

„Cântecul din fluier, o legătură cu strămoșii” afirmă Petru Ilie Birău, și argumentează: „Specific satelor de pe Jiuri, până acum 30-40 de ani, era și faptul că toți băieții învățau să cânte din fluier”. (pag. 39). Și punctează aspectul cel mai important: „Creativitatea era la loc de cinste și în acest domeniu, pentru că, dacă fiecare fată trebuia să-și facă un rând de straie populare, creație proprie, fiecare băiat cu oarecare pretenții, trebuia să compună cel puțin o melodie originală, care să-i poarte numele, aceasta reprezentând una din garanțiile succesului la pețit.” (pag. 42).

De asemenea, autorul precizează specificul

stilului momârlănesc: „Doar momârlanii din satele Văii Jiului cântă din fluier în stilul așa numit cu gât”, adică fac basul printr-un anumit gâlgâit din gât”. Autorul vede în acest stil o ascendență cultică: „Un aspect important, care face dovada unei ascendențe cultice a cântecului de fluier „cu gât” în străvechiul ritual șamanic de pe teritoriile daco-geților, este dat de faptul că la fluier se cântă doar individual, în toate comunitățile de oieri jieni. Nicăieri în vechile sate de pe Jiuri fluierașii nu au cântat în grup.” (pag. 42). Căci „Stilul de a cânta din fluier, numit de momârlani „cu gât”, are în primul rând conotații spirituale” (pag. 44) și autorul aduce declarații ale băstinașilor că aceste cântece trezeau spiritele naturii. El afirmă, în plus: „În urma cercetărilor efectuate și a bibliografiei studiate, am ajuns la ipoteza că acest mod de a cânta la fluier, alături de cântecul „cu noduri” ori „horea din grumaz” (...) își au originea în cele mai vechi ritualuri șamanice, ale unor populații străvechi din încrengătura popoarelor indoeuropene.” (pag. 45)

Autorul subliniază trăsături ritualice și în dansurile populare vechi din țara noastră, în particular „jieneasca”, specifică momârlanilor, citându-l pe Ovidiu Bîrlea, din „Eseu despre dansul popular”: „Aceste jocuri și dansuri arhaice, cum sunt jocul călușarilor ori „jieneasca”, prin calitatea lor ritualică atestă o ascendență în dansurile ritualurilor șamanice” (pag. 47). În acest context, autorul citează mărturii că în vechime „jieneasca” se juca într-un mod care amintește de călușari. Specific acestui joc, subliniază autorul, este faptul că muzica pe care se juca era și ea specific „jienească” și era cântată doar la fluier.

În privința cântatului la fluier, autorul a mai identificat o trăsătură cu semnificații magice: „O trăsătură cu semnificații magice se identifică și în udarea fluierului cu alcool înainte de a „zâce”, în special cu țuica pe care momârlanii o au din belșug.” Autorul consideră, de asemenea, că această expresie, a „zâce” din fluier, denotă la fel „sorgintea ritual-șamanică a cântatului din fluier din zona Văii Jiului”: „Această „zicere” din fluier poate avea sensul de comunicare, de rostire pe cale melodică a unei formule magice integrată în trecut de șamani într-un rit de invocare a spiritelor, înălțat prin sunetul fluierului către universul spiritual”. (pag. 50)

Și, concluzionează autorul: „Toate aceste aspecte întregesc o spiritualitate străveche, prin care omul arhaic a creat arta și reconstituit universul magic în care trăia țăranul român sub

spectrul prezenței supranaturalului.” (pag. 51)

Pentru înțelegerea unei opere de artă, P. I. Birău consideră că este importantă înțelegerea contextului socio-istoric în care a apărut ea. Astfel, el arată importanța pentru mentalul colectiv al comunităților a unor noțiuni ca *vatra satului*, *vatra casei*, *talpa casei*, care aveau multe conotații spirituale. El consideră gospodăria tradițională românească drept unicul simbol peren al grădinii Edenului. În legătură cu *vatra casei*, autorul subliniază un aspect particular: „pe lângă această vatră principală, gospodăria țărănească din zonele subalpine ale României are încă două vetre aproape la fel de importante, una undeva la hotarul cu muntele, o așa numită „colibă”, construită între fagi seculari și care în trecut era ceva mai mică decât casa din sat, dar prezenta aceleași caracteristici. (...) o a treia vatră o reprezenta stâna, aflată în munte și gospodărită vara de una sau mai multe familii.” (pag. 55)

Mai mult, în trecut, aceste vetre, azi secundare, erau principale: „După cum am aflat de la bunicii mei și de la alți bătrâni din sat, în trecutul mai îndepărtat, principala activitate a țăranilor jieni, legată în special de creșterea animalelor, se desfășura mai mult la colibe din zonele subalpine și la stânilor de pe munte, și abia mai târziu, când s-au înființat școlile prin aceste locuri, băștinașii au început să coboare și să formeze satele din văi.” (pag. 58) Și aduce argumente: „O altă mărturie în acest sens este dată de numeroasele vetre de stâni, colibe și acareturi, aflate în zonele montane din masivul Șureanu, despre care mi-au povestit bătrânii din satul Cimpa” (p. 58).

Autorul dă și informații interesante despre organizarea socială în comunitățile de momârlani: „la baza piramidei sociale se află stratul *opinieii satești*, alcătuită din mulțime, din „natul satului”, urma apoi stratul *cetei* de feciori (și fecioare), *stratul cetei de oameni vrednici* (împărțit în subcete profesionale) și culmina cu *stratul cetei de bătrâni*, din care erau aleși *căpeteniile satului*. ” (...) Ceata de bătrâni, prin căpeteniile ei, exercita o *gerontofratrocrație*. Ei dădeau și îndreptau legea, care era legea pământului (numită restrictiv și „obiceiul pământului”)” (p. 61). P. I. Birău consideră că la baza funcționării ca o comunitate închisă stă stima de sine a momârlanilor. Deși în general îndeletnicirea lor de bază a fost și este creșterea oilor, P. I. Birău precizează că la început ei creșteau mai mult capre, care erau mai rezistente.

Analizând în continuare elementele tradiționale ale vieții momârlanilor, autorul consideră hainele populare tradiționale ca încadrându-se în dimensiunea magică a existenței. El subliniază „semantismul disimulat în aspectul și semnificațiile creării hainelor populare specifice locului, care păstrează o parte din chintesența spiritualității românești autentice. // Semnificația totemică, în cazul acestor straie tradiționale, este determinată și de faptul că sensul întruchipat prin ele era unul transcendent și nu transcendent, desfășurat dincoace, în lumea reală”. (pag. 71)

Mai mult, autorul vede în straiile populare strămoșești un simbol-totem: „Fiind primit de la strămoși, din neam în neam, prin repetarea sa odată cu fiecare generație, obiceiul coaserii primului rând de straie populare implică valențele metafizice ale unui simbol-totem, iar în virtutea scopului inițiativ pe care îl reprezintă, între acest ritual, în cadrul căruia este cusut și îmbrăcat costumul popular, devine metasimbol, adică atinge nivelul maxim de elevare a confluenței dintre materie și spirit într-o ontogeneză universală de sorginte cosmică.” (pag. 72)

P. I. Birău pune în relație totemul cu amuleta și talismanul, subliniind faptul că la momârlani toate aveau semnificații tradiționale spirituale. Autorul descoperă o interesantă revalorizare a simbolului crucii ca talisman: „O importantă manifestare a totemismului avem în zilele noastre prin simbolul crucii, care poate fi scos din contextul religios și plasat într-un ritual mistic sau utilizat ca talisman.” (pag. 74)

Concluzionând asupra valorii totemice a costumului popular tradițional, P.I.Birău precizează: „Prin valențele ritualice, de inițiere, dar mai ales prin prisma faptului că de modul în care își crea primul costum popular depindea destinul fetei, era sau nu curtată, reușea sau nu reușea să se mărite, procesul realizării straielor populare devine *fapt totemic*, iar spiritualitatea arhaică dobândește o nouă dimensiune, aceea de mistică arhaică și definește cultura populară românească autentică.” (pag. 76)

P.I.Birău subliniază „asemănarea veșmintelor dacice cu straiile populare românești, mai ales a celor bărbătești, cu cioarecii de lână aspră și cămășile lungi din in sau cânepă, simple, albe, fără înflorituri, încinse cu brăie late de piele după care stăteau înfipte acele pumnale scurte și curbate numite *sica* (denumire derivată din latinescul *sicilis-seceră*). Este elocventă și asemănarea

căciulilor dacilor, cunoscutele *pileus*, cu căciulile momârlănești ori poinărești actuale, din blană de miel, cu vârful turtit. // În ansamblul ei această îmbrăcăminte a dacilor de rând denumiți *comati*, adică „pletoși”, înfățișați pe Columna lui Traian este aproape identică prin aspect cu costumele populare românești tradiționale” (pag. 90-91). Între motivele decorative cusute pe cămașa populară P.I.Birău remarcă în special motivul crucii și motive fitomorfe. Autorul subliniază în special „simbolul crucii, care a fost cunoscut din vremurile străvechi și este prezent în cultura populară românească sub diferite semnificări, dintre care asocierea sa cultului arhaic al Arborelui Cosmic este relevantă.” (pag. 94.)

Vorbind despre „Semnificații structurale”, autorul se referă la „Regăsirea structurii trinitare”: „Organizarea spațiului după trei planuri distincte, inferior (subpământean), median (terestru) și superior (ceresc), este o viziune divină prezentă în cultura populară universală din cele mai vechi timpuri”. (pag. 97) El descoperă această structură trinitară și în straiile populare tradiționale. Dar aceasta duce, inevitabil, către *matricea arhaică*: „Ceea ce făceau fetele din satele de pe Jiuri, când își coseau singure primele haine populare doar cu negru pe fondul alb al pânzei, semnifica de fapt o regăsire a spiritualității lor într-o *matrice arhaică*, de care nu voiau să se depărteze” (pag. 113) Iar rânduiala primitivă nu era stricată de teama de a nu tulbura ordinea și echilibrul universului.

Analiza spiritualității arhetipale momârlănești a fost pentru Petru Ilie Birău un imbold pentru a-și înțelege resorturile propriei creații: „Această cultură a reprezentat și reprezintă principala mea sursă de inspirație în creația plastică.” (p.126) În repetate rânduri el afirmă: „cel mai important loc în creația mea îl ocupă universul satului, al satului momârlănesc, cu tot ce a păstrat el autentic” (p.128) „Eu vă ofer bucurie curată” spunea Brâncuși. Asta caut și eu în lucrările mele, bucuria, bucuria de a picta, bucuria de a contempla, bucuria începuturilor”, „Momentele artei sunt unice.” (p.128)

Despre specificul creației lui Petru Ilie Birău, prof. univ. dr. Ion Mocioi afirmă în „Petru Birău și universul său magic”: „Birău este un exponent al adevăratului artist care se consideră continuator al artei populare. În primul rând el a luat din gândirea artiștilor populari ceea ce se numește esența realității, pe care o găsește în elementele intrinseci ale artei populare pe care știe

să le aducă prin stilul său la o formă personală de prezentare și te determină să admirin doar ce face artistul, dar și rădăcinile acestei arte pe care o creează după modelul popular.” (apud, p. 132-133)

Căutând să clarifice problema *matricelor arhetipale* sufletești, P.I.Birău subliniază rolul spațiului natal: „Aceași importanță în formarea spiritualității umane are și urbea ori satul în care pătrundem tot în copilărie, odată cu primele ieșiri din casa natală. Ca și casa natală și acest spațiu devine matrice arhetipală pentru sufletul nostru. În cazul meu satul Cimpa este cadrul în care am copilărit” (p.134)

Încercând să-și definească arta proprie, P.I.Birău afirmă: „În creația proprie pledez pentru o resurrecție a figurativului, doar din perspectiva prin care acesta poate valorifica resursele spirituale semnificate de real și aici pot fi cuprinse atât naturalismul, cu reprezentările fidele modelului, implicând emoția, trăirile, dacă oferă un grad de fascinație, de magie, atât ca subiect cât și ca transpunere, dar mai ales apreciez conotațiile spirituale prezente prin *simbol* și *semn* chiar și atunci când sunt preluate direct, din diferitele surse, cum este arta populară” (p.145)

Autorul analizează semnificațiile simbolice ale unor elemente ale artei populare și subscie la afirmațiile lui C. Prut din „Calea rădăcită”, Tmș., 2012, că spirala și meandrul, semne opuse prin esența lor, care uneori poartă același nume, „calea rădăcită”, semnifică, ambele, tendința de depășire a contingentului, într-o călătorie inițiată spre esența de origine divină a lumii.

Analizând accesul spre stările arhetipale, autorul consideră că acesta poate fi reactivat de anumite emoții și sentimente: „Făcând parte din atributele inspirației, *reveria* este trăirea care poate reactiva anumite *stări arhetipale*, cum cum este de exemplu copilăria la care nu mai avem acces altfel” (p. 150)

Concepția despre artă exprimată de P. I. Birău este remarcabilă: „Arta înseamnă iubire și această iubire se răsfrânge în operă și fără această iubire nu poate rezzista opera.” (p. 157) În acest context, el subliniază câteva elemente definitorii, care pot reprezenta în același timp coordonatele interioare ale operei de artă: memoria afectivă, capacitatea intuitivă, simbolismul arhetipal, a patra dimensiune – timpul, plus, în cazul său, fantasticul rural. Autorul explică modul cum simbolismul arhetipal a influențat, în timp, opera

sa: „Codurile geometrice ale simbolurilor întâlnite, atât în structura (forma), cât și în ornamentele costumului popular, se înscriu în această *geometrie arhetipală*, iar folosirea lor m-a condus spre o simplificare a formelor și o restrângere cromatică de esență, în care auriul (prezent în general sub forma cercului) sugerează, suprapus pe fond alb, spiritualul, aureola, sublimul, în timp ce galbenul sub forma benzii orizontale reprezintă lumea, viețuirea terestră, iar atunci când el se situează în registrul superior al lucrării figurează cerescul, cosmicul. Negrul (în general încadrat într-o formă pătrată), situat în partea inferioară a lucrărilor, transpune teluricul, subpământescul, misterul. Deschiderea spre geometria arhetipală oferă posibilitatea proiectării unor forme spiritualizate, care, însoțite de o gamă cromatică restrânsă și subtilă, alcătuiesc un univers fascinant al bucuriei și elevării spiritului, dincolo de vizibil” (p. 172).

Așa cum afirmă Dan Hăulică, în „Nostalgia sintezei” (Ed. Eminescu, Buc. 1984), afirmație subliniată și de P. I. Birău (p. 173), „Există tipologii artistice – unii, concentrați spre miezuri, spre axa lumii, alții setoși de diversitate, de expansiune în multiplu.”

Demersul exegetic „De la cercetarea etnografică afectivă la expresia artistică” dovedește că Petru Ilie Birău face parte dintre spiritele concentrate „spre miezuri, spre axa lumii”. Preocupat să pună în lumină atât rădăcinile creației artistice în general, cât și ale propriei creații, înțelegând rolul matricelor stilistice arhetipale și argumentându-le dintr-o postură unică de moștenitor al spiritualității arhaice momârlănești și de exponent în același timp al acestei spiritualități de o rară ancorare în arhetip și simbol, Petru Ilie Birău realizează o sinteză greu de egalat nu numai în cercetarea specificului comunității momârlănești, ci în cercetarea etnografică în general, atât în țara noastră, cât și peste hotare, un model de cercetare complexă, în care în abordarea etnografică se întrepătrunde cea antropologică, de filozofie a culturii și de psihologie a artei.

LADISLAU DARADICI

RAISA BOIANGIU - Moșteniri, (SAU ÎN CĂUTAREA UNUI ALTER EGO)

Din 1982, când a apărut *Zantiala, fiul pământului* (Editura Albatros, București), Raisa Boiangiu a publicat nu mai puțin de zece romane: *În zbuciumul vântului* (1998), *Fuga neterminată* (2002), *Călcâiul vulnerabil* (2004), *Calea sfâșierilor. Joc înaripat* (2005), *Splendorile agoniei* (2006), *Călătoria înspre origini* (2007), *Amurg magic* (2009), *Ploaia de foc* (2012), *Învingătorul* (2013), respectiv, *Năzbătiosul – furios, cu grație* (2015).

Cu o accentuată componentă autobiografică, proza scriitoarei este cea a dezrădăcinării, a sensibilității feminine, precum și a marilor interogații existențiale. Ajunsă la o cristalizare fără echivoc a rostirii, după un exercițiu constant de aproape patru decenii (Raisa Boiangiu a debutat editorial la patruzeci și opt de ani), proza licențiatei în filologie e pe deplin consistentă în fragilitatea-i, cu o inedită savoare a limbajului, alternând lirismul cu un aer ușor didacticist, nedeazămințindu-și vocația pedagogică.

Romanul *Năzbătiosul – furios, cu grație* (Editura Scrisul Românesc, Craiova), publicat la optzeci și unu de ani, poate fi considerat experiențial, fiind bazat pe aduceri-aminte, relatând destinul unui membru al familiei autoarei, nepot al soțului, din adolescență (mai exact din 1959, când autoarea l-a cunoscut, exact în anul în care era însărcinată cu primul copil) și până în zilele noastre. În acel moment, Raisa Boiangiu avea douăzeci și cinci de ani, iar nepotul, pe nume Ion Lucian, șaisprezece.

Întâlnirea a reprezentat pentru tânăra mătușă o revelație și a avut loc în timpul unei

călătorii în satul natal al soțului, după un drum infernal într-un autobuz hârbuit, cu praf, miros de benzină și, desigur, vomă (având în vedere sarcina ei). În acel sat, Raisa Boiangiu își descoperă practic propriul alter ego (a fost o întâlnire „cu un fel de celălalt al meu în oase și carne”), în persoana acestui nepot prin care s-a putut autodescoperi și autocunoaște („prin el am putut ajunge în centrul meu, adică în ceea ce am eu mai bun și mai firesc”, mărturisește autoarea în postura sa de narator-personaj în paginile romanului său).

Ion Lucian, își amintește Raisa Boiangiu, „era scund, aproape blond, cu părul creț. Avea vârsta aceea frumoasă – șaisprezece ani – cea mai frumoasă vârstă. Avea o vioiciune de spirit în privire: m-a uimit... Mă regăseam pe mine în forma mea masculinizată, adolescentină”. Pe parcurs, paradoxal, suferințele acestui adolescent/tânăr/ adult devin ale scriitoarei: „el le-a trăit, eu le-am gândit și simțit. Căine sunt în relația mea cu el: o mătușă incomodă, insipidă, destul de banală și în aparență (sper) fără strălucire. Poate cu un interior mai bogat, mai populat cu diverse imagini”.

Despre Ion Lucian aflăm un fapt semnificativ: fratele său geamăn se născuse mort, o viață întreagă purtându-l cu el ca pe o povară, căci „fratele geamăn, dispărutul, *îl locuia*” (s.n.). Și dacă acela era „cel blând, concesivul, firav, blond, chemând forțele benefice înspre el”, Ion Lucian a devenit exact opusul, „inconformistul”, având în vedere și mediul în care a crescut. Pentru că de mic urmărea, de sub masă, cum tatăl său întors de la ibovnică o snopea în bătaie pe mama lui (devenită dependentă de aceste agresuni).

Martor neputincios, băiatul făcea pe el, adesea vrând să sară în apărarea mamei, visând „la arme secrete pe care să le scoată, să le arunce” împotriva tatălui-monstru, „să provoace incendii, să dărâme tot, să nu mai rămână decât locul fumegând – ca un rug, în care tot chinul și disperarea unui conflict interminabil să nu mai fie dacă se poate”. Visa să devină *dracul din poveste*: „își dorea ca forța aceea malefică să intre în el, în trupul lui mic și îndesat, dar încăpător prin voință. Să plece fratele și să intre dracul”. Se urca pe acoperișuri în văzul oamenilor, tropăia prin podurile caselor sătenilor, dădea foc la fân, făcea năzbâtii.

Dincolo de aceste traume ale copilăriei (omniprezența fratelui mort, infidelitatea tatălui, suferințele mamei, dorința de răzbunare, de distrugere), un alt fapt extrem de grav îi va marca destinul: la șaisprezece ani, licean fiind, la o

manifestație i se găsesc niște versuri de Goga în buzunar și este arestat. Condamnat la douăzeci și unu de ani, primește doisprezece la recurs, din care execută cinci la canal, în Dobrogea, silit acolo să învețe „arta de a trece cu grație prin infern”. Câteva coordonate esențiale îi vor marca destinul: deschiderea spre cultură și spiritualitate (în timpul detenției cunoaște o serie de intelectuali de marcă: un preot, un istoric, un poet și un dramaturg), dorința de a deveni medic (în cele din urmă va reuși să termine medicina), permanenta oscilație între impotență și virilitate (dacă la începutul relației e capabil să întrețină relații sexuale cu prima soție, a doua sfârșește prin a-l acuza că este homosexual), obsesia după fratele mort (îl „regăsește” în persoana unui constructor de sobe, pe nume Mihai, cu care face beții și care moare asfixiat în casa lui, bănuindu-și soția de moartea acestuia), eșecuri repetate în încercarea de a-și întemeia o familie (se căsătorește de trei ori, eșuând de fiecare dată), neputința de a deveni un bun părinte (de la primele două soții are patru copii pe care îi neglijează), ratarea socială și profesională, în pofida faptului că e un bun specialist (e condamnat și face din nou închisoare pentru mită), atracția spre jocul politic (devine consilier local din partea partidului liberal).

Pe parcursul narațiunii, printr-o suită de explicații, interogații și exclamații retorice, monolog interior, dialoguri, autoarea nu-și părăsește nicio clipă eroul, încercând să-i justifice eșecurile, infidelitatea: „alter ego-ul meu, îl admiram, îi luam apărarea. A fost închis: când să se distreze? El trebuia să-și trăiască tinerețea împuținată cu cinci ani”. Vizitându-și periodic nepotul, relatarea acestor întâlniri ocupă un loc important în economia romanului: „am mers acolo să-l vedem la locul crimei (adică, la locul desfășurării energiei sale dezlănțuite)”. Acum medicul are un spital, cu grădină de zarzavat, locuind în curtea instituției într-o cameră cu bucătărie și antreu. A rămas obsedat de moartea lui Mihai („erau imaginile vieții de student, și peste aceste imagini se suprapunea tot mai des figura lui Mihai, rigidă și îndepărtată, de parcă fratele lui, cu adevărat fratele lui geamăn ar fi murit atunci, odată cu acela”).

Raisa Boiangiu rămâne însă optimistă în ceea ce-l privește pe eroul ei: „într-un asemenea moment îl găsisem noi și ne povestea cu aplomb posibilele neîmpliniri. El era frământat și teribil de decepționat, dar știam că asta n-are să dureze,

că nu va capitula așa ușor”. Vizita la „secția godoșilor” (bolnavi reduși la condiția de animale) îi prilejuiește autoarei descrierea condiției acestora: „faceau pe ei, stăteau în cămăși albe, lungi și priveau, un fel de a zice, priveau, după gardul de sârmă groasă. Golul din privirea lor, mizeria trupului lor, mirosul, zbieretele neinteligibile, gloata aceea de neidentificat, gesturile fără finalitate, haotice, parcă erau ale unor ființe străine de locuri: se infiltraseră din alte sfere, veniseră să cucerească pământul și fuseseră sechestrați, tratați să ajungă astfel?”

În ciuda faptului că a avut trei soții și a devenit tatăl a patru copii, Ion Lucian este un om singuratic care nu-și înțelege lumea, iar lumea nu-l înțelege pe el. La un moment dat își privește mâinile și se întreabă cine e cu el. Și tot el răspunde: „El e cu el. Înțelege că, sufletește, e singur. Pustietate și declin”. În cele din urmă, romanciera îl consideră un Don Quijote al vremurilor noastre: „Alter ego-ul meu este. Se aude încă. Răsună. Are ecou în mine și-l scriu. Nu-i e teamă de ridicol, de batjocură, de izolare, de singurătate. Scopul lui e mântuirea: prin mângâiere, prin autoflagelare, prin penitență. Iar eu îl urmăresc îndeaproape, să văd ce va mai face năzbâtiosul meu nepot”.

Un destin în salturi, în galop, cu omisiuni, „așa a ieșit și scrierea”, mărturisește Raisa Boiangiu în finalul romanului. Pentru că viața nu poate fi redată și repetată în totalitatea ei („dacă cele scrise i se vor părea prea directe, brutal de adevărate, să creadă că pe mine m-am descris, substituindu-l pe el unor întâmplări care îmi aparțin numai mine. El: fuse și se duse”).

Ca în alte scrieri ale Raisei Boiangiu, descoperim și o dimensiune moralizatoare a poveștii. Dacă într-o nuvelă de Slavici, banul era *ochiul dracului*, în cazul personajului din roman însăși ființa sa e impregnată de diavol, „dracul din el” putându-l duce la orice necaz, încurcătură și chiar pârnaie. O lovitură în cap, conchide romanciera, și omul de succes nu se mai ridică.

Arhitectura romanului este cinematografică, acțiunea fiind structurată pe douăzeci și cinci de secvențe, cu paranteze, inserări de amintiri, reveniri. Titlurile secvențelor sunt relevante pentru evoluția protagonistului: *S-a născut: primul beng; În căutarea fructului oprit; Fratele geamăn; Orașul cu tentațiile lui; Înfulcarea „fructelor oprite”; Întâia nevastă pe gânduri* și așa mai departe. În cadrul relatării, al monologului

interior, romanciera e o maestră a interogațiilor și exclamațiilor retorice, a jocurilor lexicale, a adaosurilor poetice, stilul devenind aproape oral. Poeta Raisa Boiangiu nu se dezmente: întâlnim la tot pasul îmbinările lexicale năstrușnice, parcă citate din volumele sale de versuri.

Două aspecte devin relevante în abordarea romancierei: perspectiva aparent naivă și o tehnică elaborată a incertitudinii (adesea enunțuri, secvențe, chiar titlurile capitolelor fiind puse sub semnul îndoielii (*Epilog – poate*). Scriitura e sensibilă, cu un aer naiv adesea, romancierei plăcându-i alăturările inedite de cuvinte, efectele retorice, ca o broderie de slove și înțelesuri: „Am aflat și o fată pe-acolo. Eram voinic (nu voinicel), eram frumos (nu frumușel). Și ea era poetă (nu poiată). Mergea la cenaclul de la Casa de cultură, cu alți elevi (nu elevuți)”. Sau: „Ea, Barbara (destul de domestică!), domesticindu-mă”.

Un rol covârșitor în economia romanului autoarei îl reprezintă dimensiunea experiențială. De-a lungul celor patru decenii de activitate literară, Raisa Boiangiu a rămas fidelă artei sale narative: o sensibilitate ieșită din comun, un simț rar al detaliului semnificativ, obișnuința de a interveni eseistic în derularea povestirii cu aprecieri, observații, judecăți de valoare privind moralitatea personajelor, puse uneori pe seama eredității, a fatalismului (chiar Ion Lucian, personajul principal din *Năzbâtiosul – furios, cu grație*, este, practic, un om nestăpân pe destinul său, condus de obsesia lui pentru femei, lipsit de simțul responsabilității față de părinți și copii etc.).

Romanele scriitoarei se înscriu pe o linie narativă tradițională. Fiorul poetic le face inconfundabile, există o anume detașare a autoarei față de propria scriitură, un gen de (aparentă) artificiozitate, reveniri, note prinse parcă din aer, adăugiri, creând impresia lucrului proaspăt, aproape improvizat, ca un fruct zemos abia cules de pe ram.

Acum, că Raisa Boiangiu nu mai este printre noi (fizic, cel puțin), rămâne în urma-i o moștenire culturală inconfundabilă, creația unui spirit pe cât de profund, pe atât de sincer și de sensibil, amintirea unui spirit jucăuș și neobosit, exemplar, un posibil model de destin și de operă pentru generațiile care urmează.

CAMELIA ARDELEAN

Cristina-Florina Țândău: O romantică la porțile Parnásului

Chiar dacă poezia modernă este necesară în cultura semantico-sintactică în care ne ducem existența – manifestată printr-o criză acută a identității și prin seceta universului interior, altădată rodnic/îmbelșugat – există și excepții de la această regulă.

Cristina Florina-Țândău din Deva, o tânără ce bate timid la porțile Parnásului, nu se încadrează în tiparul „obișnuit”, preferând un mod diferit de exprimare a sinelui, considerat probabil de unii vetust; ea se încapățânează să (supra)viețuiască într-o lume a viselor adolescente, a amintirilor bogate în trăiri, a iubirilor candidе și perene, dovedind un romantism incurabil și molipsitor în același timp. Poeta se ascunde adesea din fața torentului realității în bula sa de (ne)fericire, unde visează, meditează, își face planuri de viitor sau, din contră, suferă, plânge, se lasă pradă remușcărilor, încercând să-și panseze rănilе trecutului cu ajutorul muzei. Poate că poezia ei cu parfum de „altădată” este anacronică, dar acest lucru nu o privește, pentru că mai mult decât orice, Cristina își dorește – chiar cu riscul de a-și atrage critici sau antipatii – să rămână ea însăși, nu să se transforme într-un surrogat. Poezia reprezintă, până la urmă, omul, iar sinceritatea „declarațiilor” și a trăirilor din țesătura versurilor spune totul despre personalitatea acestei tinere mame, soră în simțiri și în candoare cu fiica ei, ce bate la o altă poartă, aceea a adolescenței.

Volumul de debut al Cristinei (*Frânturi de suflet*, Editura StudIS, Iași, 2023) este chintesența unei vieți cu sușuri și coborâșuri, ca a fiecăruia

dintre noi, versurile fiind tot atâtea picături din apa limpede a sufletului său ingenuu, ușor de rănit, dar care găsește mereu puterea să se scuture de colbul tristeții și să meargă mai departe. Pentru această autoare plină de sensibilitate, amintirile înfățișează „Tărâmul de basm promis,/ Cu accesul interzis”, „perle din viață”.../ Înșirate pe o ață”, „Un sâmbure alb, divin,/ Colier prins la destin” sau „un gram de suflet/ Lăsat sorții drept arvună” (*Amintiri*). Uneori, poeta se simte copleșită de aceste crâmpene de trecut („Amintiri pe brațe de timp dau năvală” – *Prin ploie*), dar reușește să le facă față, deoarece, pe lângă întoarcerea constantă în timp, ce o revigorează (atunci când nu o mănnește), ea este dornică să se abandoneze cu totul iubirii. Autoarea are o conexiune specială cu iubitul, într-un peisaj feeric, de basm („Eu, regina nopților, tu, lumina zilelor” – *Aniversarea iubirii*), închipuindu-și-l asemenea unui Făt-Frumos care o salvează de la necaz, chiar dacă vine fără faimosul său cal alb („Rămâi în visul meu, rămâi, iubire,/ În nopți întunecate să-mi fi scut,/ Minune sfântă-mi ești și ocrotire” – *Rămâi...*). O (altă) descriere plastică a partenerului găsim în poezia *Romanul preferat* („Ești cuvânt de-nceput și prefață,/ Ești cuprinsul, povestea de viață,/ Punct culminant, deznodământ,/ Un roman într-un singur cuvânt”), ce ne prezintă un iubit ideal cu puteri supranaturale, așa cum și l-ar dori orice femeie („M-ai reclădit din rădăcină,/ Cu dragostea-ți m-ai cotropit” – *Să nu lași florile să plângă*).

Cristina chiar „inventează” un anotimp numai al ei („pictez nou anotimp,/ De necuprins, al cincilea în legea firii,/ De vis, de neatins”), „un anotimp cald al iubirii”, într-o Arcadie mult râvnită, unde se caută/regăsește pe sine, bucurându-se de o vacanță mirifică („Un peisaj de vis, cu soare, multe pete de culoare,/ Un câmp deschis cu iarbă verde, sclipitoare”; „un cer senin, albastru, fără nori” – *Anotimpul iubirii*). Primii fiori ai dragostei nu sunt uitați niciodată, autoarea dedicând acestor momente unice versuri pline de patos („Eu tresăream văzându-ți privirea de jărat,/ Tu te-oglindeai în luciul din ochii mei cuminiți”), potrivite să fie rostite sub „soarele timid ce ne adăpostea” (*Ca doi îndrăgostiți*).

Nobilul și înălțătorul sentiment reprezintă, pentru Cristina, „cea mai înaltă culme,/ Pe care-o urci cel mai adesea-n zbor” și care te face să fii „Asemeni unui vultur falnic, ne-nfricat”, ce privește „tot înainte, cu capul ridicat”. Când este îndrăgostită, ea se simte invincibilă („Cu o

îmbrățișare poți cuprinde cerul” – *Culmea dragostei*), protejată/supravegheată de aștri complici („De un blând luceafăr orchestrați” – *Dansul mirilor*); pentru autoare, iubirea este „esența vieții”, prin care „anii-i prelungim” (*Darul așteptat*), e „plusul de valoare” sau „barca de salvare./ Când sufletul plutește în derivă pe a vieții mare”, e „sacru legământ./ Curcubeu viu colorat ce leagă cerul de pământ” sau „mirul ce ne unge frunțile-ncrețite” (*Doar ea, iubirea...*).

Pe ritmuri cu influențe eminesciene, poeta își declară dragostea, nevoia de a primi și de a oferi afecțiune: „Tu ești un suflet rătăcit./ Eu sunt o floare rară./ Pe ambii, lipsa de iubit/ Mereu o să ne doară” (*Suflete pereche*). În poezia *Iubire în șoapte*, dragostea este percepută de autoare ca „o caldă adiere” cu efect calmant/relaxant și vindecător („Cu suflarea-ți mi-acoperi rănila (ne)știute./ Pe buze îmi pui elixir picuri de miere”), ea considerând-o cel mai puternic „antidot” care „poate să salveze nu doar un singur suflet, ci omenirea” întreagă, deoarece „În ea se întrupează însăși nemurirea” (este vorba, probabil, despre nemurirea promisă de divinitate în schimbul metamorfozării noastre prin intermediul iubirii, în această viață care înseamnă, printre altele, „o lungă, nesfârșită așteptare” – *Iubire nemuritoare*). Dragostea, fie că e privită de Cristina ca un „sol de pace” sau ca „o forță a naturii”, are un rol hotărâtor/primordial în viața oamenilor; ea constituie „marea minune a lumii” (*Minunea lumii*), care va dăinui atât cât va dăinui și pământul.

Tot la capitolul „iubire” (una fraternă) se încadrează poeziile dedicate de Cristina fratelui său, Dan („Inima-ți este de aur./ Sufletul ca un tezaur/ De comori neprețuite./ Cu răbdare-agonisite” – *Îngerul meu păzitor*) și surorii Paula-Diana („Ca o zână bună ești./ Decupată din povești” – *Zâna mea bună*), ceea ce demonstrează încă o dată gingășia și atașamentul sufletului poetei față de cele mai apropiate ființe, gingășie pe care maturitatea nu i-a suprimat-o. Poeta își (mai) exprimă admirația și afecțiunea față de femeie, în general, față de calitățile deosebite ale acesteia („ființă gingașă, docilă./ Cu trup de adult și suflet de copilă./ Cu inima neînfrică-n fața vieții”; „Femeie, mamă-eroină, iubitoare./ Prezintă-n tot și-n toate, binevoitoare”; „O pasăre măiastră neobosită-n zbor”; „Pe tronul vieții veșnic ești regină etc. – *La mulți ani, femeie!*).

Cristina este și o mare iubitoare de natură, pe care o asociază, spre exemplu, într-o poezie despre iarnă, cu un „instrument” purificator: „E atâta puritate/ În acest veșmânt domnesc./ Parcă spală de păcate/ Neamul nostru omenesc” (*Magia fulgilor de nea*). Ea preferă totuși primăvara – pentru că este „anotimpul care mă îmbie să iubesc”, conferindu-i entuziasm și optimism – precum și noaptea, perioadă în care romantismul-i caracteristic iese cel mai bine la suprafață („Noaptea mea albastră cu iz de poveste./ Cu alură blândă, ruptă din serai./ Tu cobori în taină din sclipiri celeste./ Să fii pentru o clipă colțul meu de rai” – *Noapte albastră*).

Poeta mai crede încă în capacitatea ființei umane de a-și redobândi însușirile morale și pofta de viață pierdute, dorind să se implice cu întreaga sa faptură în acest proces, a cărui derulare nu este deloc ușoară: „Făclii de viață zâmbitoare/ S-aprind în suflete hoinare”; „Aș vrea să fie omenie./ Să ne păstrăm credința vie./ S-avem voință, caracter./ Să evadăm din efemer” (*Aș vrea...*). Ea i se confesează cititorului ca unui prieten apropiat, dezvăluindu-i fără rezerve latura sa copilăroasă și visătoare („Încă mai cred în vise, în basme și povești./ În feți-frumoși, în zâne și fețe-mpăratești./ Încă mai cred în bine, iubire și frumos./ În sufletul curat, fără de pată, luminos” – *Încă mai cred...*), cu îndrăzneala puiului de pasăre care nu cunoaște lumea din afara cuibului său confortabil, unde este ferit de pericole și de răutatea dușmanilor. Optimismul Cristinei este molipsitor, dar în același timp variabil; ea „vede” inițial speranța ca pe „o mână întinsă unui suflet căzut” sau „Un far de lumină pentru cel pierdut”, „Un strop de nebunie pentru cei cuminiți” sau „O frântură de vis pentru-ndrăgostiți”, „O floare crescută pe colțuri de stânci./ Răsărită din lacrimi și din răni adânci” (*Speranța...*), toate aceste imagini dezvăluind tăria sa de caracter în circumstanțe critice. Totuși, așa cum o stâncă se poate eroda, și „geanta cu speranță” purtată pe umăr se poate deschide accidental, chiar dacă „am închis-o bine c-un ac de siguranță” (*La braț cu amurgitul*), deșertându-și brusc tot conținutul strâns cu greu.

Autoarea își exhibă și în alte poezii, în fața receptorului, sufletul „fără vină, smuls din rădăcini”, care „a fost hărăzit” să poarte „grea povară” (*Suflet fără vină...*), un „Suflet trist și neiubit,/.../ Solitar, pierdut, stingher./ Cu privirea-n sus, spre cer” (*Suflet iubit*), „rănit”,

care „plânge/ Cu lacrimi grele, bolovani”, fiindcă „A dus povară prea mulți ani” etc. (*Suflet rănit*). Căderea nu durează însă mult, deoarece Cristina are în universul ei interior o forță de învidiat, care o aduce mereu la suprafață din bezna dezamăgirii („Capul sus, privirea dreaptă,/ Să învingi este o artă!” – *Suflet tăcut*).

Uneori, poeta este dezamăgită de diminuarea capacității noastre de a iubi („Din ce în ce tot mai puțin iubim,/...// Orbiți de-orgolii și de false judecăți”), preocupați să „alergăm pierduți după himere” și pierzând timp prețios cu lucruri care nu ne aduc fericirea (*O viață avem*). Alteori, ea se simte mai apropiată de divinitate, având cu aceasta o conexiune stabilă („Încă mai cred în sfinți, în îngeri și minuni,/ În forța fără de hotar a unei rugăciuni,/ Încă mai cred că orice poate fi posibil,/ Tot ce-atinge Dumnezeu e indestructibil”). Ori de câte ori se află la ananghie, Cristina așteaptă cu încredere un ajutor de Sus („Străjerul nevăzut trimis de Dumnezeu”), în apariția căruia crede cu tărie: „Când sufletul mi-a fost golit, secat,/ Tu, înger pogorât din neant, de nicăieri,/ În cristalin izvor te-ai intrupat,/ M-ai adăpat cu apă pură și am prins puteri!” (*Înger păzitor*).

Cum era și firesc, Cristina nu ezită să își pună întrebări existențiale, în același mod candid și personal („Ce e, oare, fericirea,/ O paletă de culori/ Care-ți încântă privirea?”), întrebări la care tot ea încearcă să-și dea un răspuns („Să fie o melodie,/ Blânde-acorduri de vioară,/ Care sufletu-ți învie/ Și te naști a doua oară?”; „E lumina de la soare/ Ori vreun sacru legământ?” etc.). Perseverența și experiența dobândite în călătoria vieții o ajută să obțină până la urmă informația râvnită: „e o stare/ Adâncită în ființă” (*Ce e, oare, fericirea?*).

Autoarea își continuă monologul cu interogații referitoare la existența/condiția umană („Cine suntem noi în lume?/ Niște simpli trecători.../ Ne naștem, purtăm un nume,/ Și sfârșim ca... muritori”; „Un praf magic”; „Propriii prizonieri ai minții”) într-o lume fără scrupule, în care metamorfoza în rău a oamenilor este la ordinea zilei, ca parte a „normalității” unei modernități ce ne-a înghițit cu totul („Uităm frați, părinți și semeni,/ Sau mimăm că suntem oameni” – *Enigmă existențială*).

Important este că ea a descoperit până la urmă secretul vindecării „ofului”, al tămăduirii inimii care, „din a ei rană, sângerează mai mereu”; acesta este „Praful magic scripitor dintr-o carte tipărită” (*Leacul inimii*), adică scrisul, eliberator

de angostări și pansament al craterelor sufletului: „Din dureri se nasc poeme/ Înălțate-n rang de artă”; „Din ochi triști picură versul”; „Însăși lumea, universul/ Se-oglindește-n scriitor” (*Poeme nemuritoare*).

Volumul de față – care conține multe dintre cuvintele preferate ale debutanților în poezie (suflet, lună, fericire, vis, amăgire, amor/iubire, univers, stele, soare, înger etc.), dar utilizate într-un mod aparte, ce o reprezintă – are un puternic caracter autobiografic („Copil născut 'naintea vremii, cu viața de un fir de ață,/ Trecut prin sitele durerii, primejdiei făcut-am față” – *Povestea vieții mele*). Oscilând între optimism și pesimism, Cristina reușește în final să își păstreze direcția luminoasă, înțelegând că nu (se) poate supraviețui penuriei de iubire, „panaceul” care (îi) conferă echilibru/stabilitate. Mlădița poeziei a înmugurit în lăuntrul ei, găsind teren prielnic (sinceritate, simplitate, emoție); depinde doar de ea dacă va alege să zboare, de acum înainte, împreună cu vulturii sau cu rândunicile.

Noi îi dorim mult succes și o felicităm pentru acest prim volum!

DARIA DALIN

DUMITRU CRISTĂNUȘ
„Cerul pământului”
Ed. Agnos, 2024 - Note de lectură -

Până acum, nimeni dintre cei ce studiază apariția universului, nu a spus, nu a știut să spună, ce a fost înaintea Big-Bang-ului. Așa cum ni se relevă în volumul de față, așa crede că autorul, respectiv **Dumitru Cristănuș**, a fost dinainte de Marea Explozie Inițială, când nu era „nici țipenie de pământ”, iar expansiunea universului s-a produs nu doar în afara, ci și înlăuntrul său, după cum ne dezvăluie chiar el: „și cerul a / intrat tot / mai tânăr / cu pământul / în trupul meu”.

Evident, poetul se alintă că ar fi „doar / o pasăre captivă / într-un / nor de / cuvinte”, când tocmai a „desprins / emoția / vieții / fără sfârșit”, eternitatea adică, totul petrecându-se într-o zi „din calendarul / unei flori / de tei”.

De altfel, dimensiunea cosmică a universului său, a sinelui, rezultă și din uluitoarea lejeritate cu care Dumitru Cristănuș, consemnând parcă, în trecere, răspunsurile nerostitelor întrebări existențiale, primite de la entități palpabile sau eterice, se mișcă prin viață, între naștere și moarte, între cer și pământ, unde unidimensional – „timpul” care devenise poetul „din / dragostea / (...) față / de cer” și spațiul – tridimensional dau poeziei sale, precum conceptului spațiu-timp, cea de-a patra dimensiune, cea a Cuvântului, căci „Cuvântul era Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul” (Sfânta Evanghelie după Ioan), lăsând, totodată, cititorului, răgaz de reflecție și visare.

„Ivit / din viața / luminii” , purtând „pe brațele-i / întinse / pământ / ca pe un / nou născut”, poetul Dumitru Cristănuș este cum se și definește, „un pelerin” prin lume, unde în „basmul / luminii / fiecare / stea / căzătoare / este un / trup care / moare” sau altfel spus, unde „cerul / pământul / și trupul / s-au topit / în Cuvânt.”

Sibiu

IONEL NECULA

„A doua schimbare la față”
de Theodor Codreanu
Comentarii întârziate la
o carte ignorată

Zilele trecute, încercând o ordine în babilonica mea bibliotecă, am dat peste o carte semnată de Theodor Codreanu, despre care nu știu să fi întâlnit vreo cronică în publicistica noastră culturală. Este vorba de *A doua schimbare la față*, apărută în 2008 la Editura Princeps Edit din Iași. C-am trecut prin ea turistic este sigur, dovadă sublinierile și însemnările marginale, pe care le-am regăsit și mi le-am recunoscut, dar un comentariu aplicat asupra ei știu că n-am scris, nici atunci, la apariție, și nici ulterior.

Îmi amintesc bine momentul: prins în alte lecturi și probleme presante, o pusesem bine pentru o lectură adâncită și pentru eventuale reflecții, dar venind alte lecturi și alte solicitări curente, am uitat de ea. Regăsind-o acum, nu-mi dau seama cum de n-a produs, printre cărturari și așezămintele de cultură, interesul așteptat și cum de nicio Uniune sau chiar Academia n-a organizat un simpozion sau o dezbatere serioasă, cu o largă participare a celor interesați și cu publicarea, în final, ca *addenda*, a opiniilor susținute. Împreună, cartea d-lui Codreanu și *addenda* documentară ar fi realizat poate cea mai importantă dispunere metafizică asupra identității românești și a lufturilor din evoluția noastră postdecembristă. N-a fost să fie, ar fi spus Cioran, dar în felul acesta cultura românească a rămas fără o enciclopedie a specificului național și fără un lexicon al trecerii noastre prin timp, prin lume, prin viață.

M-am gândit dacă această lucrare, elaborată științific și cu bogate trimiteri bibliografice, concepută ca o replică la pamfletul lui Emil

Cioran din 1936, care a produs atâtea reacții concordare sau contrapunctice în cultura românească, poate fi asociată cu alte lucrări similare și cred că cea mai apropiată tematic este masiva lucrare a lui Heliade Rădulescu, *Echilibrul între antiteze*, dar, firește, cartea lui Theodor Codreanu, care se decantează dintr-o altă epocă istorică, este mult mai elaborată, cu reflecții ce nu se mai susțin exclusiv din istorie ci, asemeni scepticului, configurează un destin.

Ce-i drept, demersul lui Theodor Codreanu nu păstrează structura cărții lui Cioran, dar *golurile istorice și psihologice* din ființa și din istoria românească, nesăbuițele administrației românești se regăsesc și în demersul exegetului de la Huși, iar ideea **neantului valah**, ca paradigmă pentru identitatea românească, nu doar că se confirmă, dar o vedem prelungită și dincolo de intervalul circumscris de Cioran, o vedem cum se rostogolește mai departe nonșalant și se condensează în ideea de destin. Cioran s-ar putea declara mulțumit de felul cum predicțiile sale istorice se confirmă, se prelungesc mai departe tot sub formă devălmășită, iar un alumn cu o viguroasă apetență pentru reflecție îi preia și îi prelungește ofuscările.

Există, firește, și unele distincții între demersul lui Cioran și cel activat de Theodor Codreanu; de unde Cioran vorbea despre religiozitatea minoră, de fațadă, a românilor, Theodor Codreanu coboară cu discursul la etnogeneza românească, aduce în discuție *ruptura dintre creștinismul ortodox și cel catolic*, apărut după schisma din 1054, și toate nefastele lui consecințe.

Se știe că una din diviziunile cărții lui Cioran, care a generat atâtea critici severe și i-a adus mari prejudicii de imagine, a fost cea consacrată realității evreiești. Ulterior, și-a reziliat acest capitol, dar Theodor Codreanu a ignorat această decizie și-i consacră câteva pagini, ceea ce i-a adus și probabil îi va aduce și în viitor destule critici și polemici deloc cordiale.

Toată disponerea autorului se întemeiază pe parcurgerea unei bogate și variate bibliografii, dar dincolo de numeroșii autori pe care îi citează domină spiritul eminescian, la care recurge ca la

un izvor infailibil și nesupus vremuirii. Teodor Codreanu rămâne unul dintre cei mai zeloși eminescieni, și nu-i de mirare că-și trage sevele din fondul, niciodată perimat, al zbatelor sale publicistice. Este încă un liant care îl aduce în dialog, concordatar sau contradictoriu, cu scepticul de la Rășinari.

Regret că volumul asupra căruia ne-am aplecat în aceste rânduri n-a fost întâmpinat cu aceeași curiozitate intelectuală cu care a fost întâmpinat pamfletul lui Cioran, în pandant și în prelungirea căruia s-a situat. Sigur este că-i la fel de analitic, de

mustos și plin de idei, ca și pretextul cioranian din care descinde și curge. În cultura românească nu sunt prea multe de acest fel și o recomand călduros tuturor celor interesați de identitatea românească și de ceea ce s-a întâmplat în această țară după Revoluția decembristă. Cred, d-le Theodor Codreanu, c-a venit timpul unei receptări mai dezinhitate și nevoia unei ediții noi și mai bine promovate.

FLORINA STER

George Călinescu – 60 de ani de la plecarea în veșnicie

Anul acesta, în 12 martie, se împlinesc 60 de ani de la moartea lui George Călinescu. Nu mi-am propus să vorbesc despre grandoearea operei sale (nici nu am capacitatea), dar aș vrea să amintesc în câteva rânduri activitatea cărturarului, ca un act de admirație și recunoștință.

Poate unii se vor întreba: „De ce să o facem?” Deoarece chiar și numele celor mari pot căpăta palori, „nedorite estompe”, odată cu trecerea anilor.

Activitatea sa literară a fost extrem de variată: istoric literar, critic literar, scriitor, publicist. În iulie 1941 apare „Istoria literaturii române de la origini până în prezent”, fiind rezultatul unei munci încordate de patru ani și jumătate, timp

record pentru o operă de 948 de pagini. La vremea respectivă prezenta „singura istorie literară de viziune critică”, realizând și „cea mai întinsă și documentată prezentare a fenomenului literar românesc”.

În 24 ianuarie 1941, în prefața acestei opere, afirma: „În aceste timpuri de suferință națională, o astfel de carte nepărtinitoare trebuie să dea oricui încrederea că avem o strălucită literatură, slujind drept cea mai clară hartă a poporului român”(G. Călinescu, Ediția a doua, revăzută și adăugită, Editura Minerva, 1982).

În 14 noiembrie 1979, Iosif C-tin Drăgan, președintele Fundației Europene Drăgan, decide să retipărească prima ediție, Ediția Rosetti, cu adăugiri și revizuiuri ale autorului, convins fiind că satisface o dorință a cititorilor de a avea la îndemână unul din principalele monumente ale spiritualității „Latinilor de la Dunăre”.

Deși a profesat cu consecvență critica literară, „Călinescu a fost un scriitor total”, cum afirma Șerban Cioculescu într-un interviu cu I. Oprea, din 25 martie 1986. Astfel, romanele sale – „Enigma Otiliei” (1938), „Bietul Ioanide” (1953), „Scrinul negru” (1960) și altele – constituie, datorită geniului său, o lectură captivantă. Acestea sunt construite după model balzacian, tema predilectă fiind parvenitismul, adică îmbogățirea cu orice preț, pe căi ilicite. Vezi cazul lui Stănică Rațiu și clanul Tulea din „Enigma Otiliei” sau Gaitany din „Bietul Ioanide” și „Scrinul negru”. Tehnica contrapunctului, adică prezentarea mai multor destine sau personaje în planuri paralele, este foarte bine stăpânită de autor. În plus, cititorul este fascinat de cunoștințele de artă orientală, de arhitectură, de pictură, de care autorul dă dovadă.

Astfel, în ciuda timpului care s-a scurs, cititorul are parte de o lectură placută, chiar captivantă și, cu toată obsesia autorului pentru o lume veche, în descompunere, trebuie să recunoaștem că oamenii nu s-au schimbat, doar decorul.

Așa că, închei cu o invitație: să nu-l uităm pe George Călinescu!

VIRGIL BORCAN

Camelia Ardelean
la antipozii minimalismului postmodern

Camelia Ardelean recidivează. Ori, mai corect ar fi – ca să păstrăm terminologia dependențelor – să spunem că autoarea *Sonetelor fără perdea* sau a *Inimilor de porțelan* nu a fost niciodată abstinentă: pasiunea pentru sonet, în cazul ei, are ceva din trănicia pietrei.

La braț cu Euterpe (Editura PIM, Iași, 2024), noul volum al autoarei hunedorene, marchează simultan o vocație și o confirmare. În această lume de – vorba lui Balzac – ”dureroasă literatură”, a (mai) scrie sonet pare o întreprindere hazardată; nu însă și pentru Camelia Ardelean. Și o face dezinvolt, aparent fără efort, deși cel mai complicat (și greu de obținut) lucru e simplitatea. La orice pagină ai deschide volumul, ai senzația că te afli într-un tratat de prozodie: sonetele sunt impecabile formal și perfect congruente cu conținutul.

„Cioplesc cu dalta-n litere de-aramă,
/Sperând să-nainteze mai mult de-un cot

În trupul cald al verbului, să-not /Spre locul
unde seva lui mă cheamă.”

Autoarea e la antipozii minimalismului (ca să fiu delicat) postmodern, concepția ei asupra poeziei și a rolului poetului fiind mai degrabă una romantică ori poate chiar parnasiană, dacă avem în vedere constrângerile formale. Și totuși, nimic desuet sau datat în versurile ei, din care „răsar” intertextual Apollinaire ori altcândva Ulise. Remarcabil la Camelia Ardelean – și aici un rol preeminent îl vor fi avut fără îndoială studiile filologice – este că a asimilat fără rest lecția

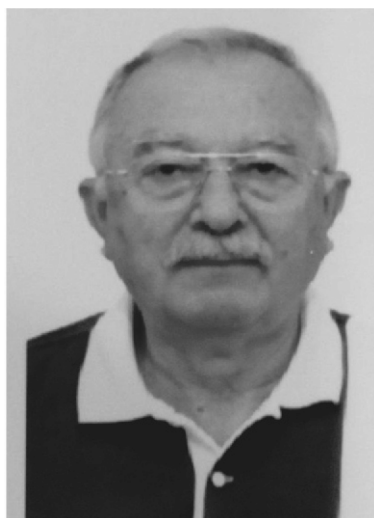
poeziei, croindu-și un drum al ei, original fără ostentație și complet lipsit de manieră; Camelia Ardelean nu e epigonul nimănui, pentru că – vorba lui Montaigne – ”este ea însăși materia cărții sale”.

”Cu traista-n băț am pribegit prin lume, / La timp pierdut am stat voios la rând,

Perfecta rimă-n juru-mi căutând – / Un pact cu muza aptă să mă-ndrume.”

Dacă e adevărat ce spunea Roman Jakobson (și nu avem niciun motiv să nu îl credem), dacă ”funcția poetică paradigmaticizează sintagma”, avem în sonetele Cameliei Ardelean dovada tipografică – deși ele ar putea fi dăltuite și în altă materie – a perenității unei specii poetice transitorice, care – fără să ignore sensibilitatea și orizontul de așteptare diferite ale cititorului contemporan – stă sub semnul eternului.

Pentru că Euterpe e o muză. Și deci, nemuritoare. Chapeau bas!

MIRON SIMEDREA

BUCURIA SFINTELOR PAȘTI ÎN ANII COPILĂRIEI MELE

M-am născut în satul Lăsău, în anii tulburi ai celui de-Al Doilea Război Mondial, care pârjolea locuri și distrugea familii, semănând durere, moarte și sărăcie. Poate de aceea, în satul meu cu oameni harnici și credincioși, Sfintele sărbători ale Nașterii și ale Învierii Mântuitorului se învâluiau în lumina speranțelor de mai bine, căci respectarea tradițiilor moștenite din moși-strămoși apropiau localnicii de rigorile credinței și de mult râvnita normalitate.

Pregătirile pentru întâmpinarea Sfințelor Paști se împloteau cu primele semne ale primăverii, când natura se trezea la viață, sâtenii arau ogoarele și săpau grădinile, răspândind semințele care să rodească, asigurându-le hrana.

Gospodinele se întreceau să facă marea curățenie de primăvară, să văruiască și să împrăștiere locuința, să scuture și să spele așternuturile folosite în anotimpul friguros. Îmi amintesc cum mama, angajată în multele ocupații care-i reveneau, începea din timp și pregătirea hăinuțelor noi de îmbrăcat la Paști de către cei doi copii – eu, alintatul Mironică, și sora mea, dragălașa Minodora, căreia îi spuneam toți Dora. Dumnezeu s-o odihnească în pace și s-o pomenească în Împărăția Sa pe iubita noastră mamă, care cumpăra pânză albă de calitate, greu de găsit în vremea aceea, sau, după caz, valorifica

Lucrare realizată de DAN IOAN CÂRJOI

pânza de in, țesută de ea în războiul confecționat de tata. Mama îmi croia mie pantalonii costumului, iar Dorei fusta, pentru croiala căroră folosea tiparele de la croitoreasa zonei, tanti Cița din Dobra, căreia, în fiecare an, de Paști, tata îi ducea un ied din gospodăria noastră, pentru ca noi, copiii destoinicului pădurar, să avem prioritate la finalizarea hăinuțelor noi pentru Sărbătorile Pascale, pentru a fi „în rând” cu ceilalți copii ai satului.

Eram tare mândru de cămașa mea, cu dantelă albă pe piept, dar și în partea inferioară, care trecea peste pantalonii din același material. Mă uit uneori și acum în „lada de zestre”, la cămașa păstrată cu multă grijă de mama, împreună cu brăul din dantelă albastră, cusut pe o întăritură de pânză.

Sora mea, Dora, avea ie și fustă, cusute cu pricepere și ornate de tanti Cița cu cusăturile artistice făcute de mama, care, în serile lungi de iarnă, cosea cu arnici, la flacăra plâpândă a lămpii cu petrol, cruciulițe și romburi, care erau montate apoi pe bluza Dorei, spre admirația celor din jur.

Marea bucurie a copiilor la Sărbătorile Pascale erau ouăle roșii, care sugerau biblica poveste, deși nu erau chiar roșii, fiind vopsite cu materiale naturale. Mama fierbea ouăle proaspete într-un vas cu coji de ceapă, după ce le învelea într-un ciorap de mătase, care să fixeze frunzele de pătrunjel sau florile, spre a rămâne albe, ornând astfel ouăle colorate. În ziua de Paști, de obicei

Mama, îmbrăcată cu cămașa cusută în tinerețe

după participarea la slujba Învierii, între noi, copiii satului, se încingea un adevărat concurs de ciocnire a ouălor, câștigând cel al cărui ou era mai tare, rezistând repetatelor probe de confruntare veselă. Pentru acest concurs, pregăteam uneori și ouă de pirchiță, cum numeam în sat bibilica, ale cărei ouă aveau coaja foarte rezistentă.

În satul meu, Lăsău, după slujbă, în prima zi de

Paști, toți locuitorii, cu mic, cu mare, îmbrăcați în frumoasele haine de sărbătoare, urcam pe dealul învecinat, înviorați și de iarba verde și de copacii proaspăt înfrunziți, care contribuiau la bucuria întregii colectivități, însuflețită după amărțea iernii, care-și retrăsese „ambasadorii”. Îmi amintesc că într-un an, urcând pe deal, trebuia să sar un pârleaz, ceea ce a spart oul roșu din buzunarul pantalonului, colorându-mi albul pânzei, spre disperarea mea și spre hazul prietenilor.

Vârstnicii, așezați pe șubă sau pe o păturică, se antrenau în discuții despre amintiri din armată sau la povești despre cultivarea ogoarelor, valorificând experiențele anilor anteriori. Femeile discutau despre aspectele gospodărești, dar și despre tinerii care-și anunțau intenția de-a se căsători după sărbători. Copiii jucau fotbal, iar fetele își admirau reciproc ținutele de sărbătoare.

Era o atmosferă de veselie contagioasă, care cuprindea toate vârstele.

La revenirea în sat, noi, băieții, aveam o altă îndatorire, și anume de a trage „harângul”, adică clopotul și de a „bate toaca”, vestind astfel magica minune a Învierii Mântuitorului, trăită de întregul sat cu emoție și cu sfințenie.

Fetele jucau în curtea bisericii diverse jocuri, precum „olcuțele” sau „batistuța” („Mi-am pierdut o batistuță/ mă bate mămica/ cine-o are să mi-o deie/că-i sărut gurița”).

Băieții jucau pe uliță „una și fuga”, folosindu-se de o „surducă”, care de

Dragii mei părinți

Dora cu învățătoarea Pușa Stănilă

fapt era o minge de cârpe, confecționată artizanal, adunate sferic, și strâns legată cu sfoară groasă, făcută în casă. Asemenea improvizații suplineau penuria de materiale și de bani din perioada războiului, jocul acesta fiind o variantă de oină rurală. Băieții se împărțeau în două echipe, între care una era „la bătaie”, iar cealaltă „în câmp”. Prima grupă lovea surduca cu o bătă groasă, iar ceilalți trebuiau s-o prindă și să-l „zgodească”, adică să-l nimerească pe cel care fugea printre adversari.

Spre seară, cu toții se retrăgeau pe la casele lor, cinstindu-se cu bucatele pregătite pentru zilele de sărbătoare, dornici să le mănânce după postul prelungit de dinainte. A doua zi de Paști și chiar în a treia, se vizitau neamurile, nănașii sau finii, după caz. De la Paști și până la Înălțarea Domnului, oamenii se salutau creștinește cu „Hristos a înviat!” și „Adevărat a înviat!”, pătrunși de smerenia credinței, care le guverna viețile.

Așa treceau Sfintele Paști atunci, când și natura și oamenii acelor vremuri parcă se învăluiau în lumină, cinstind sărbătorile și datinile strămoșești, dispuși să-și ajute semenii la nevoie și stimându-se, mereu preocupați de respectarea poruncilor biblice.

VIRGIL IOVIȚĂ

ADIO, CARTE DE MUNCĂ!

Nu este dificil ca să ne lămurim ce-i cu fenomenele care se petrec în viața socială, în existența socială și în societate. Viața socială, care presupune prezență umană, conștiință umană și acțiune umană. Existența socială, acolo unde oamenii instituie interese și scopuri, în urma cărora iau hotărâri și decizii care vor sta la baza muncii productive în cadrul societății. Societatea fiind o asociație de o complexitate nelimitată, eterogenă, în care oamenii sunt nevoiți să respecte anumite obiceiuri, norme și legi în cadrul unor relații sociale, începând cu cele economice, continuând cu cele politice, juridice, culturale, morale, religioase și terminând cu cele sportive. Relațiile morale au foarte mare importanță. „Morala nu poate fi decât o igienă socială”, spune filozoful V. Conta. Are dreptate, fiindcă fără morală, fără moralitate societatea nu poate beneficia de o asistență medicală corespunzătoare, de o alimentație sănătoasă, de o educație normală, de alegeri corecte, de ordine, liniște și pace. Numai acei cetățeni care au o cultură morală pot fi conștientizați că trebuie să protejeze mediul ambiant, flora și fauna, valorile spirituale, patrimoniul cultural național, dreptul de a alege și a fi ales, resursele naturale ale țării și ale planetei Pământ.

Cetățeanul își formează o cultură morală printr-o educație continuă și complexă, prin muncă asiduă, depusă în interesul întregii societăți. Dar pentru ca munca să devină benefică întregii societăți, o datorie a personalității morale, și nu o sursă de înavuțire

pentru unii și o pedeapsă și un calvar pentru alții, pentru ca individul să fie educat prin muncă și pentru muncă, ca munca să devină un mijloc de afirmare a personalității umane și să aibă un conținut moral-estetic, este necesar un mod eficient de evidență a tuturor lucrătorilor. În țara noastră s-a rezolvat această problemă dificilă prin desființarea „Cărții de muncă”, conform dispoziției O.U.G. nr. 148/2008. Ea a fost scoasă de pe piața muncii începând cu 01.01. 2011, fiind înlocuită cu „Adeverința de vechime în muncă”, iar evidența persoanelor care lucrează se ține în registrul electronic REVISAL („Registrul de evidență generală a salariaților”). În acest document, având cuvântul „VIS” în mijlocul său, suntem convinși că evidența va fi una „DE VIS”. Astfel avem certitudinea că este exclusă posibilitatea dubiului că n-ar fi completă, corectă, clară, eficientă, promptă și adevărată.

În ceea ce mă privește, cred că documentul „Cartea de muncă” nu a fost înlocuit cu o adeverință nici la ordin, nici abuziv ori că ar fi solicitat din partea celor care îl gestionau o mare răspundere, o atenție deosebită în ceea ce privește completarea sa corectă, o scriere lizibilă în limba română (avem caligrafi, mai ales în rândul tineretului, suficienți!) și un efort prea mare. Motivul introducerii acestei adeverințe și a REVISAL-ului este simplu de stabilit. Adeverința respectivă, neavând o formă și un conținut standard pe întreaga țară, credem că este vorba de o mare dorință a noastră, a tuturor românilor, de a face o mare economie la hârtie. Și fiindcă nu se specifică nici limba în care vor fi redactate, trebuie să ne așteptăm la surprize din ce în ce mai plăcute în viitor, pe care le așteptăm cu nerăbdare.

Cum ar fi... să presupunem că angajatorul ar fi din Țara Soarelui Răsare: cum cetățenii acestei țări sunt și inventivi, și economi, e posibil ca investitorul respectiv să reducă mărimea adeverinței la aceea a unui sinonim al ei, cum ar fi „recipisa” ori a unui timbru fiscal.

Astfel, documentul respectiv fiind cu mult mai mic decât biletul de tramvai, nici nu ne putem imagina cât de mare economie la hârtie vom face în viitor pe întreaga noastră Românie.

În ceea ce privește conținutul și limba în care vor fi scrise recipisele acelea, oare mai contează, îndată ce angajatul (sperăm că fericitul acela este autohton) va fi expediat urgent, precum un pachet ambulant, exact acolo unde nici n-a visat că va ajunge?

O extraordinar de mare economie la hârtie se va face dacă vom avea norocul ca angajatorul să provină din acele țări (cum ar fi India, Bangladesh, Nepal etc.) în care există minunatul obicei ca oamenii să poarte pe frunte acel însemn sacru al înțelepciunii, al unei vieți îndelungate, al bunăstării și prosperității, dar mai ales al fertilității. Asta fiindcă acest semn magic, *bindi*, cum i se mai spune, constă doar în puțină culoare vermilion și... cam atât.

Oare se mai gândește cineva la conținutul acelei buline, dacă natalitatea va exploda peste noapte pe meleagurile noastre? Însă pentru ca acest însemn hipnotizant să aibă efectul dorit cu ardoare este necesar ca marea majoritate a românilor să fie în stare să se simtă ca acasă, oriunde s-ar afla.

Necazul este că, deocamdată, în țara noastră se simt precum în cuibușorul lor numai interlopii, marea majoritate a nenăscuților și cei mai viguroși huligani și bătăuși, precum sunt cei care se războiesc până și prin spitale, așa cum am văzut că s-au petrecut lucrurile la spitalul Sf. Pantelimon din capitală. Am înțeles, din cele relatate de mass-media despre acea întâmplare, că la mijloc nu-s probleme grave, ci doar o banală neînțelegere dintr-acelea care țin de neprihănită dragoste.

De aceea sperăm că acei bravi scandalagii vor fi de îndată puși în stare de libertate, asta pentru a contribui cât mai repede și cu spor la creșterea natalității în România. Astfel, cu acel semn magic în frunte și cu invincibiii noștri bătăuși în față e posibil ca să depășim, în ceea ce privește densitatea de locuitori, statul Monaco (aproape 20.000 de suflete pe un kilometrul pătrat).

Numai că această minune se va realiza imediat ce PIB-ul de pe capul românului îl va depăși pe cel de pe capul monedagascului (153.177 de dolari), adică trebuie să mai avem puțină răbdare.

Iar până ce vom ajunge ca să huzurim (adică să ne jucăm de-a *jocul de joacă*, precum miliardarii din Monte Carlo) este bine ca în prezent să gândim pozitiv, renăscând de mai multe ori, dacă se poate în fiecare clipă fericită a vieții noastre de zi cu zi. Doamne, ajută!

ISABELA MARIA HAȘA

Fragilitatea Puterii

Există momente în viață când unii sunt chemați să poarte o coroană - simbol al responsabilității, puterii și destinului. Dar ce înseamnă cu adevărat să fii lider? Adesea, poziția de lider vine cu o greutate covârșitoare care te poate orbi, îți poate înmuia auzul, te poate reduce la tăcere și, în cele din urmă, te poate subjugă.

Atunci când coroana puterii îți cade peste ochi, începi să nu mai vezi realitatea. Puterea devine un vâl, distorsionând perspectiva asupra lumii și a celor care te înconjoară. În loc să vezi oameni, vezi mase, iar în loc de nevoi reale, vezi iluzii de control. Aceasta este orbirea cauzată de vanitate, de ego și de iluzia invincibilității. Liderul orb devine prizonier al propriei poziții, incapabil să perceapă adevărurile fundamentale. Este momentul în care liderul se îndepărtează de umanitatea sa.

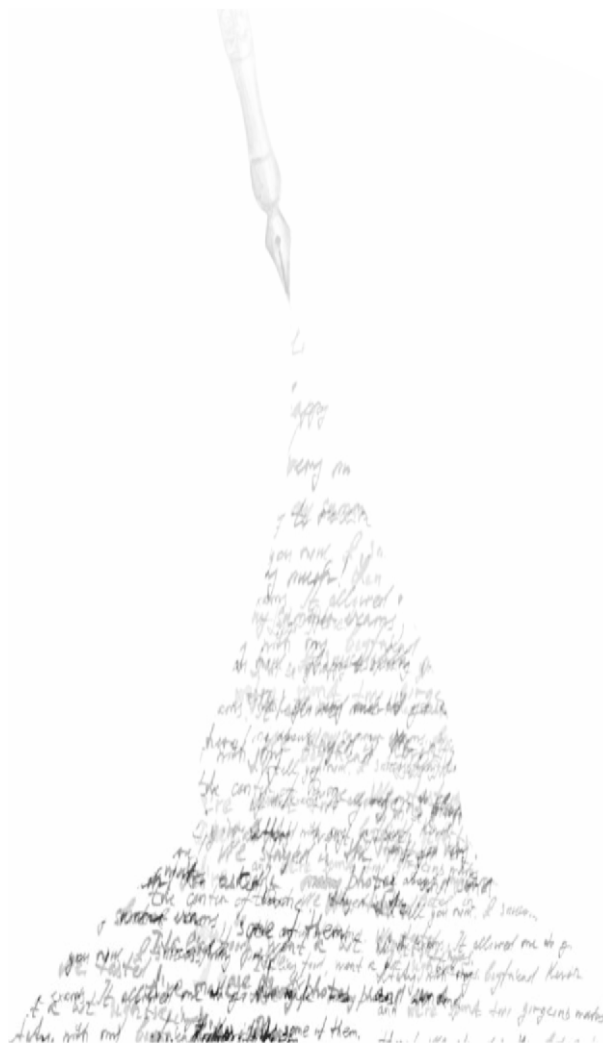
Când coroana puterii se lasă pe urechi, liderul încetează să mai audă glasurile poporului. În loc de dialog, există monolog. Puterea devine un ecou al propriilor dorințe și gânduri, iar vocile celor pe care ar trebui să îi slujească sunt reduse la șoapte ignorate. Aceasta este tragedia liderului care se izolează, pierzând contactul cu realitatea din cauza încrederii oarbe în propria judecată. Este momentul în care înțelepciunea, născută din ascultare, este abandonată.

Când coroana alunecă pe buze, liderul devine mut. Nu mai există cuvinte adevărate, ci doar

lozinci sau tăcere forțată. Puterea îl reduce la un simbol vid, incapabil să mai exprime ceea ce contează. Este ironia amară a celui care, deși are autoritate absolută, nu mai are nimic autentic de spus. Aici intervine pericolul dictaturii tăcute, când liderul devine prizonier al propriului regim, incapabil să mai comunice cu sinceritate.

Când coroana ajunge la gât, ea nu mai este simbol al puterii, ci al supunerii. Liderul devine sclavul sistemului pe care l-a creat, prizonier al propriilor greșeli și al furiei celor care au fost oprimați. Este punctul culminant al tragediei: liderul, odată adorat, este acum condamnat de popor. Acesta este momentul adevărului, în care înțelege toate greșelile, aude toate acuzațiile și încearcă să răspundă, dar este prea târziu. Cuvintele sale nu mai au ecou, iar moștenirea lui este pecetluită de tăcerea generală a celor care l-au abandonat.

Coroana, simbol al gloriei, se transformă într-un jug care își subjugă purtătorul. Puterea fără înțelepciune devine o închisoare, iar liderul care nu poate vedea, auzi sau vorbi este condamnat să fie detronat.

CHRISTIAN W. SCHENK

Rolul femeii în literatura secolelor XVIII-XIX ca exemplu: „Divanul de Est-West” de Goethe

„Divanul Est-West” este o operă complexă a lui Johann Wolfgang von Goethe, care explorează întâlnirea a două culturi – cea occidentală și cea orientală. Este un epos liric ce se remarcă prin atmosfera sa exotică, profunzimile filozofice și diversitatea lingvistică.

Goethe creează un scenariu fictiv în care poetul călătorește în Orient și descoperă cultura persană. Goethe explorează ideea unei unități între contraste, o reconciliere între Orient și Occident. El pune în discuție dacă există o experiență umană universală care transcende granițele culturale. El utilizează forma ghazalelor, un tip de poezie arabă caracterizată prin strofe scurte și rimate, oferind lucrării o notă orientală.

Iubirea ocupă un rol central și complex în „Divanul occidental-oriental”. Ea nu este doar motorul acțiunii, ci funcționează și ca o metaforă a întâlnirii dintre diferite culturi și a căutării unei experiențe umane universale. Diferențele culturale dintre eul liric și Suleika generează conflicte și neînțelegeri. Prin aceasta, iubirea devine o încercare pentru amândoi. Figura femeii, în special cea întruchipată de Suleika, ocupă un rol central și complex în „Divanul Est-West”. Ea nu este doar obiectul dorinței și al iubirii eului liric, ci și un simbol al străinului, al exoticii și al inconștientului. Suleika reprezintă imaginea femeii exotice și seducătoare din Orient. În calitate de muză, Suleika îl inspiră pe poet să creeze cele mai frumoase poezii ale sale. Ea este sursa creativității sale și îi oferă puterea de a vedea lumea cu alți ochi. Suleika poate fi înțeleasă și ca reprezentantă a inconștientului. Ea reflectă laturile

întunecate, ascunse ale psihicului uman, pe care poetul le explorează.

Suleika este des comparată cu figuri literare clasice ca Elena din Troia, ambele femei sunt seducătoare și joacă un rol decisiv într-un conflict declanșat de frumusețea lor. Cu toate acestea, Suleika este o figură mai pasivă, în timp ce Elena are un rol activ în desfășurarea acțiunii. Beatrice din „Divina Comedie” a lui Dante: Ambele femei sunt simboluri ideale care ghidează protagonistul către scopuri mai înalte. Totuși, în timp ce Beatrice este o figură divină, Suleika rămâne o femeie pământească, care îl inspiră pe poet.

Suleika poate fi văzută ca o întruchipare a „florii albastre”, un simbol al dorului romantic de infinit și inaccesibil. Vezi și accentele albastrului la Eminescu sau la Mănăstirea Voroneț!

Suleika împărtășește anumite trăsături cu figura *femme fatale*, deoarece îl fascinează pe bărbat și îl pune într-o poziție vulnerabilă. Totuși, ea nu este o seducătoare răuvoitoare, ci mai degrabă un obiect al dorinței.

Compararea Suleikăi cu alte figuri literare ajută la înțelegerea complexității acestui personaj. Pe de o parte, ea este o figură feminină arhetipală, întâlnită în multe culturi și epoci, iar pe de altă parte, este un personaj unic, modelat de imaginația proprie a lui Goethe.

În societatea epocii lui Goethe, rolul femeii era sever limitat. Femeile erau legate în principal de sfera domestică și aveau acces redus la educație și participare socială. Identitatea lor era adesea strâns legată de rolul de soție și mamă.

Suleika, ca prințesă exotica, pare inițial să se situeze în afara acestor norme sociale. Ea întruchipează libertatea și pasiunea, calități adesea negate femeilor din epoca lui Goethe. Cu toate acestea, Suleika este exotizată și romantizată. Ea este un produs al imaginației orientale a Occidentului și corespunde mai degrabă unui clișeu decât unei reprezentări realiste a unei femei.

Este important de subliniat că Suleika nu reprezintă o descriere realistă a unei femei din epoca lui Goethe, ci mai degrabă o figură literară care întruchipează anumite idealuri și dorințe. Femeile reale din acea perioadă aveau adesea o viață mult mai limitată și mai puține oportunități de autoafirmare decât Suleika. Deși ea nu este prezentată ca o femeie emancipată, personajul său poate fi interpretat ca o reflecție a dorințelor și aspirațiilor femeilor din acea vreme.

Ea simbolizează dorința de libertate, autodeterminare și o viață împlinită.

Reprezentarea femeii în „Divanul de Est-West” este complexă și stratificată. Suleika este, pe de o parte, o prințesă exotică ce reflectă dorințele poetului, iar pe de altă parte, un produs al viziunilor contemporane despre feminitate. Figura sa ridică întrebări despre rolul femeii în societate și despre posibilitățile de autoafirmare. Receptarea Suleikăi în critica literară este complexă și reflectă transformările din domeniul studiilor literare. Dacă inițial ea era văzută ca o figură ideală romantică, astăzi se află în centrul unor dezbateri interdisciplinare care abordează întrebări despre identitate, cultură, gen și putere. Personajul Suleika din „Divanul de Est-West” al lui Goethe continuă să exercite și astăzi o influență fascinantă asupra literaturii contemporane. Narativele din „Divanul de Est-West” au inspirat noi forme de povestire.

Suleika reprezintă o figură esențială pentru literatura contemporană. Ea oferă puncte de conexiune pentru dezbateri despre întrebări centrale ale epocii noastre: identitate, cultură, gen, putere și relația dintre sine și celălalt.

Figura Suleikăi a avut un impact de durată asupra culturii pop. Ea servește drept inspirație pentru artiști și designeri și este reinterpretată în numeroase lucrări. Relevanța ei continuă se datorează caracterului atemporal al temelor sale și complexității figurii sale.

Figura Suleikăi rămâne o sursă fascinantă și complexă de inspirație chiar și în zilele noastre. Receptarea sa în cultura pop reflectă modul în care conceptele culturale și valorile s-au schimbat de-a lungul timpului. Deși reprezentarea exotizantă a Orientului este supusă unei critici atente, Suleika este simultan considerată un simbol al forței feminine, al diversității culturale și al căutării identității.

Reprezentarea Orientului s-a schimbat considerabil de-a lungul timpului. În special, dezbaterile actuale despre migrație aduc o perspectivă nouă asupra acestei teme și permit o comparație interesantă cu „Divanul de Est-West” al lui Goethe.

Migrația din țările orientale a dus în multe societăți occidentale la o intensificare a discuțiilor despre Orient. Adesea, sunt reproduse stereotipuri care asociază Orientul cu exotismul, subdezvoltarea și fundamentalismul religios. Aceste stereotipuri se regăsesc și în modul în care sunt percepuți migranții, influențând opinia

publică.

În același timp, dezbaterile despre migrație evidențiază tot mai clar că Orientul nu este o unitate omogenă, ci o regiune cu o diversitate culturală și religioasă considerabilă. Migranții din Orient nu formează o masă omogenă, ci sunt indivizi cu povești de viață și obiective diferite. Reprezentarea Orientului în dezbaterile despre migrație este o temă complexă, care prezintă atât continuități, cât și rupturi față de modul în care este descris în Divanul occidental-oriental al lui Goethe. Deși unele stereotipuri persistă, astăzi este accentuată mai puternic diversitatea și complexitatea Orientului. Studiarea operei lui Goethe poate contribui la înțelegerea rădăcinilor istorice ale acestor reprezentări și la dezvoltarea unei perspective critice asupra dezbaterilor actuale.

Mass-media joacă un rol esențial în construirea imaginilor despre Orient și influențează semnificativ percepția noastră asupra acestei regiuni. Reprezentările lor modelează viziunea noastră asupra lumii și contribuie fie la întărirea, fie la demontarea stereotipurilor. Mass-media relatează adesea selectiv despre evenimentele din Orient, concentrându-se pe știri negative, precum războaie, conflicte și atentate teroriste. Astfel, se creează o imagine distorsionată, care asociază Orientul exclusiv cu violența și instabilitatea.

Imaginile și videoclipurile joacă un rol deosebit de important. Culturile orientale sunt deseori prezentate prin imagini exotice și clișee care accentuează ideea de „alteritate”, bazându-se pe stereotipuri. Mass-media joacă un rol extrem de important în construirea imaginilor despre Orient.

Reprezentările lor influențează semnificativ percepția noastră și contribuie fie la întărirea, fie la demontarea stereotipurilor. De aceea, este esențial să adoptăm o atitudine critică față de reprezentările mediatice și să susținem o relatare diversificată și echilibrată.

Comparația între mass-media occidentală și cea orientală este o sarcină complexă, complicată de diversitatea mare din cadrul ambelor categorii. Totuși, pot fi identificate câteva tendințe și diferențe generale. În multe țări orientale, peisajul mass-media este supus unui control mai strict din partea statului decât în majoritatea democrațiilor occidentale. Acest lucru duce la o raportare mai omogenă și la o

diversitate mai redusă a opiniilor.

Valorile și normele culturale influențează puternic peisajul mediatic în ambele regiuni. În culturile orientale se pune mai mult accent pe armonie, respect pentru autoritate și spirit de comunitate, în timp ce în culturile occidentale libertatea individuală și diversitatea opiniilor sunt prioritare. Comparația între mass-media occidentală și cea orientală este o provocare, deoarece peisajele mediatice din ambele regiuni sunt într-o continuă schimbare. Globalizarea și digitalizarea conduc la o interconectare și o omogenizare tot mai mare a mass-mediei. Cu toate acestea, particularitățile culturale și condițiile politice rămân relevante.

Putem concluziona că comparația între mass-media occidentală și cea orientală este o sarcină complexă, care necesită o înțelegere profundă a diferențelor culturale, politice și economice dintre cele două regiuni. O astfel de analiză poate contribui la demontarea stereotipurilor și la dezvoltarea unei perspective mai nuanțate asupra lumii.

DUMITRU DUMITRESCU

Cugetări din volumul „Insomnii”
Săptămâna întâi

1. Iartă-mi, Doamne, îndrăzneala de a-Ți slăvi preamărirea încă din prima zi a solstițiului de iarnă, odată cu reînvierea Luminii!
2. Nu da hrană mâniei răului care te învăluie, ademenește-l cu dragostea inimii tale până ce singur împăcat, se va topi în lacrimă.
3. De dragostea tănuită și neîmpărtășită nu te vei bucura niciodată. Dăruiește-o, căci numai atunci vei primi înapoi partea care ți se cuvine!

4. Lumina înțelepciunii îți poate arăta drumul cel bun numai dacă o aprinzi cu scânteii din jarul încă fumegând al inimii tale.

5.- Spune-mi repede ce dorești să fii, ca să poți avea: ori bucuria raiului, ori dulceața lumii! Dacă vrei să fii înger ai o singură opțiune, dacă vrei să fii om, trebuie să fii capabil de amândouă.

6. Beția dragostei și beția alcoolică sunt euforice și creează dependență. Alegerea noastră constă numai în destinația drumului pe care dorim să-l urmăm.

7. Ecoul curcubeului este ultima simțire sferică a luminii căreia cerul îi delimitează frontierele și i se așază pe umeri.

Săptămâna a doua

8. Doamne, iartă-mi greșeala, luminează-mi gândurile și dă-mi puterea să urmez căile tale!

9. Ar fi bine ca în fiecare dimineață poezi să rostească cu sfioșenie rugăciunea: - Doamne, umple-mi sufletul cu bunătate, deschide-mi ochii să pască florile câmpului, ușile auzului să asculte bătaia inimii Tale, și gura mea care să rostească vorbe de duh cu miros de trandafir!

10. - Nu ești atât de înțelept încât să îi judeci pe ceilalți și nici virtuos să-i înțelegi, Omule! Dacă nu-i poți iubi, încearcă totuși să-i accepți în egală măsură pe toți!

11. Frumusețea femeii este un atribut al ochilor care o privesc, mâinilor care o ating și, probabil, al buzelor care o sărută.

12. Nu-L căutați pe Dumnezeu printre zidurile de piatră ale Ierusalimului! El este veșnicul viu din inima și sufletul vostru, încercați acolo să-L găsiți!

13. Ai grijă, Omule, de anturajul și prietenii pe care ți-i faci! Dacă te scalzi în aceeași apă cu broaștele, riști să nu te vindeci niciodată de răie.

14. Poți ierta greșelile semenilor, însă, nu îți poți asuma tu îndreptarea lor deoarece nu vei ști niciodată efectele secundare care pot ieși la iveală în urma acestui demers.

DAN IOAN CÂRJOI

În prezentare proprie:

Date biografice

Data nașterii: 08 octombrie 1962

Locul nașterii: Reșița, jud. Caraș-Severin,
România

Cetățenie: Română

Studii: Universitatea „Constantin Brâncuși”
Târgu-Jiu, Profilul: Pedagogie Arte Decorative și
Design

Licențiat: Universitatea de Vest Timișoara –
Facultatea de Arte și Design

Masterat: „Grafică, Materie și Concept”

Profesor – Educație Plastică – pensionar din
anul 2022

Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din
România

Expoziții personale:

1997, 1998, 2002, 2010, 2015 - 2023 – Galeriile
de Artă „Forma” Deva

2000, 2013, 2015 – Galeria de Artă a
Municipiului Hunedoara

2009 – Muzeul Județean Gorj – Târgu-Jiu

2010 – Clubul Copiilor Petrila

2015 – Galeria de Artă a Municipiului Târgu-Jiu
Expoziții de grup:

Saloanele artelor vizuale: 2001, 2006, 2008,
2010, 2011, 2012, 2013, 2014 – 2024 Galeriile
de Artă „Forma” Deva

Expoziția „ProfArt” – 2012, 2013, 2014 – 2024
Galeriile de Artă „Forma” Deva

Galeria de Artă a Municipiului Hunedoara –
2011, 2013, 2014 - 2024

„Turnul Fierarilor” Sighișoara - 2014

Galeria de Artă Reșița – 2014

Sala Amfitrion, Brasov – 2014 - 2022

Centrul de Cultură „Brâncuși” Târgu-Jiu – 2015

Viena - 2015

Tabere de creație:

2011, 2013, 2014 – Valiug, jud. Caraș-Severin

2013 – Cinciș, jud. Hunedoara

2013 – Berzeasca, jud. Caraș-Severin

2014 – Sighișoara, jud. Mureș - Internațională

2014 – 2022 Harman, jud. Brasov

2015 – Fundația „Ianza Art” Petroșani, jud.

Hunedoara – Internațională

2015 – Abrud – Țara Moșilor, jud. Alba -
Internațională

EXPOZIȚIA PERSONALĂ A ARTISTULUI

Expoziția personală este o retrospectivă cu
lucrări de pictură realizate în ultimul deceniu.

Prima perioadă - este reprezentată de ciclul de
lucrări având ca titlu sugestiv „RĂDĂCINI”.

A doua perioadă - este mai elaborată, având ca
modalități de exprimare antagonice gestualismul
abstract cu reprezentarea figurativă.

Am încercat să creez o cortină densă de tușe în
spatele căreia să se profileze forma elaborată
recognoscibilă, nu de puține ori incitantă și
misterioasă a imaginii. Culoarea fiind
primordială, în pictură am folosit toate contrastele
cromatice în echilibrul obiectiv necesar cu cele
complementare.

Viziunea mea având un concept micro și
macro molecular, o concepție spectaculoasă a
lumii care ne înconjoară, am realizat o simbioză
între zonele aglomerate și liniștea împrejmuitoare
de fond, căutând echilibrul. Este un dialog
cromatic și compozițional: CASA, ARBORELE,
DEALUL, ULIȚA, VĂZDUHUL, urmărind
astfel ascendențele esențiale ale vieții. Spre a fi
mai bine înțeles, pictura mea este asemănătoare
cu genul muzical jazz.

Mulțumesc Consiliului Județean Hunedoara,
pentru sprijinul acordat atât mie, cât și celorlalți
artiști membri ai Uniunii Artiștilor Plastici din
România, care expun în această galerie de artă de
prim rang!

DUMITRU BUȚOI

Maraton cultural-jurnalistic la Timișoara. Ziua Națională a Culturii, sub semnul geniului eminescian

Ziua Națională a Culturii Române a fost celebrată în avans, la Timișoara, împreună cu ziua de naștere a lui Mihai Eminescu (15 ianuarie 1850 – 15 iunie 1889), unul dintre cei mai importanți poeți, prozatori, dar și jurnaliști, fiind considerat a fi poetul nostru național, de către Filiala „Mihai Eminescu” Timiș a U.Z.P.R., în parteneriat cu Consiliul Județean Timiș, reprezentat prin secretar general Ioan Dan Ardelean, Asociația Cultural Umanitară „Luceafărul de Vest” Timișoara, președinte Dumitru Buțoi, membru U.Z.P.R. și Mișcarea Națională pentru Apărarea Drepturilor Omului, Timișoara – oraș martir, președinte Remus Știr.

În deschiderea acestui Simpozion cultural-jurnalistic de anvergură europeană, preotul stravrofor ieronim Iosif Hânda ne-a binecuvântat pe toți cei prezenți cu harul său inegalabil, rostind o rugăciune de suflet, iubire de semeni și credință în Dumnezeu. După acest moment de revelație spirituală, dar și de meditație, privind înapoi cu mândrie că „Suntem români și punctum”, a urmat „Gala premiilor” participanților, deocamdată din zona de Vest (care au fost și prezenți), în cadrul Proiectului Cultural Internațional „Eminescu, un vis în așteptare”, sub egida U.Z.P.R., Ediția a treia, 2024, organizată de Asociația Cultural Umanitară „Luceafărul de Vest” Timișoara, la secțiunile Poezie, Poezie religioasă, Manuscris, Volum, Eseu, Interviu, Epigramă: Maria Adriana Alexandru, **David Valentin**, **Maria Sângerean Săbioara**, **Sorin Micuțiu**, **Gelu Dobrescu**, premiul Revistei social-cultural, „VIP SENIORII” Timișoara, toți din județul Hunedoara; Preot Iosif Hânda, Zorica Dan, Aura Lupșescu, Gheorghe Ion Ciulpan, elevii Ingrid Vastag și Sebastian Eduard Muntoiu, Augustin Bercean, Lugoj Dorina Măgărin, Premiul special revista de cultură „Luceafărul de Vest” Timișoara, Stejărel Ionescu, membru U.Z.P.R., Premiul special revista „VIP SENIORII” Timișoara, Maria Pășlea, membru

U.Z.P.R., Bozovici, CS. Țunea Gheorghe Pârvovanu, membru U.Z.P.R., Reșița.

De reținut: doamna Maria Dobrescu, din București, a obținut premiul trei la secțiunea Volum poezie, revista de cultură „Luceafărul de Vest” Timișoara (vom trimite diploma prin e-mail).

Meritul cultural: dr. istoric Maria Hadiji, dr. istoric Ioan Hațegan, membru U.Z.P.R., Constantin Mărăscu, poet publicist, dr. Ionel Bota, Oravița-CS. Gheorghe Jurma, senior jurnalist, director editura TIM Reșița, dr. Daniel Luca, membru al Uniunii Scriitorilor Timișoara, publicist și editor, care a prezentat pe scurt, proaspăt ieșit de sub tipar, volumul de poezie „Floriceid”, al colegului nostru de breaslă Nicolae Toma.

Reviste de cultură, arte și civilizație: **Mirela Cocheci** „Amfiteatrul Literar” Petroșani - HD, Maria Rogobete, „Theatrum Civitatis”, Lugoj - TM, ambele parte din Grupul de publicații „Carașul”, consilier editorial dr. Ionel Bota; **Camelia Ardelean** și **Dumitru Dumitrescu**, „Piedestal”, Deva – HD, Vasile Bele, „Din vatra satului” Baia Mare, Daniel Vasile Rogobete, „Meritul Sportiv”, Lugoj – TM și Paul Măinea, Ploiești.

Prezentările de cărți recente, inedite și pline de sensibilitate, chiar de către autori, au prilejuit asistenței, mai numeroasă ca oricând, adevărate lecții de istorie, artă, civilizație și spirit românesc, dar și prețuirea pentru Luceafărul culturii naționale, exprimată prin recitalul de poezie al tuturor premianților, participanți la Proiectul cultural „Eminescu, un vis în așteptare”, care, încet, dar susținut de oameni cu sufletul risipit prin cultura și jurnalismul românesc, devine o certitudine, o fereastră deschisă iubitorilor de Eminescu și nu numai, spre noi orizonturi ale contemporaneității.

Menționăm cu mare bucurie prezența la acest eveniment de excepție a jurnaliștilor din Filiala „Mihai Eminescu”, care, la 15 ianuarie 2025 va împlini oficial un an de la înființare. Deși vârsta ne mai trădează pe unii, suntem o Filială activă, tânără în cuget și spirit. Ioan I. Ionescu, Gheorghe Lungu, Horia Țăru, Maria Istov, Ion Gheorghe Chiran, Aurel C. Muntoiu, Maria și Daniel Rogobete au primit Diplome de excelență „Eminescu, jurnalistul”.

De asemenea, prezența celor trei cetățeni de onoare la această întâlnire de suflet și iubire cu parfum eminescian ne-au făcut „cinste și onoare”:

Nicolae Secoșan, Timișoara, un om cu notorietate în Banat și în România, Ioan Hațegan, dr. istoric Timișoara și Mirela Cocheci, orașul Uricani, județul Hunedoara, cu toții membri U.Z.P.R., veritabili ambasadori ai sportului și culturii. Le mulțumim tuturor celor prezenți, poeți, scriitori, jurnaliști și oameni cu iubire pentru Eminescu și cultura română.

Eminescu a fost și va rămâne, peste timp, podul de lacrimi ce ne unește cu Dumnezeu și cântecul ce răsună peste zare, ca un vis frumos în așteptare!

„Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,/ Țara mea de glorie, țara mea de dor ?/ Brațele nervoase, arma de tărie/ La trecutu-ți mare, mare viitor”!

P.S.: Simpozionul s-a desfășurat în sala multifuncțională a C. J. Timiș, un spațiu generos, în care se respiră nu numai politică, dar și cultură de calitate. În final, subsemnatul, în numele jurnaliștilor din Filiala „Mihai Eminescu” Timiș a U.Z.P.R., a transmis sentimentele de susținere și solidaritate cu colegii noștri de breaslă agresați în timpul exercitării profesiei.

FĂRĂ VIOLENȚĂ!

*Premianții marcați cu litere îngroșate sunt și membrii ai Asociației Oamenilor de Cultură și Artă Deva-Hunedoara (A.S.O.C.A.).

**Lucrări realizate de
DAN IOAN CÂRJOL**

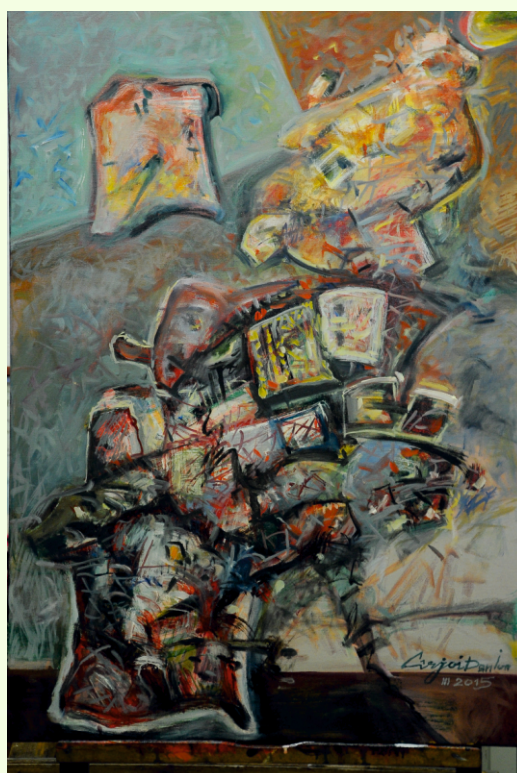

Lucrări realizate de DAN IOAN CÂRJOI

Colectivul redacțional mulțumește tuturor colaboratorilor care au trimis valoroasele materiale pentru întocmirea acestui număr de revistă. Ne cerem scuze, în același timp, deoarece din volumul impresionant de texte scrise, având în vedere lipsa de spațiu, au fost alese doar cele mai reprezentative. Menționăm de asemenea și faptul că publicația nu își asumă ideile sau opiniile autorilor, responsabilitatea juridică pentru conținut, conform art. 206 din „Codul Penal”, aparține în exclusivitate acestora. Revista poate oferi cititorilor săi dezbateri ideatice situate pe poziții comune, diverse, chiar polemice, respectând regula proporționalității în spațiul alocat.

Mențiune: Nu se fac corecturi pe materialele deja publicate.

**Lucrări realizate de
DAN IOAN CÂRJOI**